

Souhrnná teritoriální informace Rusko

Zpracováno a aktualizováno zastupitelským
úřadem ČR v Moskvě ke dni 30.03.2012

Seznam kapitol souhrnné teritoriální informace:

1. Základní informace o teritoriu
2. Vnitropolitická charakteristika
3. Zahraničně-politická orientace
4. Ekonomická charakteristika země
5. Finanční a daňový sektor
6. Zahraniční obchod země
7. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR
8. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu
9. Investiční klima
10. Očekávaný vývoj v teritoriu

1. Základní informace o teritoriu

1.1. Oficiální název státu

- Ruská federace - Rusko (Российская Федерация – Россия)

1.2. Rozloha

- 17 075 400 km²

1.3. Počet obyvatel, hustota na km², podíl ekonomicky činného obyvatelstva

143,056 mil. obyvatel (k 1.1.2012), hustota obyvatel 8,38 na 1 km².

Podíl ekonomicky činného obyvatelstva činí 61,6 %.

1.4. Průměrný roční přírůstek obyvatelstva a jeho demografické složení

Za rok 2011 se počet obyvatel Ruska zvýšil o 188,9 tisíce , t.j. o 0,13 %.

Migrační přírůstek se v roce 2011 v porovnání s rokem 2010 zvýšil o 162 tisíce osob.

Podle údajů sčítání lidu z roku 2010 je v Rusku o10,7 mil. více žen než mužů (53,8 % žen a 46,2% mužů).

Tato značná nevyrovnanost v počtu mužů a žen je charakteristická především pro střední a starší věkové kategorie. Ve věkových skupinách do 30 let nepatrně převládají muži.

V roce 2010 bylo v Rusku předproduktivním věku 16,2 %, v produktivním věku 61,6 % a poproduktivním věku 22,2 % osob

1.5. Národnostní složení

- Rusové 90 %
- Tataři 3,87 %
- Ukrajinci 1,41 %
- Baškirové 1,15 %
- Čuvaši 1,05 %
- Čečenci 1,04%
- Arméni 0,86 %
- a asi 160 dalších národností a etnických skupin.

Údaje sčítání lidu v roce 2010.

1.6. Náboženské složení

- pravoslavní – 75 % pokřtěných (20 % alespoň částečně praktikujících)
- muslimové – 7 %
- katolíci – 1 %
- protestanti – 1 %
- buddhisté – 1 %
- judaismus vyznává 1 % obyvatel
- ateisté (v Rusku si mnozí raději říkají „agnostici“) přibližně 14 % obyvatel.

1.7. Úřední jazyk a ostatní nejčastěji používané jazyky

Na celém území Ruské federace je úředním jazykem ruština. Na území republik, krajů, oblastí a autonomních okruhů jsou úředními jazyky rovněž jazyky národní, pokud tak stanoví ústavy těchto subjektů. Z neruských jazyků jsou nejpoužívanější tatarština (3 %) a ukrajinština (1 %).

1.8. Administrativně správní členění země, hlavní město a další velká města

Ruskou federaci tvoří 83 subjektů - 21 republik, 2 města federálního významu (Moskva a Sankt Petěrburg), 9 krajů, 46 oblastí, 1 autonomní oblast (Židovská autonomní oblast) a 4 autonomní okruhy - rozdělené na základě prezidentských výnosů č. 849 z 13.05.2000 a č. 82 z 19.01.2010 do osmi federálních okruhů:

Centrální federální okruh: Bělgorodská oblast, Brjanská oblast, Vladimírská oblast, Voroněžská oblast, Ivanovská oblast, Kalužská oblast, Kostromská oblast, Kurská oblast, Lipecká oblast, Moskevská oblast, Orlovská oblast, Rjazaňská oblast, Smolenská oblast, Tambovská oblast, Tverská oblast, Tulská oblast, Jaroslavská oblast a město Moskva.

Administrativní centrum - Moskva.

Severozápadní federální okruh: Karelská republika, Republika Komi, Archangelská oblast, Vologodská oblast, Kaliningradská oblast, Leningradská oblast, Murmanská oblast, Novgorodská oblast, Pskovská oblast, Něněcký autonomní okruh a město Sankt Petěrburg.

Administrativní centrum - Sankt Petěrburg

Severokavkazský federální okruh: Dagestánská republika, Ingušská republika, Kačarcko-balkarská republika, Karačajevo-čerkeská republika, Severoosetinská republika - Alanie, Čečenská republika, Stavropolský kraj.

Administrativní centrum - Pjatigorsk

Jižní federální okruh: Adygejská republika (Adygejsko), Kalmycká republika, Krasnodarský kraj, Astrachanská oblast, Volgogradská oblast a Rostovská oblast.

Administrativní centrum - Rostov na Donu.

Povolžský federální okruh: Baškirska republika (Baškortostán), Marijská republika (Marij El), Mordvinská republika, Tatarská republika (Tatarstán), Udmurtská republika, Čuvašská republika - Čavaš respubliki, Kirovská oblast, Nižgorodská oblast, Orenburská oblast, Penzenská oblast, Samarská oblast, Saratovská oblast, Uljanovská oblast a Permský kraj.

Administrativní centrum - Nižnij Novgorod.

Uralský federální okruh: Kurganská oblast, Sverdlovská oblast, Ťumeňská oblast, Čeljabinská oblast, Chantsko-mansijský autonomní okruh a Jamalsko-něněcký autonomní okruh.

Administrativní centrum - Jekatěrinburg.

Sibiřský federální okruh: Altajská republika, Burjatská republika, Tuvská republika, Chakaská republika, Altajský kraj, Krasnojarský kraj, Zabajkalský kraj, Irkutská oblast, Kemerovská oblast, Novosibiřská oblast, Omská oblast a Tomská oblast.

Administrativní centrum - Novosibirsk.

Dálnovýchodní federální okruh: Republika Sacha (Jakutsko), Přímořský kraj, Chabarovský kraj, Amurská oblast, Kamčatský kraj, Magadanská oblast, Sachalinská oblast, Židovská autonomní oblast a Čukotský autonomní okruh.

Administrativní centrum - Chabarovsk.

Přijetí do Ruské federace nebo vytvoření v jejím rámci nového subjektu upravuje federální ústavní zákon.

Hlavní město Moskva má 11 629 116 obyvatel.

Další velká města:

- Sankt Petěrburg – 4 951 607 obyvatel
- Novosibirsk – 1 473 700
- Jekatěrinburg – 1 350 100
- Nižnij Novgorod – 1 250 600
- Kazaň – 1 143 000
- Samara – 1 164 900

- Omsk – 1 154 000
- Čeljabinsk – 1 130 300
- Rostov na Donu – 1 089 900
- Ufa – 1 063 300
- Volgograd – 1 021 200

1.9. Peněžní jednotka a její členění, používání jiných měn

Ruský rubl (RUB) □ 100 kopějek. Státní banka Ruska (Centralnyj bank Rossiji) vyhlašuje na každý den oficiální kurs RUB/USD a RUB/EUR. Dne 23. března 2012 relace činila 29,2447 RUB za 1 USD a 38,7258 RUB za 1 EUR.

Používání cizí měny ve vnitřním platebním styku bylo v Rusku rozhodnutím prezidenta ze dne 1. ledna 1998 oficiálně zrušeno.

1.10. Státní svátky, obvyklá pracovní a prodejní doba

Státní svátky (dny pracovního klidu)

- 1., 2., 3., 4. a 5. ledna - Novoroční prázdniny (placené volno od 1. do 9.1.2012 včetně)
- 7. ledna – Narození Páně
- 23. února – Den obránců vlasti
- 8. března – Mezinárodní den žen
- 1. května – Svátek jara a práce (placené volno od 29.4. do 1.5.2012 včetně)
- 9. května – Den Vítězství (placené volno od 6.5. do 9.5.2012 včetně)
- 12. června - Den Ruska
- 4. listopadu – Den národní jednoty.

Obvyklá pracovní doba: 40 hodin týdně.

Obvyklá prodejní doba:

- Menší obchody s potravinami - 08:00-20:00 nebo 09:00-21:00.
- Větší obchody s potravinami – nepřetržitě ve dne i v noci.

Obchody s oděvy a průmyslovým zbožím většinou od 10:00 do 21:00, ale i 24 hod. nepřetržitě.

1.11. Místní zvyklosti důležité pro obchodní kontakty

Kultura obchodního jednání

Úvodem je nutné upozornit, že obchodování v Rusku není vždy jen „o ceně“. Kdo nemá osobní vazby, kontrakt se mu domlouvá s velkými obtížemi. Základní pravidlo tudíž zní: obchod v Rusku je postaven

na osobních vztazích, internet a korespondence úspěch nepřinesou. Velmi důležitý je i fenomén důvěry. Bez ní to při uzavírání obchodu nejde. Jelikož v ruských podnicích převládá direktivní styl řízení, je nutné ji budovat k nejdříve postaveným osobám. Vytváření atmosféry důvěry je dlouhodobou záležitostí. Když se tedy chcete vydat na ruský trh a proniknout na něj s novým zbožím, musíte počítat s tím, že to bude časově i finančně náročné. Nicméně v případě úspěchu se vložené investice bohatě vrátí a Vy získáte dobrého partnera a někdy i upřímné přátelské vazby.

Kultura obchodního jednání, zejména v regionech, je stále směsicí evropsko-sovětského přístupu a v některých lokalitách dokonce muslimsko-orientálního přístupu. Jednání, jež bývá často komplikováno různými byrokratickými omezeními, probíhá obvykle složitě, vyžaduje trpělivost, cílevědomost a výběr obchodního partnera z regionu s těsnými kontakty na místní administrativní orgány (určitá „pojistka“ bezpečnosti obchodu a ochrany před vyděračstvím, tzv. reketem /z angl. racket/). Pokud transakce vyžaduje souhlas státního úředníka, pak je to on v roli „nejkvalifikovanějšího konzultanta“, kterého nelze z jednání vyloučit. Za málo pravděpodobnou lze považovat možnost uzavření dohody hned při prvním jednání. Ovšem u nově nastupující generace obchodníků lze spatřovat obrát k racionalizaci, což se projevuje i ve způsobu vedení obchodního jednání. Dlouhodobé osobní kontakty založené na vzájemné důvěře podstatně snižují nebezpečí nekorektních praktik.

Stávající podnikatelskou sféru v RF tvoří obchodníci, kteří se rekrutují z řad soukromých podnikatelů, představitelů finančně-průmyslových skupin, ropných, plynárenských a jiných exportních společností. Převážná většina z nich je zcestovalá, má přehled o nabídce a není jim cizí anglosaský styl jednání. To platí rovněž o mladší garnituře úředníků státní správy a podnikového managementu. U této skupiny lidí převládá logické a koncepční myšlení a pragmatický přístup k řešení problému. Na jednání s nimi je třeba se důkladně připravit, mít dostatek informací o projednávané problematice (realie o společnosti, údaje o referenčních zakázkách, certifikátech na zboží atd.).

Vedoucí delegace z ruské strany, který jednání zahajuje a zpravidla vede, disponuje vysokou formální autoritou. Členové jeho doprovodu se do diskuse zapojují většinou jen na jeho přímou výzvu. Respektování hierarchie ruských protějšků přispívá do značné míry ke zdárnému průběhu jednání. Jednací styl takové autority je často veden v duchu „vítězství-prohra“, ačkoliv navenek je kladen důraz na „vzájemnou“ výhodnost transakce.

Při obchodních jednáních se nedoporučuje vyvíjet nátlak na partnera, ale ponechat mu čas (ruská mentalita má jiné vnímání prostoru a času). Dohody bývají zachyceny písemně, ústní ujednání nemají stejnou váhu – na rozdíl od některých evropských zemí. Projevy nesouhlasu se zpravidla vyjadřují přímo s patřičným vysvětlením, resp. omluvou. Během jednání se můžete setkat s hlasitým a emotivním vystoupením či dokonce pohrůzkami ukončeným jednáním. Můžete se setkat i s arogancí a tvrdými slovy.

Nejen ve chvílích debat, kdy se můžete dočkat i fyzického kontaktu, poklepání na rameno či dotek ruky (v pokročilé fázi „vztahu“ dokonce polibku), vyplouvají na povrch skryté emoce ruských protějšků. Prudké výlevy mohou být někdy účelové. Takové chování vyplývá spíše z neochoty Rusů přistupovat na kompromisy. Je to pro ně projevem slabosti, proto by se ochota k ústupkům neměla očekávat. Je to vše zkouška nervů a odolnosti. A jestliže náhlá vzplanutí emocí a hrozby nejsou neobvyklé, stejně intenzivní mohou být i projevy srdečnosti. O to větší a častější k Čechům. Dá se říct, že Čechům jsou Rusové více nakloněni než Češi jim. Slova o tom, že mají Čechy rádi, a o slovanském spojení nejsou z jejich strany planá. Rusové Česko znají a rádi do něj jezdí, mají také dobré povědomí o české kultuře.

V hojně navštěvovaných surovinově bohatých regionech RF se vyskytuje tzv. německý syndrom. Partneři často disponují nabídkou ze SRN a mají tendenci srovnávat technické parametry a cenové údaje o zboží. V takovém případě je nutné mít po ruce přesvědčivé argumenty.

Jako jednacím jazyk je používána ruština (hlavně u starší generace). V posledních letech se však stále více prohlubuje rozdíl mezi starší a mladou generací, která je jazykově zdatná. Znalost dvou světových jazyků, s angličtinou na prvním místě, není zdaleka výjimkou. Zejména v bankovních a obchodních kruzích je běžné potkat mladé lidi, kteří absolvovali zahraniční stáže v anglicky mluvících zemích.

Mnozí Rusové však nadále preferují používání ruštiny jak v korespondenci, tak zejména při samotném obchodním jednání. Zvláště v regionech jsou ruští manažeři slaběji vybaveni znalostmi cizích jazyků, proto je dobré s tím počítat. Chcete-li však probírat technické detaily, bez skutečně výborných jazykových znalostí se neobejdete. Pak je lepší vzít si tlumočníka než nabídnout angličtinu. Každopádně na jednacím jazyku je třeba se předem domluvit.

Rusové jsou zpravidla dobří řečníci. Rádi zabrousí i do historie, kultury či sportu a dávají na oddiv své vědomosti. Mezi tématy, o nichž běžně hovoří, jednoznačně dominují politika a patriotismus. Mají i přehled o sportu a obvykle je pozitivně a s uznáním přijímáno, že v řadě ruských týmů působí i čeští hráči.

Udělat dojem, to je jedno z pravidel budování dobrých vztahů. Na formě prostě hodně záleží. Rusové se za své bohatství (pokud jsou bohatí) rozhodně nestydí a rádi ho dávají na oddiv jako důkaz úspěchu. Projevuje se to zejména v odívání. Od partnera se očekává podobný přístup. Oblek při schůzce by proto měl být nový a měl by také odpovídat módním trendům. Rozhodně se nedoporučuje mít na sobě plagiáty oděvních značek, hodinek a podobně.

K dobrému tónu patří výměna dárků. Jejich hodnota a pečlivost výběru je v očích partnerů jistým důkazem vaší snahy a hloubky vztahu. Dárek je třeba mít při vhodné příležitosti vždy připravený a rozhodně by to neměla být pouze firemní propisovací tužka či zapalovač. Vhodné je kvalitní české sklo, rovněž i typický český alkohol – např. Becherovka.

Obchodně lze v RF jednat po celý rok, s výjimkou konce roku a první poloviny ledna kalendářního roku, kdy Rusové slučují dovolenou se státními svátky a rádi vyrazí do zahraničí (lyžování atd.). Období letních dovolených začíná stejně jako školní prázdniny již začátkem června a kulminuje v červenci a srpnu.

Vizitka hodně napoví o ruském partnerovi. Oprávněnou pochybnost vyvolává obchodník nebo novinář, který není vybaven vizitkou. Podobným případem jsou též úředníci na střední úrovni (včetně ministerských), kteří obvykle vizitku nemají. Extrémem jsou pak vizitky některých novodobých zbohatlíků (tzv. novyje russkije) hýřící zlatým potiskem na blýskavém podkladě (demonstrace osobního úspěchu). Na rozdíl od středoevropských zvyklostí jsou tituly v RF používány od úrovně doktora věd výše. Slovo „inženýr“ se na vizitce vyskytuje jen ve spojení s pracovním zařazením (hlavní inženýr je obdoba technického náměstka).

Důležité pravidlo při jednání s Rusy zní: nepodceňujte své partnery. Ruští obchodníci bývají o své komoditě výborně technicky i cenově informováni. Proto je nutné od počátku podávat přesné a pravdivé informace. Drtivá většina ruských podnikatelů má vysokoškolské vzdělání, zkušenosti z řídicích funkcí ve státních podnicích v sovětské éře, velmi dobrou znalost místních podmínek a schopnost pohybovat se v nich.

Pracovní návyky

Rusko je mnohonárodnostním státem s paletou nejrůznějších kulturních, etnografických, a historických tradic. Z těchto důvodů, jakož i s ohledem na demografické hledisko, nelze paušálně hodnotit pracovní návyky obyvatel RF. Pro nový management existuje dostatek motivace, aby zejména v soukromém sektoru pracoval s nasazením (i zde lze narazit na workoholiky). Na druhé straně pracovní návyky většiny úředníků na střední a nižší úrovni ve státních a municipálních úřadech, ve státních podnicích, ale i v soukromých firmách se příliš nezměnily. Nadále platí, že oběd je „svatá věc“ a telefon mezi 13. a 14. hodinou se zvedá jen výjimečně.

Mezilidské vztahy

Ve vztahu vedoucí – podřízený platí stroze autoritářská pravidla, což ovšem nevylučuje velmi neformální vztahy mezi pracovníky, včetně společných oslav na pracovišti. Služební nadřazenost se někdy dává najevo i při jednání s cizinci, pokud je partner nižšího rangu.

Na veřejných místech se často lze setkat s lidmi, kteří mají „komplex hlídače“ – vrátní, pracovníci ochrany, sekretářky, jež disponují nevelkou mocí, kterou se snaží dát patřičně najevo.

Zvláštností je také skutečná vášeň pro slavení svátků všeho druhu – počínaje celospolečenskými, jako je Nový rok nebo Velikonoce, konče úzce profesními, jako je Den horníka nebo metalurga atd. Jedním z nejvýznamnějších svátků je stále 8. březen – při této příležitosti muži blahopřejí dokonce i zcela neznámým ženám (např. prodavačkám).

Žebříček hodnot je analogický s evropskými tradicemi – na prvních místech je rodina, děti a zdraví.

Vzdělanější vrstvy obyvatel mají schopnost kritické a ironické sebereflexe a to nejen ve vztahu k novým zbohatlíkům („novým ruským“).

Pokud jde o vztah k přírodě a životnímu prostředí, nadále přetrvává lhostejnost.

Verbální i neverbální komunikace

V Rusku (a v rusky mluvících zemích obecně) se k předmětné záležitosti přechází postupně a preferuje se „květnatý styl“ mluvy. Rusové (zvláště příslušníci starší generace) mají rádi patos, což se při jednání projevuje v tom, že jsou zpravidla velmi srdeční, zdvořilí (množství komplimentů), mají tendenci zveličovat, přikrášlovat, obdivovat, chválit apod. To ovšem vůbec neznamená, že musí dojít k pozitivnímu výsledku jednání. Podobné chování očekávají od partnera. Jednání s nimi proto trvá déle – rádi diskutují a polemizují, někdy se i rádi předvádějí.

Komunikace probíhá často během „pracovních“ obědů nebo večeří. Ačkoli se říká, že stávající ruští byznysmeni již nepijí tolik vodky jako dříve, tento nápoj je stále součástí jejich kultury. Rusové jsou zvyklí na bohatě prostřený stůl a jednou otevřená láhev vodky se už nezavírá. Konzumace je doplňována množstvím přípitků (tzv. tosty), jež jsou málokdy stručné. Hojnost přípitků při ruském stolování je známá. Nejedná se účelově o opíjení, spíše o řečnická cvičení, která vedou k navození důvěry a navázání osobního kontaktu. Přípitky je třeba si dopředu připravit. Kromě obvyklých přípitků na úspěch zamýšleného obchodu je žádoucí vyzdvihnout osobní vlastnosti partnera, nezapomenout připít na zdraví přítomných dam. Tradiční nadstandardní slovanské vztahy jsou většinou myšleny dobře a netřeba se jím vyhýbat či téma znevažovat. Galantnost vůči přítomným ženám se projevuje nejenom v komplimentech při přípitcích, nýbrž i tím, že se připijí ve stoje, zatímco „něžné pohlaví“ sedí. Po jídle se očekává poděkování.

Ačkoli mají Rusové smysl pro humor a dokáží si dělat legraci i sami ze sebe, z Ruska i ze svých vůdců, od cizinců toto zřídka přijmou, mnohdy to považují za urážku, neboť kritizovat a „utahovat si sami ze sebe“ mohou domorodci, nikoliv „cizáci“. V komunikaci s cizinci rádi zdůrazňují patriotismus a národní hrdost.

Oslovování příjmením hlavně při jednání s cizincem je zcela na místě, nicméně Rusové dávají přednost oslovování jménem a otčestvom (jméno po otci), které považují za méně oficiální, resp. rezervované.

Při setkání i loučení se podávají ruce. Starší muži ženám často líbají ruku, známější osoby (a to i stejného pohlaví) se líbají střídavě třikrát náznakem na tvář.

Význam času

V Rusku je jiné vnímání času než ve střední Evropě. Poněkud benevolentnější vztah Rusů k času se zde projevuje nejen v osobní (ne)dochvilnosti, ale i v oficiálních situacích, jako je pracovní doba, úřední hodiny nebo třeba jízdni řád.

Při obchodních jednáních není výjimkou určité zdržení. Častým důvodem bývají dopravní problémy, zejména ve velkých městech (Moskva, Petrohrad atd.). Na druhé straně se slovní spojení „dopravní špička“ stalo eufemismem pro omluvu jakékoli nedochvilnosti. Od evropských partnerů se však dochvilnost očekává, neboť v Evropě je to součástí kulturních tradic a obchodních zvyklostí. Při plánování termínu schůzky ve velkoměstech je proto nutné zohlednit dopravní faktor a počítat s patřičnou (cca hodinovou) časovou rezervou.

Několik užitečných rad, které je dobré mít na paměti při jednání s ruskými partnery

Jací jsou Rusové:

- Rusové jsou patrioti a tudíž jsou hrdí na své umění, architekturu, literaturu, hudbu, operu, balet, divadlo a muzea.
- Vhodným tématem rozhovoru je také sport, o který se zajímají.
- Mají smysl pro humor, dokážou dělat vtipy i sami na sebe a na své politiky. To se ale nedoporučuje cizincům. Co je dovoleno jim, není přípustné pro jiné. Není proto vhodné kritizovat tamní poměry a některé společenské jevy, jako je alkoholismus.
- Rusové jsou velmi pohostinní. Jsou také pyšní na to, že dokážou zkonsumovat daleko víc alkoholu než cizinci.

Styl jednání:

- Rusové preferují květnatý styl vyjadřování a jen pozvolný přechod k vlastnímu předmětu. Rádi zveličují, říkají komplimenty, diskutují a argumentují.
- Jsou pověstní jako zdatní vyjednávači a to ve stylu vítězství-prohra.
- V roli kupujícího nejsou příliš ochotni k ústupkům.
- Využívají různé zpomalovací taktiky i taktiku omezené pravomoci.
- Vznášejí doplňující požadavky a pozměňující úpravy na poslední chvíli nebo poté, co je vše dohodnuto.
- Kompromis považují za slabost. Konfliktů se neobávají.

Role hierarchie:

- Ve většině podniků převládá direktivní způsob řízení. Nejdůležitější osobou je tedy šéf. On rozhoduje o chodu podniku a rovněž o všem ostatním.
- Názor nadřízeného má mnohem větší váhu než pohled podřízeného.
- Osobní vlivy a vazby mají také mnohem větší význam, než na jaký jsme zvyklí. V řadě případů je základním měřítkem postavení zaměstnance ve firmě důvěra, jaké se těší u vedení společnosti.

1.12. Podmínky využívání místní zdravotní péče českými občany a občany EU

V současné době existuje v Moskvě a větších městech RF řada kvalitních zdravotnických zařízení. Cena za jejich využití je často mnohonásobně vyšší než v ČR. Úroveň zdravotní péče v regionech je naopak nižší než v ČR.

Pokud je občan ČR zdravotně pojištěn, asistenční služba, na kterou se v souvislosti s instrukcí pojištění obrátí, sama vybere vhodné zdravotní zařízení k ošetření či hospitalizaci. Lze též v akutních případech využít doporučení pracovníků zastupitelského úřadu.

Důležitá telefonní čísla:

Přivolání hasičů	01
Přivolání policie	02
Záchranná služba a první pomoc	03
Hlášení úniku plynu	04

Velvyslanectví ČR v Moskvě **+7 495 276 07 15**, +7 495 276 07 01

V případě nouze občana ČR v RF se volá telefon **+7 916 353 26 01**, kde se občan dozví, jak má postupovat. Při volání z území RF se místo mezinárodního kódu RF "007 nebo +7" volí číslice "8". Při volání z pevné linky do zahraničí se volí číslice „8“ a po 4 vteřinách číslo "10" a dále se vytáčí kód země (pro ČR 420), kód města a číslo volaného účastníka.

1.13. Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

Víza

O ruské vízum mohou občané ČR požádat pouze na ruských velvyslanectvích a konzulátech. Vízum lze vyřídit i prostřednictvím některých cestovních kanceláří v ČR, pokud však cestující není členem zájezdu pořádaného takovou cestovní kancelář, obstarat si takto vízum se nedoporučuje. Zejména v případě, že bude občan ubytován v soukromí vznikají problémy, neboť jako přijímající strana je pak ve vízu uvedena jiná strana, než jak je to ve skutečnosti. Získat ruské vízum až na hraničním přechodu obecně není možné.

K žádosti o vízum se přikládá voucher ruské cestovní kanceláře, anebo pozvání k návštěvě RF ověřené Federální migrační službou RF anebo Ministerstvem zahraničních věcí RF. K žádosti o udělení víza RF se dále předkládá fotografie, cestovní pas nebo jiný cestovní doklad a cestovní zdravotní pojištění na celou dobu pobytu na území RF. Cestovní doklad musí být platný minimálně 3 měsíce po ukončení pobytu v RF (pokud se jedná o žádost o udělení krátkodobého víza).

Přesné náležitosti podání žádosti o vízum sdělí zastupitelský úřad RF, kde se žádost o vízum podává. V České republice je to:

1) Praha

konzulární oddělení velvyslanectví RF, Korunovační 34, 160 00 Praha 6
tel. 233 375 650, 233 374 093, 233 37 4100
fax: 233 371 492
e-mail: embrus@bluetone.cz, embczech@rambler.ru

www.czech.mid.ru

úřední hodiny: po – pá 09.00 - 12.00

2) Brno

generální konzulát RF, ul. Hlinky 142 b, 603 00 Brno,
tel. 543 232 157
fax 543 244 429
e-mail: gkbrno@iol.cz

www.brno.mid.ru

úřední hodiny: 9.00 - 13.00 (Po, St, Pá)

3) Karlovy Vary

generální konzulát RF, ul. Petra Velikého 18, 360 01 Karlovy Vary
tel. 353 221 325, 353 221 324
fax: 353 226 261
e-mail: gk-karlovy-vary@rambler.ru, gkkv@iol.cz

úřední hodiny: 9.00 - 13.00 (Po, St, Pá).

Vízum, na kterém je v azbuce uvedeno "ОДНОКРАТНАЯ", lze použít pouze k jednomu pobytu v RF. Za jeden pobyt v RF se považuje i situace, kdy cestující opustí RF a projede přes třetí zemi do jiného území RF (např. do Kaliningradské oblasti).

Vícenásobné vstupní vízum s platností až do jednoho roku lze udělit členům oficiálních delegací, podnikatelům a zástupcům obchodních organizací, řidičům vozidel v mezinárodní nákladní a osobní dopravě, posádkám vlaků, chladírenských vagonů a lokomotiv v mezinárodních vlacích, účastníkům vědeckých, kulturních a uměleckých akcí, účastníkům mezinárodních sportovních akcí a jejich odbornému doprovodu, novinářům, účastníkům oficiálních výměnných programů organizovaných partnerskými městy v případě, že v průběhu předchozího roku získali nejméně jedno vízum.

Vícenásobné vstupní vízum s platností na dva roky lze udělit občanům ČR uvedeným v předchozím odstavci za podmínky, že v průběhu předchozích dvou let využili jednorocní vícenásobné vstupní vízum.

U vícenásobných víz nesmí celková doba pobytu překročit 90 dnů během 180-ti denního období.

Cena za vydání víza pro občany zemí EU, které podepsaly Dohodu o zjednodušení vydávání víz občanům EU a RF, činí 35 euro, v případě vydání expresního víza (za 3 dny) činí poplatek 70 euro. Platby se provádí v českých korunách.

Odmítnutí udělení víza

Na udělení víza pro vstup na teritorium RF není právní nárok.

Udělení víza může být odmítnuto, jestliže:

- je to nezbytné k zabezpečení obranyschopnosti nebo bezpečnosti ruského státu, společenského pořádku nebo ochrany zdraví obyvatelstva,
- během předchozího pobytu v RF byl cizinec vyhoštěn nebo deportován a ode dne tohoto administrativního opatření neuplynulo 5 let,
- nebyl zahlazen jeho trest za spáchání těžkého nebo zvláště těžkého trestného činu na území RF nebo i za jeho hranicemi,
- cizinec nepředložil dokumenty potřebné k udělení víza nebo neprokázal existenci prostředků na pobyt na území RF a vycestování z něho,
- se cizinec stal na území RF nežádoucí osobou,
- cizinec předložil padělané dokumenty, nebo sdělil nepravdivé informace o své osobě a cíli pobytu v RF.

Je třeba si před cestou zkontrolovat, na jaké období je vízum vydáno. V tomto období může cestující na území RF vstoupit a pobývat zde a v tomto období musí také území RF opustit. Pokud cestující zjistí, že z nějakého důvodu musí, resp. potřebuje na území RF zůstat i po skončení platnosti víza, na které cestující do RF přicestoval, je třeba, aby u místní pobočky Federální migrační služby RF požádal o prodloužení víza.

Ruské vízum nepotřebuje občan ČR, pokud se prokáže

a) platným povolením k trvalému pobytu v RF (tzv. вид на жительство),

nebo

b) platným diplomatickým pasem ČR a cestuje do RF na krátkodobou návštěvu (celková doba pobytu nesmí přesáhnout 90 dní během půl roku),

nebo

c) že je pasažérem lodi, která má právo převážet pasažéry, a vstupuje na území RF přes námořní nebo říční přístav na dobu maximálně 72 hodin za podmínky, že se neodkloní od plánovaného organizovaného turistického programu (dokladem je seznam pasažérů),

nebo

d) že územím RF pouze projíždí a neopustí přitom tranzitní prostor mezinárodního letiště na území RF (toto je povinen doložit letenkou prokazující, že mu po příletu do RF navazuje let z RF do třetího státu, a dále vízem takového třetího státu, je-li potřeba). Pokud občan přiletí na terminál letiště (např. Šeremetěvo 2) a pokračuje z jiného letiště v témže městě (např. Domodědovo, Vnukovo) anebo pokračuje v cestě ze stejného letiště, ale z jiného terminálu (např. Šeremetěvo 2), ruské vízum potřebuje, neboť musí opustit tranzitní prostor daného terminálu, na který přicestoval. Po příletu na letiště nelze v žádném případě vízum pro pobyt v RF získat.

Ohlašovací povinnost

Dne 15. ledna 2007 vstoupil v platnost zákon RF č. 109 o migrační databance cizinců a osob bez občanství v Ruské federaci, který stanoví povinnost ohlásit adresu místa pobytu na území RF. Nová právní úprava převedla povinnost hlásit adresu pobytu občana ČR v RF na přijímající stranu a nově stanovila povinnost takového občana se po odjezdu z místa ubytování písemně odhlásit. Občan ČR má nově povinnost mít u sebe nejpozději po uplynutí 3 pracovních dnů od příjezdu do místa ubytování doklad o tom, že adresu místa pobytu nahlásil.

V praxi nyní existují 2 režimy krátkodobého pobytu v RF (na ruské vízum):

1. Pobyt v ubytovacím zařízení

Ubytovacím zařízením se rozumí hotel nebo jiná organizace poskytující ubytování, například sanatorium či jiná ozdravovna, penzion, turistická chata, kempink, dětský tábor, nemocnice či jiná instituce zdravotní či sociální péče. Podle výkladu Federální migrační služby RF se ubytovacím zařízením rozumí také Český dům při Velvyslanectví ČR v Moskvě. Ubytovacím zařízením se zde rozumí také vazba, vězení nebo jiná instituce sociální rehabilitace.

Každé ubytovací zařízení v RF je povinno zaregistrovat každého občana ČR, kterého ubytovalo, neohledně na délku jeho pobytu v RF nebo na délku jeho pobytu v tomto ubytovacím zařízení. Informaci o nástupu ubytování je ubytovací zařízení povinno předat místně příslušné pobočce Federální migrační služby RF (dále též FMS) spolu s požadovanými doklady nejpozději do 24 hodin, ukončení ubytování je ubytovací zařízení povinno ohlásit nejpozději do 12.00 hod. následujícího dne.

2. Pobyt jinde než v ubytovacím zařízení

Povinnost zaregistrovat pobyt občana ČR má v tomto případě tzv. přijímající strana. Tou může být jen fyzická osoba s právem trvalého pobytu na území RF anebo právnická osoba, u které občan ČR fakticky bydlí nebo u které pracuje. Přijímající stranou je ze zákona i Velvyslanectví ČR a Generální konzulát ČR. Přijímající stranou nemůže být občan ČR, který v RF pobývá na vízum nebo na povolení k dlouhodobému pobytu.

Přijímající strana je povinna zaregistrovat přicestování občana ČR, který u ní bydlí nebo pracuje, pouze **v případě, že pobyt v RF přesáhne 7 pracovních dnů**. Pokud občan ČR přicestuje do RF na dobu ne více jak 7 pracovních dnů a není ubytován v ubytovacím zařízení, nemusí být nikde registrován. Občan ČR naopak musí být zaregistrován nejpozději po uplynutí 7 pracovních dnů ode dne přicestování do místa ubytování. Odcestování občana ČR je pak přijímající strana povinna oznámit nejpozději do 2 kalendářních dnů.

Během tranzitu přes území RF (například vlakem) se občan nikde registrovat nemusí.

Občan ČR je povinen předložit pas s ruským vízem a migrační kartu (část B) v ubytovacím zařízení, resp. přijímající straně za účelem zaregistrování. Ubytovací zařízení, resp. přijímající strana pořídí fotokopii těchto dokladů a zároveň vyplní dvoustránkový formulář "Ohlášení o

příjezdu cizince do místa ubytování".

Vyplněný ohlašovací formulář, kopii datové stránky pasu, kopii ruského víza (a kopii stránky s vyznačeným razítkem vstupu do RF, pokud není vyznačeno u ruského víza), kopii odjezdového dílu migrační karty (část B) se zřetelně vyznačeným razítkem vstupu do RF, kopii občanského průkazu osoby uvedené na ohlašovacím formuláři, a dále plnou moc, pokud příjezd občana registruje jiná osoba než

uvedená na ohlašovacím formuláři, se bez poplatku podává na místně příslušné pobočce FMS RF. Za poplatek lze tyto doklady podat i na jakékoli ruské poště. V tom případě je třeba odevzdat uvedené doklady dvakrát - jeden zasílá pošta Federální migrační služby, druhý si ponechává pro případ ztráty na cestě.

Ohlašovací formulář obsahuje část, kterou při jeho přijetí pracovník Federální migrační služby (resp. pošty) orazítkuje úředním datumovým razítkem potvrzujícím přijetí ohlášení. Tuto část formuláře pak pracovník vrátí tomu, kdo ohlášení provedl. Takto orazítkovaná část formuláře slouží jako potvrzení o splnění ohlašovací povinnosti pro případ kontroly cestovatele. Ubytovací zařízení, resp. přijímající strana, je proto povinna orazítkovanou část formuláře předat občanovi a ten je povinen ji mít u sebe až do doby odcestování z místa pobytu, kdy je povinen jej vrátit zpět ubytovacímu zařízení, resp. přijímající straně. O odjezdu občana ČR z místa ubytování je ubytovací zařízení, resp. přijímající strana, povinna informovat tak, že na orazítkovanou část ohlašovacího formuláře dopíše datum odjezdu a tuto vrátí místně příslušné pobočce Federální migrační služby buď přímo nebo prostřednictvím pošty. Pošta vydá o přijetí písemné potvrzení.

Odhlásovací povinnost se vztahuje i na krátkodobé opuštění místa pobytu, na kterém je cizinec už zaregistrován, tj. např. při vyjíždění do jiných ruských měst s opětným návratem do původního místa ubytování. V souladu se zákonem je cestovatel povinen zaregistrovat se (být zaregistrován přijímající stranou) a posléze se odhlásit na každém místě na kterém se zdrží déle než 7 dnů, v případě, že je ubytován v ubytovacím zařízení, splní tuto povinnost neohledně na délku pobytu ubytovacího zařízení.

V případě ztráty víza či jeho prodloužení je vhodné mít kontakty na zvučí ruský subjekt, který musí požádat o vydání duplikátu víza a registrace v místě posledního pobytu cizince na území RF. Současně upozorňujeme na přísné postihy cizinců, kteří se na území RF zdržují nelegálně, či nedisponují výše uvedeným dokladem o splnění ohlašovací povinnosti po dobu pobytu v RF (v daném případě hrozí pokuta do výše 5 tisíc rublů).

Před cestou do RF je třeba si ověřit u zastupitelského úřadu RF v ČR, zda se podmínky přicestování nezměnily.

Při ztrátě nebo krádeži cestovního dokladu je nutné neodkladně informovat místní policii, která o ztrátě či krádeži vystaví potvrzení. Takto postižený občan se musí dostavit na nejbližší český zastupitelský úřad v RF a požádat o vystavení náhradního cestovního dokladu. Opouští-li občan ČR území RF v době platnosti víza, může s náhradním cestovním dokladem opustit území RF, aniž by se musel na ruské úřady obracet se žádostí o vystavení výjezdního víza.

Pro případ ztráty nebo krádeže dokladů se doporučuje vzít si s sebou kopii datové stránky cestovního dokladu, fotokopii ruského víza, případně dalších dokumentů (např. fotokopie řidičského průkazu, technického průkazu nebo pojištění).

Cestování vozidlem

Cestuje-li občan ČR do RF motorovým vozidlem jako řidič, musí mít s sebou platný řidičský průkaz ČR a platný mezinárodní řidičský průkaz. Z praxe vyplývá, že místo mezinárodního řidičského průkazu je vhodnější mít u sebe kopii českého řidičského průkazu s ověřeným překladem do ruštiny, přičemž nejlépe je nechat překlad ověřit na Zastupitelském úřadě RF v Praze nebo Generálních konzulátech RF v Brně či Karlových Varech.

Pokud řidič používá k cestě vozidlo, jehož není vlastníkem, právní řád RF v tomto případě ukládá, aby byl řidič vybaven ruskou psanou plnou mocí majitele vozidla k jeho užívání (vzor viz <http://gai.ru/warrant/>). Pokud je plná moc psaná v češtině, musí obsahovat veškeré náležitosti uvedené v ruském vzoru a dále souhlas s vyvezením vozidla do zahraničí. Podpis na plné moci musí být notářsky ověřen.

Řidič motorového vozidla musí mít sjednáno pojištění odpovědnosti za škody způsobené provozem motorového vozidla (povinné ručení) platné pro území RF. Toto pojištění lze sjednat v denní dobu i na silničních hraničních přechodech do RF. Jelikož ruské orgány ne vždy uznávají mezinárodní „zelenou kartu“ vystavenou v zemích EU, je nezbytné se na její platnost v RF dotázat pojišťovací společnosti, která ji vystavila.

Celní a devizové předpisy

Dovoz a vývoz valuty z/na území Ruské federace upravuje federální zákon č. 173-FZ ze dne 10.12.2003 "O měnové regulaci a kontrole". Uvedený zákon byl novelizován a v souladu s jeho novelou platí v Ruské

federaci od 31.7.2005 nová právní úprava, která stanoví pro fyzické osoby (rezidenty i nerezidenty) některé změny v oblasti dovozu a vývozu cizí nebo ruské měny.

Jde zejména o následující:

Dovážená cizí měna a měna RF v hotovosti, cestovní šeky, cizí i ruské cenné papíry v celkové hodnotě přesahující 10.000,- USD, dovážené do RF fyzickými osobami (rezidenty i nerezidenty) podléhají písemné deklaraci celním orgánům Ruské federace.

Vývoz cizí měny a měny RF (rezidenti i nerezidenti) v hotovosti v hodnotě vyšší než 10.000 USD podléhá písemné deklaraci celním orgánům Ruské federace (ve dvojím vyhotovení).

Vývoz měny v hotovosti v hodnotě 10.000,- USD a nižší je osvobozen od celní deklarace či jiných úředních úkonů. Vývoz měny v hotovosti v hodnotě přesahující 10.000,- USD je možný jen při předložení písemné celní deklarace a ostatních dokumentů dokládajících předchozí dovoz měny do Ruské federace v hodnotě nad 10.000,- USD. Vývoz cestovních šeků v hodnotě nad 10.000,- USD podléhá písemné deklaraci celním orgánům Ruské federace.

Dovezenou valutu do RF řádně deklarovat a to jak při příjezdu do RF, tak i při odjezdu z RF.

Obzvláštní pozornost musí turisté věnovat vývozu starožitností, historických zbraní, literatury a jiných uměleckých předmětů. V těchto případech je nutné předložit na hraničních přechodech RF povolení k vývozu těchto předmětů vydané Ministerstvem kultury RF. Při dovozu zvířat na území RF je nutné předložit potvrzení o jejich příslušném očkování a vyhovujícím zdravotním stavu. To samé platí při jejich vývozu z RF. Obě potvrzení je vhodné mít opatřené překladem do ruského jazyka.

V případě cestování v rámci států tzv. Celní unie (Ruská federace, Bělorusko, Kazachstán) není nutné žádné finanční prostředky ani předměty celně deklarovat. Cestovat s platným pasem a vízem je však v každém případě podmínkou.

Přesné informace je možné nalézt též na stránkách ruské Federální celní služby www.customs.ru.

Specifické podmínky cestování do teritoria

Služby v Ruské federaci mají stoupající úroveň a zejména ve velkých městech jsou zahraniční turisté obsluhováni již ve slušném standardu. Jedná se zejména o kadeřnické, poštovní, bankovní, poradenské a konzultační služby. Je však třeba počítat se zvýšenými finančními náklady. Neustále je rozšiřována a zkvalitňována síť čerpacích stanic, služby motoristům a to zejména na hlavních silničních tazích, jako jsou Brest - Moskva, Moskva - Ufa, Moskva - Sankt Peterburg, Sankt Peterburg - Tallinn a Sankt Peterburg - Vyborg. Pohonných hmot je dostatek a to jak benzínu (i bezolovnatého), tak nafty.

Ubytování v RF a zvláště v moskevských a petrohradských hotelích je drahé a je nutno počítat s poplatkem za noc v hotelích se standardním vybavením v rozmezí cca od 150 do 300 USD.

Doprava z/na letiště: Z mezinárodního letiště Šeremetěvo, kam přilétá většina spojů z ČR, funguje provoz přímé vlakové linky Šeremetěvo – Běloruské nádraží, tzv. aeroexpressu. Jízda trvá 35 minut a cena činí 320 rublů (www.aeroexpress.ru).

Taxi: V souvislosti s přibývajícím kriminalitou i v oblasti taxikářských služeb varujeme občany ČR před používáním služeb soukromých „taxikářů“ bez licence, kteří masově nabízejí své služby cizincům na letišti Šeremetěvo i ve městě, a to zejména v nočních hodinách. Může jít o organizované gangy specializované na zahraniční turisty, které „taxi“ odveze jinam než na požadované místo, kde je turista přepaden a oloupen o všechny cennosti vč. dokladů. Na letišti funguje 24 hodin denně oficiální přepážka taxi, kde se zaplatí požadovaný tarif a pracovnice přepážky sdělí typ a poznávací značku vozidla. Ve městě v nočních hodinách nedoporučujeme pohybovat se mimo hlavní a osvětlená místa a v případě nutnosti volit oficiální taxíky (žlutá barva karoserie, označení taxi).

Základní potraviny jsou v RF běžně ke koupi, doporučujeme však kupovat a konzumovat pouze balené produkty či řádně ošetřenou zeleninu a ovoce. Zásadně nedoporučujeme kupovat u prodejních stánků alkoholické nápoje. Může se jednat o pokoutně vyrobený alkohol s velmi nepříjemnými účinky na zdraví.

1.14. Oblasti se zvýšeným rizikem pro cizince – vhodnost návštěvy s ohledem na politickou či jinou situaci v zemi

Bezpečnostní situace v některých oblastech RF zůstává nadále a dlouhodobě problematická, jedná se především o Severokavkazský federální okruh (Dagestánská republika, Ingušská republika, Kabardinsko-balkarská republika, Karačajevsko-čerkeská republika, Severoosetinská republika - Alanie, Čečenská republika, Stavropolský kraj). Cestování do této oblasti může být spojeno se zvýšeným rizikem.

Do některých územních částí Ruské federace mohou cizinci vstupovat pouze na základě zvláštního povolení, o které je třeba zažádat u místně příslušné pobočky Federální migrační služby s dostatečným předstihem.

Před případnou cestou do RF je vhodné využít systém dobrovolné registrace občanů ČR při cestě do zahraničí, tzv. systém DROZD (<http://drozd.mzv.cz>).

Při pobytu v RF není vhodné vyhledávat náhodné známosti, chodit spíše ve skupinách a nedávat okázale najevo, že se jedná o cizince. Při jakýchkoliv konfliktech je třeba ihned uvědomit místní policii a konzulární úsek příslušného zastupitelského úřadu ČR na území Ruské federace. Platí doporučení kompetentních ruských orgánů o omezení pohybu cizích státních příslušníků v oblastech s místními konflikty.

1.15. Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu (včetně generálních či honorárních konzulátů) – popis spojení z letiště a z centra města

Zastupitelský úřad ČR v RF

www.mzv.cz/moscow

123056 Moskva, ul. J. Fučíka 12/14

tel.: +7 495 2760701 ústředna
+7 495 2760702 konzulární informace

fax: +7 499 2501523

e-mail: moscow@embassy.mzv.cz

- ekonomický úsek

tel: +7 495 2760720
fax: +7 499 2512527
e-mail: commerce_moscow@mzv.cz

- konzulární oddělení

tel.: +7 495 2760702
fax: +7 499 2539282
e-mail: consulate.moscow@embassy.mzv.cz

Informace o dopravě z letišť je umístěna na:

www.aviabilet.ru, (dále otevřít „Aeroporty“ na horní liště).

Zde naleznete úplnou informaci o dopravě z/na letiště.

Spojení z letiště Šeremetěvo (terminál D-E-F):

1) **autobusová kyvadlová doprava linka 851** nebo mikrobus (tzv. „maršrutka“/maršrutnoje taxi/) do stanice metra „Rěčnoj vokzal“ dále do stanice metra „Běloruskaja“ nebo „Majakovskaja“ (schéma metra www.metro.ru). Cena jízdenky v MHD (autobus, trolejbus, metro – cca 25 RUB, tj. 0,60 €), jízdenka v „maršrutce“ – od 30 do 60 RUB (0,60 – 1,30 €).

2) **vlak** www.aero-express.ru

(zajišťuje spojení mezi letištěm a vlakovým nádražím poblíž centra Moskvy):

letiště Šeremetěvo (terminál D-E-F) - „Běloruskij vokzal“ (metro „Běloruskaja“),

letiště Domodědovo - „Pavěleckij vokzal“ (metro Pavěleckaja),

letiště Vnukovo - „Kijevskij vokzal“ (metro Kijevskaja).

3) Na letišti je oficiální stánek **taxi** (Moscow Cab – www.moscab.ru), cena za dopravu do centra - 1 500 RUB (přes 30 €).

Generální konzulát Sankt Petěrburg

193015 Sankt Petěrburg, ul. Tverskaja 5

tel.: +7 812 2714612

fax: +7 812 2714615

e-mail: petersburg@embassy.mzv.cz

Generální konzulát Jekatěrinburg

620075 Jekatěrinburg, ul. Gogola 15

tel.: +7 343 3794762

fax: +7 343 3794926

email: yekaterinburg@embassy.mzv.cz

Honorární konzulát Chanty-Mansijsk

Chanty-Mansijsk, prospekt Mira 38

tel.: +7 34671 90600

fax: +7 34671 30210

e-mail: khantymansiysk@honorary.mzv.cz

1.16. Kontakty na zastoupení ostatních českých institucí (Česká centra, CzechTrade, CzechInvest, CzechTourism)

ČESKÉ CENTRUM – ČESKÝ DŮM MOSKVA

Nabízí českým podnikatelům a organizacím služby zaměřené na podporu jejich exportních aktivit a vytváří pro ně v RF reprezentativní zázemí.

- Hotelové služby s 87 hotelovými pokoji
- Restaurační služby
- Pronájem 122 kanceláří a 132 bytů
- Služby Business centra
- Prezentační prostory ke konání firemních prezentací, tiskových konferencí, seminářů, obchodních jednání a společenských akcí

-
- Momentálně v Českém domě v Moskvě akreditováno více jak 100 českých firem

KONTAKTY

125047 Moskva, 3. Tverskaja-Jamskaja 36/40

ředitel: Ing., Mgr. Miloš JARO

www.czechcentres.cz/ceskydum

Recepce – rezervace hotelového ubytování a informace

Telefon +7 495 787 78 51

IP linka +420 234 668 111

e-mail: recepce@czech.cz

Dlouhodobé pronájmy bytů a kanceláří

Telefon +7 499 972 16 21

IP linka +420 234 668 108

e-mail: pronajem@czech.cz

Business centrum

Telefon +7 495 787 78 53

IP linka +420 234 668 153

e-mail: bc@czech.cz

Sekretariát ředitele

Telefon +7 495 787 78 54

IP linka +420 234 668 155

e-mail: ceskydum@czech.cz

ČESKÉ CENTRUM MOSKVA

Posláním Českého centra Moskva je rozvoj dialogu se zahraniční veřejností a podpora aktivitní prezentace ČR ve všech oblastech kultury, vědy a školství.

Kontakty

123056 Moskva, ul. J. Fučíka 12/14

vedoucí: Ing. Dana BRABCOVÁ

www.czechcentres.cz/moscow

Telefon +7 495 276 07 22

IP linka +420 234 668 513

+420 234 668 514

e-mail: ccmoskva@czech.cz

CzechTourism

125047 Moskva, 3. Tverskaja-Jamskaja 36/40

ředitelka zastoupení: Mgr. Monika LINHARTOVÁ

www.czechtourism.com

tel: +7 499 9785205 ; +7 495 234065

fax: +7 499 9782165

e-mail: info-ru@czechtourism.com,

CzechTrade (Moskva)

125047 Moskva, 3. Tverskaja-Jamskaja 36/40

ředitel zastoupení: Ing. Štěpán JÍLEK

tel.: +7 499 9782183

tel/fax.: +7 499 9787642 (fax – pouze po ohlášení a ručním přepnutí)

e-mail: moscow@czechtrade.cz

<http://www.czechtrade.cz>, www.czechtrade.ru, www.czechtradeoffices.com

CzechTrade (Sankt Petěrburg)

19000 Sankt Petěrburg, ul. Bolšaja Morskaja 57

ředitel zastoupení: Ing. Martin HLAVNIČKA

tel./fax: +7 812 7188115

e-mail: petersburg@czechtrade.cz

CzechTrade (Jekatěrinburg)

620075 Jekatěrinburg, ul. Gorkovo 45

ředitel zastoupení: Ing. Jana BRZOŇOVÁ

tel./fax: +7 343 2173571

fax: +7 343 2173570

e-mail: yekaterinburg@czechtrade.cz

Komora pro hospodářské styky se SNS

výkonný ředitel: Ing. František MASOPUST

190 00 Praha 9, Freyova 27,

tel.: +420 266 721 814; +420 266 721 815

fax: +420 266 721 813

[http:// www.komorasns.cz](http://www.komorasns.cz)

e-mail: masopust@komora.cz; kordacova@komora.cz

Česká televize

Moskva, 3. Tverskaja-Jamskaja 31/35

tel.: +7 499 9787626

e-mail: ctmoskva@online.ru

ČTK (Česká tisková kancelář)

Moskva, 3. Tverskaja-Jamskaja 31/35

tel.: +7 499 9787386; +7 495 2517163

e-mail: ctk@online.ru

Český rozhlas

Moskva, 3. Tverskaja-Jamskaja 31/35

tel.: +7 499 9787389

e-mail: czradio@col.ru

Zdravotní ambulance

Moskva, 3. Tverskaja-Jamskaja 31/35 (umístění naproti vchodu ČSA)

tel. ordinace: +7 499 978 70 61

Ordinační hodiny: Po – Pá 9:00-12:00 13:00-16:30

Právnícké služby - BBH Legal

Moskva, 1. Tverskaja-Jamskaja 5,

tel.: +7 495 7304415

fax: +7 495 7304416

e-mail: moscow@bbh.cz

<http://www.bbhlegal.ru>

Právnícké služby – PETERKA & PARTNERS LLC

Moskva, 4. Tverskaja-Jamskaja 22,

tel./fax: +7 499 2518787

e-mail: office@peterkapartners.com

<http://www.peterkapartners.com>

1.17. Praktická telefonní čísla v teritoriu (záchranka, dopravní policie, požárníci, infolinky apod.)

01 Záchranná služba (včetně hasičů)

- 02 Policie
- 03 Lékařská pohotovost
- 04 Havarijní plynárenská služba

V Moskvě pro všechny tyto služby a potřeby jednotná čísla:

911-82-41 z pevné linky.

0911 a112 z mobilního telefonu

MZV RF

informace +7 499 2441606

www.mid.ru

Konzulární úsek MZV RF

informace +7 499 2444581

fax +7 499 2442476

Skupina konzulů, konajících konzulární službu

Šeremetěvo +7 495 9712082, +7 916 2612384

fax +7 901 5027121

www.svo.aero

Domodědovo +7 495 9712714, +7 901 5472714, +7 916 2612359

fax +7 495 9678438

www.domodedovo.ru

Vnukovo +7 495 4364019, 4362736, +7 915 4850738

fax +7 495 4362736

www.vnukovo.ru

Federální migrační služba

Úřad FMS v Moskvě

Moskva, Pokrovka 42 (stanice metra Čistyje prudy)

dotazy týkající se registrace cizinců +7 499 2307253

dotazy týkající se získání pracovního povolení pro cizince +7 499 2307253

www.fmsmoscow.ru

www.fms.gov.ru

1.18. Internetové informační zdroje

Nejpoužívanější ruské vyhledávače:

www.yandex.ru

www.rambler.ru

Server orgánů státní moci RF:

www.gov.ru

Server vlády RF s odkazy na jednotlivé resorty:

www.government.ru

www.government.gov.ru

Ministerstvo zahraničních věcí RF:

www.mid.ru

Ministerstvo vnitra RF:

www.mvd.ru

Ministerstvo ekonomického rozvoje RF:

www.economy.gov.ru

Ministerstvo průmyslu a obchodu RF:

www.minprom.gov.ru

Ministerstvo energetiky RF:

www.minenergo.gov.ru

Ministerstvo financí RF:

www.minfin.ru

Ministerstvo dopravy RF:

www.mintrans.ru

Ministerstvo zemědělství RF:

www.mcx.ru

Federální služba pro veterinární a fyto-sanitární dozor:

www.fsvps.ru

Ministerstvo zdravotnictví a sociálního rozvoje RF:

www.minzdravsoc.ru

Ministerstvo přírodních zdrojů a ekologie RF:

www.mnr.gov.ru

Oficiální stránky prezidenta RF:

www.kremlin.ru

Centrální banka RF:

www.cbr.ru

Delegace Evropské unie v RF:

www.eeas.europa.eu/delegations/russia/index_en.htm

Obchodně-průmyslová komora RF:

www.tpprf.ru

zastoupení v ČR:

www.rutpp.cz

Ruský svaz průmyslníků a podnikatelů:

www.rspp.ru

Moskevská obchodní a průmyslová komora:

www.mostpp.ru

Asociace evropských podnikatelů:

www.aebrus.ru

Federální statistická služba (ROSSTAT):

www.gks.ru

Daňová správa:

www.nalog.ru

Federální celní služba:

www.customs.ru

Informace o clech a Celní Unii (RF, Bělorusko, Kazachstán):

www.tks.ru

www.tsouz.ru

Federální migrační služba:

www.fmsrf.ru

Státní dopravní služba:

www.gai.ru

Server regionů RF:

www.regions.ru

Server vlády Moskvy:

www.mos.ru

Server vlády Moskevské oblasti:

www.mosreg.ru

Informace o ruských zákonech:

www.garant.ru

www.consultant.ru

Zpravodajství:

www.interfax.ru

www.itar-tass.com

www.rian.ru

www.gazeta.ru

www.rg.ru

www.vedomosti.ru

www.strana.ru

www.rosbalt.ru

www.rbcdaily.com

www.kommersant.ru

www.ng.ru

www.izvestia.ru

www.moscownews.org

www.themoscowtimes.com

www.echo.msk.ru

www.bfm.ru

Informace o leteckých spojiích:

www.polets.ru

www.aeroflot.ru

www.S7.ru

1.19. Adresy významných institucí

Adresy jednotlivých institucí RF jsou uvedeny na jejich internetových stránkách – viz kap. 1.18. Internetové informační zdroje. Webová adresa jednotného informačního portálu ruské vlády a dalších orgánů státní moci RF je: www.gov.ru.

2. Vnitropolitická charakteristika

2.1. Stručná charakteristika politického systému

Rusko je podle Ústavy RF z r.1993 federálním státem a skládá se z 83 subjektů. Nositeli státní moci jsou prezident, Federální shromáždění (FS – Rada federace a Státní дума), vláda a soudy RF (čl. 11). Hlavou státu je prezident, který určuje hlavní směr domácí i zahraniční politiky (hl. 4, čl.80).

Prezident je volen ve všeobecných přímých volbách na šest let. Ve své funkci může setrvat pouze dvě na sebe navazující volební období. Prezident na základě dohody se Státní dumou (případně s Radou federace) jmenuje předsedu vlády, předsedu Centrální banky, soudce Nejvyššího, Ústavního a Nejvyššího arbitrážního soudu a generálního prokurátora. Jako výkonný aparát má k dispozici Administraci prezidenta. Jeho poradním orgánem je Rada bezpečnosti, ve které jsou zastoupeny zejm. silové resorty. Ve federálních okruzích ho reprezentují zplnomocnění představitelé. Od r. 2005 prezident nominuje kandidáty na nejvyšší výkonné posty v subjektech federace a předkládá je ke schválení místním parlamentům.

Jednou ročně prezident přednáší zprávu o stavu země, která určuje hlavní vektor politického směřování státu. Při realizaci své politiky v legislativní oblasti může prezident využít své zákonodárné iniciativy nebo vládnout prostřednictvím výnosů a nařízení, které mají právní účinek na úrovni federálních zákonů.

Federální vláda má výkonnou moc. Je podřízena prezidentovi a nese hlavní odpovědnost za realizaci jeho politických cílů. Podle čl. 114 vláda "plní povinnosti, které vyplývají z ústavy, z federálních zákonů a výnosů prezidenta".

Zákonodárnou moc na federální úrovni reprezentuje Federální shromáždění, tj. dvoukomorový parlament, který se skládá ze Státní dumy a Rady federace.

Státní дума je dolní komora parlamentu, kterou tvoří 450 poslanců zvolených na základě proporcionálního volebního klíče. Státní дума je volena na čtyřleté období. Poslední volby do Státní dumy se uskutečnily 4. prosince 2011. Volební účast dosáhla 60 %. Strana Jednotné Rusko získala 49,5 %, hlasů, Komunistická strana Ruské federace 19 %, Spravedlivé Rusko 13 % a Liberálně-demokratická strana Ruska 11,7 %. Vzhledem k proporcionálnímu volebnímu systému získalo Jednotné Rusko 238 mandátů, tj. prostou většinu ve Státní Dumě. Předsedou Státní dumy je Sergej Naryškin.

Rada federace je 178-členná horní komora parlamentu. Zasedají v ní zmocněnci nejvyšších představitelů výkonné a zákonodárné moci subjektů RF, tj. zmocněnci gubernátorů a předsedů regionálních parlamentů. Předsedkyní Rady federace je Valentina Matvienko.

2.2. Hlava státu (jméno, kompetence)

Hlavou státu je prezident Dmitrij Anatoljevič Medveděv. 7. května 2012 se prezidentské funkce ujme Vladimir Vladimirovič Putin, který vyhrál prezidentské volby konané 4. března 2012 se ziskem 63,6 % hlasů v prvním kole voleb.

2.3. Složení vlády

Složení vlády ke dni 23.03.2012

předseda vlády	PUTIN Vladimír Vladimirovič
první místopředsedové	ZUBKOV Viktor Alexejevič ŠUVALOV Igor Ivanovič
místopředseda	ROGOZIN Dmitrij Olegovič
místopředseda	SURKOV Vladislav Jurjevič
místopředseda	KOZAK Dmitrij Nikolajevič
místopředseda	SEČIN Igor Ivanovič
místopředseda a vedoucí Úřadu vlády	VAJNO Anton Eduardovič
místopředseda a zmocněnec prezidenta pro Severokavkazský federální okruh	CHLOPONIN Alexandr Gennadijevič

1. I. Federální ministerstva, jejichž činnost řídí prezident RF:

Ministerstvo vnitra RF

ministr: NURGALIJEV Rašid Gumarovič

119049 Moskva, Žitnaja 16, tel. (495) 677 22 21

www.mvd.ru

Federální migrační služba

www.fms.gov.ru

Ministerstvo pro civilní obranu, mimořádné situace a likvidaci následků živelných pohrom RF

ministr: ŠOJGU Sergej Kužugetovič

103012 Moskva, Těatralnyj projezd 3, tel. (495) 926 35 00, 926 39 01,

www.mchs.gov.ru

Ministerstvo zahraničních věcí RF

ministr: LAVROV Sergej Viktorovič

121200 Moskva, Smolenskaja-Sennaja pl. 32/34, tel. (495) 244 16 06

www.mid.ru

Federální agentura pro otázky SNS, krajanů a mezinárodní humanitární spolupráce

Ministerstvo obrany RF

ministr: SERĐUKOV Anatolij Eduardovič

119160 Moskva, ul. Znamenka 19, tel. (495) 696 84 37

www.mil.ru

Federální služba pro vojensko-technickou spolupráci

Federální služba pro technickou a exportní kontrolu RF

Federální služba pro obranné zakázky

Federální agentura pro speciální výstavbu

Federální agentura pro dodávky zbraní, vojenské speciální techniky a materiálních prostředků

Ministerstvo spravedlnosti RF

ministr: KONOVALOV Alexandr Vladimírovič

119991 Moskva, Žitnaja ul. 14, tel. (495) 955 59 99

www.minjust.ru

Federální vězeňská služba

Federální služba výkonu soudních rozhodnutí

1. II. Federální služby a agentury, jejichž činnost řídí prezident RF:

Státní služba kurýrního spojení RF

KORNIJENKO Gennadij Alexandrovič

Moskva, Soljanka 8, tel. (495) 606 13 40

www.gfs.ru

Služba vnější rozvědky RF

FRADKOV Michail Jefimovič

119034 Moskva, ul. Ostoženka 51/10, tel. (495) 247 19 38

www.svr.gov.ru

Federální služba bezpečnosti RF (FSB)

BORTNIKOV Alexandr Vasiljevič

107031 Moskva, ul. Bolšaja Ljubjanka 1/3, tel. (495) 224 70 69

www.fsb.ru

Federální protidrogová služba RF

IVANOV Viktor Petrovič

101990 Moskva, Marosejka 12, tel. (495) 621 02 35, (492) 628 79 91

www.fskn.gov.ru

Federální služba ochrany Ruské federace

MUROV Jevgenij Alexejevič

103132 Moskva, Kreml, tel. (495) 910 41 33

www.fso.gov.ru

Hlavní správa speciálních programů prezidenta RF

CARENKO Alexandr Vasiljevič

103132 Moskva, Staraja ploščad' 2/14, tel. (495) 606 43 24, fax (495) 606 29 48

www.gusp.gov.ru

Hospodářská správa prezidenta RF („Upravdělníci“)

KOŽIN Vladimir Igorjevič

103012 Moskva, Nikitnikov pěr. 2, 5. podjezd, tel. (495) 606 35 63

www.udprf.ru

III. Federální ministerstva, jejichž činnost řídí vláda RF:

Ministerstvo zdravotnictví a sociálního rozvoje RF

ministr: GOLIKOVA Taťjana Alexejevna

127994 Moskva, Rachmanovskij pereulok 3, tel. (495) 627 29 44, (495) 627 29 44

www.minzdravsoc.ru

Federální služba pro dozor v oblasti ochrany spotřebitelských práv a hmotné úrovně obyvatelstva

Federální služba pro dozor v oblasti zdravotnictví a sociálního rozvoje

Federální služba pro otázky práce a zaměstnanosti

Federální lékařsko-biologická agentura

Ministerstvo kultury RF

ministr: AVDĚJEV Alexandr Alexejevič

125993 Moskva, Malyj Gnězdikovskij př. 7/6, budovy1 a2, tel. (495) 629 20 08

www.mkrf.ru

Federální archivní agentura

Ministerstvo školství a vědy RF

ministr: FURSENKO Andrej Alexandrovič

125993 Moskva, Tverskaja 11, tel. (495) 629 70 62

www.mon.gov.ru

Federální služba pro dozor v oblasti školství a vědy

Ministerstvo přírodních zdrojů a ekologie RF

ministr: TRUTNĚV Jurij Petrovič

123995 Moskva, B. Gruzinskaja 4/6, tel. (495) 254 48 00

www.mnr.gov.ru

Federální služba pro hydrometeorologii a monitoring životního prostředí

Federální služba pro dozor v oblasti využívání přírodních zdrojů

Federální agentura vodních zdrojů

Federální agentura pro využívání nerostného bohatství

Ministerstvo průmyslu a obchodu RF

ministr: v.z. MATUROV Denis Valentinovič

109074 Moskva, Kitajgorodskij projezd 7 tel. (495) 539 21 87

www.minprom.gov.ru

Federální agentura pro technické regulování a metrologii

Ministerstvo spojů a masových komunikací RF

ministr: ŠČOGOLEV Igor Olegovič

125375 Moskva, Tverskaja 7, tel. (495) 771 81 00, 771 81 21

www.minsvyaz.ru

Federální služba pro dozor v o oblasti spojů, informačních technologií a masových komunikací

Federální agentura pro tisk a masové komunikace

Federální agentura spojů

Ministerstvo regionálního rozvoje RF

ministr: BASARGIN Viktor Fjodorovič

127994 Moskva, Sadovaja-Samofočnaja 10/23-1, tel. (495) 980-25-47

www.minregion.ru

Ministerstvo zemědělství RF

ministr: SKRYNNIK Jelena Borisovna

107139 Moskva, Orlikov per., 1/11, tel. (495) 607 80 00, (495) 607 83 62

www.msx.ru

Federální služba pro veterinární a fytosanitární dozor

Ministerstvo sportu, cestovního ruchu a mládežnické politiky RF

ministr: MUTKO Vitalij Leontějevič

105064, Moskva, ul. Kazakova 18, tel. (495) 601 91 20

www.minstm.gov.ru

Federální agentura pro záležitosti mládeže

Federální agentura pro cestovní ruch

Ministerstvo dopravy RF

ministr: LEVITIN Igor Jevgeňjevič

109012 Moskva, Rožděstvenka 1, budova 1, tel. (495) 626 10 10

www.mintrans.ru

Federální služba pro dohled v oblasti dopravy

Federální agentura letecké dopravy

Federální silniční agentura

Federální agentura železniční dopravy

Federální agentura námořní a říční dopravy

Ministerstvo financí RF

ministr: SILUANOV Anton Germanovič

109097 Moskva, Iljinka 9, tel. (495) 987 91 01

www.minfin.ru

Federální daňová služba

Federální služba finančního a rozpočtového dozoru

Federální finanční úřad

Ministerstvo ekonomického rozvoje RF

ministřyně: NABIULLINA Elvíra Sahibzadovna

125993 Moskva, 1.Tverskaja-Jamskaja 1,3, tel. (495) 694 03 53

www.economy.gov.ru

Federální státní statistická služba

Federální státní registrační, katastrální a kartografická služba

Federální agentura pro státní rezervy

Federální agentura pro správu státního majetku

Federální akreditační sužba

Ministerstvo energetiky RF

ministr: ŠMATKO Sergej Ivanovič

107996 Moskva, ul. Ščepkina 42, tel. +7(495) 631-98-58

www.minenergo.gov.ru

IV . Federální služby a federální agentury, jejichž činnost řídí vláda RF

Federální antimonopolní služba

ARTĚMJEV Igor Jurjevič

123995 Moskva, Sadovaja-Kudrinskaja 11, tel. (495) 795 76 53

www.fas.gov.ru

Federální celní služba

BELJANINOV Andrej Jurjevič

121087 Moskva, Novozavodskaja 11/5, tel. (495) 449 72 03

www.customs.ru

Federální tarifní služba

NOVIKOV Sergej Gennadijevič

109074, Moskva, Kitajgorodskij per. 7, tel. (495) 710 45 07

www.fstrf.ru

Federální služba finančního monitoringu

ČICHANČIN Jurij Anatoljevič

107450, Moskva, Ul. Mjasnickaja 39-1, tel. (495) 627 33 97

www.fedsfm.ru

Federální služba pro finanční trhy

PANKIN Dmitrij Vladimirovič

119991 Moskva, Leninskij prospekt 9, tel. a fax (495) 935-87-90

www.ffms.ru

Federální kosmická agentura

POPOVKIN Vladimír Alexandrovič

129857, Moskva, ul. Ščepkina 42, tel. (495) 975 44 58

www.federalspace.ru

Federální agentura pro organizaci provozu státní hranice RF

BEZDĚLOV Dmitrij Alexandrovič

109104 Moskva, Nikolojamskij pereulok 3a, tel. (495) 645 92 92

www.rosgranitsa.ru

Federální agentura pro rybolov

KRAJNIJ Andrej Anatoljevič

107996 Moskva, Rožděstvenskij bulvar 12, tel. (495) 628 19 04

www.fishcom.ru

Federální služba pro regulaci trhu alkoholických nápojů

ČUJAN Igor Petrovič

125993 Moskva, Miusckaja pl. 3, budova 4, tel. +7(495) 662 50 52

www.fsrar.ru

Federální služba ekologického, technologického a jaderného dozoru

KUŤJIN Nikolaj Georgijevič

109147 Moskva, ul. Taganskaja 34-1, tel. (495) 263-97-75, (495) 411-60-38

www.gosnadzor.ru

Federální agentura lesního hospodářství

MASLJAKOV Viktor Nikolajevič

115184 Moskva, Pjatnickaja 59/19, tel. (495) 953 37 85, (495) 230 86 20,(495) 230 86 86

www.rosleshoz.gov.ru

Federální služba intelektuálního vlastnictví

SIMONOV Boris Petrovič

125995 Moskva, Berežkovskaja nab. 30-1

www.rupto.ru

3. Zahraničně-politická orientace

3.1. Členství v mezinárodních organizacích a regionálních uskupeních

Ministerstvo zahraničních věcí Ruské federace pohlíží na mezinárodní vztahy jako na hierarchický systém založený na vztazích mezi suverénními státy. Charakter suverenity se přitom navzdory globalizaci nemění. Hlavním autoritativním celosvětovým fórem mnohostranných vztahů je pro RF Organizace spojených národů. RF je zastáncem „multilateralizace“ mezinárodního režimu na rozdíl od unipolárního („západocentrického“) světa.

RF považuje za důležité své členství (nebo přípravu na členství) v mnoha „integračních uskupeních“ a klubech, ale „pouze na rovnoprávném základě“. V čele je neformální globální klub G-8, který i se souhlasem Moskvy předal některé pravomoci ve finanční rovině zpět na G-20. Rusko aktivně rozvíjí spolupráci v regionálním uskupení „BRIK“, resp. BRIKS (angl. „BRIC“/BRICS – Brazílie, Rusko, Indie, ČLR, Jihoafrická republika), snaží se upevnit další regionální skupiny s ekonomickou i bezpečnostní složkou jako jsou Společenství nezávislých států (SNS) a její podmnožiny EvrAzES (angl. Eurasec) a ODKB (angl. CSTO). V roce 2011 se dynamicky rozvíjela jednání o vstupu RF do WTO, která byla úspěšně ukončena v prosinci 2011 formálním přijetím RF do WTO. Po schválení příslušných ratifikačních dokumentů se RF po dlouhých letech čekání stane formálně členem v polovině roku 2012. Růst mezinárodní autority RF Moskva dokumentuje mj. rozhodnutím o uskutečnění summitu APEC 2012 ve Vladivostoku, letní univerziády 2013 v Kazani či ZOH 2014 v Soči. Velký důraz RF klade na integrační procesy „v Euroasii“.

V roce 2010 RF vyhlásilo „politiku“ budování modernizačních aliancí se Západem a vybranými asijskými ekonomikami (Japonsko, Jižní Korea, Singapur atd.) a zároveň prezident D. Medveděv upozornil na nutnost úzké spolupráce s asijsko-pacifickou oblastí – podle hesla „technologie na západě, dynamika na východě“. V průběhu roku 2011 docházelo k hromadnému podepisování bilaterálních modernizačních aliancí s partnery v EU i mimo něj, např. s Čínou.

Organizace Spojených národů (OSN)

Moskva deklaruje, že jeho zahraniční politika (ZP) usiluje o centrální roli OSN v mezinárodních vztazích. Rozhodnutí Rady bezpečnosti OSN jsou podle mezinárodního práva závazná a OSN je tak z ruského pohledu základní konstrukcí mezinárodního systému kolektivní bezpečnosti.

OSN ale z pohledu RF vznikla v určitém historickém kontextu a proto poukazuje na nezbytnost reformy organizace včetně např. rozšíření Rady bezpečnosti o jakési rotující stálé členy (např. Brazílie, Indie, Německo či Japonsko) tak, aby bylo „lépe zohledněno rozdělení moci ve světě“. Podle MZV RF OSN dosud nedosáhla na svůj potenciál. Probíhající reforma by měla posílit roli organizace ve všech oblastech její činnosti a zabránit vzniku silných regionálních skupin.

V roce 2010 byla signifikantní podpora RF sankcím OSN vůči Íránu, která měla bezesporu souvislost se zlepšením vztahů mezi RF a USA v kontextu „resetu“ vzájemných vztahů. Nicméně následný návrh na zpřísnění těchto sankcí již Rusko striktně odmítlo. Události v Libyi v roce 2011 byly naopak pro RF ve vztazích se Západem, resp. NATO, zklamáním. Přestože RF rezoluci RB OSN podpořila, obviňuje Západ z jejího porušování, resp. ze špatného výkladu jejího obsahu. Bodem sváru je také situace v Sýrii.

Skupina osmi (G-8) a skupina dvaceti (G-20)

Formát G-20 vzniklý v roce 1999 na platformě G-7, který převzal koordinaci vládních politik v oblasti reagování na aktuální finanční krizi, znamená opětovné zapojení RF do řešení globálních finančních otázek. Plnohodnotné členství ve skupině G-8 a G-20 je pro Moskvu prestižní, nicméně z hlediska vývoje globální ekonomiky pouze logickou záležitostí, která mění „elitní klub západních mocností“ na reprezentativnější mechanismus neformálního kolektivního vedení světa.

Na summitech G-20 v Londýně (1.- 2. 4. 2009) a Pittsburgu (24.- 25. 9. 2009) RF prosazovala, aby se vlády paralelně s opatřeními na zmírnění hospodářské krize zamýšlely již nad změnami v architektuře

světových financí. Moskva považuje Bretton-Woodské instituce za nefunkční (RF má připomínky k MMF i Světové bance) a je pro přísnější monitoring makroekonomické politiky vlád.

Na pořad jednání G-8 prosazuje RF také bezpečnostní témata – boj proti terorismu, globální energetickou bezpečnost, spolupráci proti šíření zbraní a materiálů hromadného ničení (ZHN). Na základě rozhodnutí summitu G-8 v kanadském Kananaskisu (2002) se Rusko stalo příjemcem finanční pomoci v rámci „Globálního partnerství proti šíření ZHN“ za účelem utilizace chemických zbraní a jaderných ponorek. V rámci tohoto programu plánují přispět členové G-8 do r. 2012 a další dárci sumou 20 mld. USD, Rusko si naplánovalo příspěvek 6 mld USD. Mezi donory je i ČR.

Summity G-8 a G-20, které se konaly v posledních letech, nebyly z pohledu Moskvy průlomové. Klíčové je pokračovat v reformách „zastaralých“ organizací. RF bude předsedat G-20 v roce 2013.

Společenství nezávislých států (SNS)

Přes odstředivé tendence posledních 20 let zůstaly hospodářské systémy bývalých sovětských republik (mimo Pobaltí) navzájem podobné a RF je jejich „přirozeným centrem“. Vztahy Ruska s dalšími zeměmi SNS jsou rozvíjeny především na bilaterálním a subregionálním základě (podmnožiny SNS). Přestože v minulosti RF kladla důraz zejména na rozvoj Euro-asijského ekonomického společenství (angl. Eurasec, rus. EvrAzES) a Organizace smlouvy o kolektivní bezpečnosti (angl. CSTO, rus. ODKB), v současné době je prioritním projektem integrace na základě CU, resp. JHP mezi RF-BY-KAZ.

Postupná stabilizace ruské ekonomiky umožnila Moskvě začít s „převodem hospodářských vazeb v postsovětském prostoru na tržní základ“ – zvláště v oblastech jako je energetika, vojenský průmysl, doprava, zemědělství a telekomunikace. Vláda RF se snaží pomocí státních energetických firem (ale nejen jich), dopravní infrastruktury a obchodní závislosti prostor SNS dále hospodářsky integrovat. Příkladem je vytvoření Celní unie RF-Kazachstán-Bělorusko od 1. ledna 2010, resp. 1.7.2010, anásledně JHP. Vzhledem ke specifitě bilaterálních vztahů RF a BY nejsou „integrační tendence“ bez problémů, přičemž mezi nejproblémovější otázky patří energetika, resp. ekonomické vazby zemí obecně. V roce 2010 se po změně prezidenta na UA začala „nová“ etapa ve vztazích RF-UA. Přes zjevnou ochotu UA spolupracovat s RF v mnohých oblastech (především ekonomických), nelze hovořit o „plné shodě“ v energetické politice. Ukrajina také nehodlá vstupovat do „moskevských“ klubů typu – OSKB (viz níže), či Celní unie, ačkoliv byla v kontextu zlepšených vztahů pozvána. Rok 2011 byl pro UA-RF vztahy složitým obdobím, zejména pokud jde o energetiku a další politické a ekonomické směřování Ukrajiny.

Jako mezinárodní organizace má SNS z řady důvodů množství problémů. Především po rusko-gruzínské válce v srpnu 2008 jeho řady po roční výpovědní lhůtě opustila Gruzie. Pokračují výkyvy ve dvoustranných vztazích s mnoha sousedy RF, což Moskva vysvětluje podmínkami vzniku organizace a aktuální potřebou chránit svůj trh (výrobce). SNS přesto zůstává jedinečnou strukturou umožňující schůzky prezidentů býv. sovětských republiky s prezidentem RF a mezi sebou.

Organizace Smlouvy o kolektivní bezpečnosti (OSKB, rus. ODKB)

V květnu 2002 bylo přijato rozhodnutí o transformaci "Smlouvy o kolektivní bezpečnosti" (1992) v mezinárodní organizaci pro oblast obrany a bezpečnosti pod názvem Organizace Smlouvy o kolektivní bezpečnosti (angl. Collective Security Treaty Organisation; CSTO). Následoval proces přijetí stanov a smlouvy o právním statutu organizace. Smlouva po ratifikaci všemi smluvními stranami OSKB vstoupila v platnost 18. září 2003. Struktura organizace s hlavním sídlem sekretariátu v Moskvě byla vytvořena na počátku roku 2004. Od té doby OSKB vystupuje jako formálně plnohodnotná vojensko-politická organizace s mezinárodně-právní subjektivitou. Členové (Arménie, Bělorusko, Rusko, Kazachstán, Kyrgyzstán, Tádžikistán a od srpna 2006 také Uzbekistán) podle čl. 4 Smlouvy v případě vnější agrese smluvní strany mají vojensky pomoci napadené zemi. Rusko má zájem učinit z OSKB silného regionálního hráče a navázat jejím prostřednictvím co nejvíce vztahů s dalšími globálními i regionálními politicko-bezpečnostními organizacemi. Dalším ze základních závazků členských zemí je nevstupovat do jiných aliančních svazků, především do NATO. Rusko však aktivně usiluje o zapojení organizace OSKB do mezinárodní spolupráce – spolupráce s NATO, EU atd. a (aktuálně v rámci debaty o RU návrzích v oblasti evropské bezpečnosti) usiluje o jakési „zrovnoprávnění“ postavení všech organizací v Euro-atlantickém prostoru – NATO, SNS, OSKB, EU.

Šanghajská organizace spolupráce (ŠOS)

Rusko je zakládajícím členem Šanghajské organizace spolupráce (ŠOS), která vznikla z neformálního uskupení tzv. Šanghajské pětky. Tvoří ji ČLR, RF, Uzbekistán, Kazachstán, Kyrgyzstán a Tádžikistán. V květnu 2003 přijal ruský parlament Chartu ŠOS. Rusko přikládá rozvoji ŠOS velký význam a považuje pro sebe za klíčový prvek „regionalizace mezinárodních vztahů“. Summit ŠOS v Jekatěrinburgu na jaře 2009 měl ukázat, že ŠOS se dá použít k zajištění bezpečnosti a rozvoje Střední Asie. RF není proti rozšiřování členské základny ŠOS (zájem projevili např. Írán a Mongolsko), ale summit v Biškeku (2007) dal najevo, že v tomto ohledu není v ŠOS konsensus. V bezpečnostní dimenzi je centrálním tématem pašování drog (RF uspořádala mezinárodní konferenci v Moskvě v březnu 2009) a boj proti terorismu (protiteroristické centrum v Taškentu). ŠOS pod tlakem ČLR hraje stále větší roli i v ekonomické spolupráci mezi členy.

Ani RF ani Čína, nejsou v současné chvíli ochotni udělat z organizace ŠOS něco více, než jen regionální organizaci pro spolupráci ve vybraných otázkách (terorismus, drogy, šíření extremismu). Jejich strategické zájmy jsou až příliš rozdílné, aby „harmonii“ v ŠOS ve strategických a bezpečnostních otázkách umožnily. Otázka členství Íránu v ŠOS byla v roce 2010 „zažehnána“ – Írán se nemůže stát členem, dokud budou platit sankce OSN.

Na setkání šéfů vlád ŠOS v listopadu 2010 premiér V. Putin navrhl vytvoření „cestovní mapy“ ŠOS zaměřené na obchodně-ekonomickou spolupráci. Prioritními oblastmi pro RF v ekonomické oblasti je energetika, doprava a IT. Rok 2011 nepřinesl do organizace výrazných změn, debatuje se o případných nových členech a převážně ekonomických otázkách. Ruská strana se nechala slyšet, že důraz by měl být kladen zejména na dopravní a energetické projekty. Bezpečnostní aspekty na agendě ŠOS se soustředí na regionální otázky, zejména Afghánistán.

Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE)

Zahraničněpolitické aktivity RF v rámci OBSE vycházejí ze dvou základních cílů – zájmu Ruska o získání významné pozice v rámci evropského bezpečnostního systému a odmítání Severoatlantické aliance (resp. transatlantické vazby) jako jejího základu. Rusko považuje OBSE za organizaci, která má v evropských bezpečnostních otázkách mnohem větší potenciál a které chybí zejména právní závaznost. Od tohoto Moskva odvíjí svoji iniciativu v oblasti evropské bezpečnosti (od jara 2008) a snahy o vytvoření nové Dohody o evropské bezpečnosti (právně závazné). Tzv. „Korfuský proces“, který odstartovalo řeckého předsednictví (2009) za účelem zvýšení efektivity všech tří oblastí činnosti OBSE – politicko-vojenské, hospodářsko-ekologické a lidsko-právní – nepovažuje RF zdaleka za jediné vhodné fórum k prosazování svých návrhů (na rozdíl od EU, které vidí debatu v OBSE jako základ debaty o budoucnosti evropské bezpečnosti). V roce 2011 debata o evropské bezpečnosti poněkud utichla.

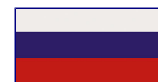
Rada Evropy (RE)

Ruská federace je členem Rady Evropy od roku 1996. Její aktivity v RE jsou zaměřeny především na ochranu práv ruskojazyčných menšin v zahraničí a budování „Evropy bez dělících čar“. Po zahájení druhé čečenské války (1999) se do centra pozornosti RE dostala problematika dodržování lidských práv (LP) na severním Kavkaze. Porušování občanských práv (zejm. na spravedlivý soudní proces) je také předmětem častých podání občanů RF k Evropskému soudu pro lidská práva ve Štrasburku.

Zájmy RF v rámci RE leží v oblasti protiteroristické spolupráce, mezikulturního a mezicírkevního dialogu, formování bezvívového prostoru v Evropě a spolupráce v sociální, kulturní a sportovní sféře. Rusko RE a parlamentní diplomacii v Parlamentním shromáždění (PS) RE používá jako jedno z fór, kde zdůrazňuje „práva a zákonné zájmy“ ruskojazyčného obyvatelstva EU (zejm. v Pobaltí). Na druhou stranu zejm. v PS RE zní nejdůraznější kritika lidsko-právních poměrů v RF i v její zahraniční politice. Dlouho očekávaná ratifikace Protokolu č. 14 (2004) ke Konvenci o LP a základních svobodách (1950) o kontrolních mechanismech byla ukončena počátkem roku 2010. Nedostatky v RF z pohledu RE jsou mj. v plnění Protokolu č. 6 o zrušení trestu smrti.

Vztahy RF s Organizací Severoatlantické smlouvy (NATO)

Vztahy RF s NATO mají v ruské zahraniční politice zvláštní místo. RF považuje Alianci za geopolitický silový faktor, který negativně ovlivňuje bezpečnostní situaci u ruských hranic. RF odvozuje svůj vztah k NATO od kvality dvoustranných vztahů s USA. Zájmy Ruska a NATO se kříží zejména na post-sovětském

prostoru, ale RF přiznává také pole společných zájmů v bezpečnostní oblasti jako jsou boj proti terorismu, urovnávání regionálních krizí a odstraňování následků přírodních a technických katastrof.

Spolupráce Ruska s NATO byla zahájena v roce 1994 přístupem RF k programu Partnerství pro mír (PřP). Reálná spolupráce byla v té době omezena především na společné aktivity v Bosně a Hercegovině, kde působil v rámci IFOR/SFOR ruský kontingent. Dne 27. 5. 1997 byl v Paříži podepsán "Zakládající akt o vzájemných vztazích, spolupráci a bezpečnosti mezi NATO a Ruskou federací". V roce 2002 byl následně založen NATO-Russia Council (NRC).

V ruské společnosti a značné části politických elit nadále přetrvávají „protialianční“ postoje, nejnázřejivitelné na otázce rozšiřování NATO. Na summitu NRC v Lisabonu v prosinci 2010 obě strany prohlásily, že pro sebe navzájem nepředstavují hrozbu a souhlasily diskutovat o možné spolupráci v oblasti protiraketové obrany (MD).

Rok 2011 – tedy tzv. „post-Lisabonský rok“ – proběhl ve znaku vyjednávání o spolupráci v oblasti MD, zatímco praktická spolupráce ve vybraných oblastech úspěšně pokračovala. Pozice obou stran se v oblasti protiraketové obrany nedají v současné chvíli propojit a tak se obě strany nedokáží dohodnout, což poněkud zastiňuje úspěšnou spolupráci v ostatních oblastech.

Poznámka: další informace o vztazích NATO-RF je možné nalézt na [http:// www.nato.int](http://www.nato.int) a <http://www.mzv.cz>.

Vztahy RF s Evropskou unií (EU)

V prosinci 1993 podepsal ruský prezident B. Jelcin s předsedou Rady Evropské unie "Společnou politickou deklaraci o partnerství a spolupráci mezi RF a EU". Prvním základem pro vztahy EU s RF se následně stala Dohoda o partnerství a spolupráci (Partnership and Cooperation Agreement; PCA), která byla uzavřena v roce 1994 a v platnost vstoupila po ratifikaci všemi zeměmi v roce 1997 na počáteční desetileté období. Dohoda ustavila institucionální rámec bilaterálních vztahů, kodifikovala základní společné cíle a předpokládala společné aktivity a dialog v řadě oblastí. Např. politický dialog o otázkách oboustranného zájmu a o dodržování principů demokracie a lidských práv. Dohoda zahrnuje také předpoklad spolupráce v oblasti obchodní a ekonomické; vědy, technologií, energetiky, dopravy, vesmíru; a spravedlnosti a vnitřních věcí. Od května 2008 probíhají vyjednávání o nové Dohodě o partnerství a spolupráci, která by měla stávající dohodu nahradit. Jednání o nové Dohodě byla v roce 2009 zkomplikována uvažováním na ruské straně, že by RF přehodnotila způsob svého vstupu do WTO (např. v rámci Celní unie s Běloruskem a Kazachstánem). V prvním pololetí 2010 se sice Rusko rozhodlo vstupovat do WTO samostatně a v prosinci na summitu EU-RF si vstup do WTO dokonce zaručilo podporou ze strany EU, nicméně vyjednávání ekonomické části PCA zůstávají i přesto téměř zablokovaná. Rusko totiž ve vztahu k EU nadále preferuje uzavření pouze základní rámcové dohody, s tím že jednotlivé oblasti spolupráce je možné řešit separátními dohodami.

Poznámka: Základním dokumentem RF ke vztahům RF-EU zůstává nadále „Strategie RF k EU“ (přijata v Helsinkách, 22. 10. 1999). Cílem RF je navázat strategické partnerství, v jehož rámci by bylo možné úspěšně řešit bezpečnostní a ekonomické otázky. Strategie také stanovuje nutnost hájit ruské zájmy v kontextu rozšíření EU a hledat možnosti, jak využít výzvy, před kterými EU stojí, ve vzájemně výhodný prospěch. Přední místa z ruského pohledu zaujímá energetická spolupráce, spolupráce v oblasti obranného průmyslu a rozvoj infrastruktury. Zjednodušeně řečeno, mělo by se jednat o partnerství mezi bohatou, ale energeticky nesamostatnou EU, a Ruskem s velkými zdroji energetických surovin, které však potřebuje investice do své ekonomiky. Strategie ukazuje, že RF nemá zájem stát se členem EU, nýbrž být rovnocenným partnerem. Prezident Medveděv ve svém projevu před velvyslanecským sborem RF v červenci 2010 dále upřesnil, že Rusko a EU by měli být „modernizačními spojenci,“ a navzájem si tak pomáhat v rozvoji. V březnu 2012 znovuzvolený prezident Putin trend sbližování s Evropou potvrdil.

Rusko s EU vede politický dialog na několika úrovních – pravidelné EU-RF summity, ministerská jednání, zasedání Rady stálého partnerství (Permanent Partnership Council; PPC) atd. Mezi hlavní praktická témata ve vztahu EU-RF patří realizace tzv. společných prostorů: společný ekonomický prostor (předpokládá mj. již uvedenou energetickou spolupráci), společný prostor pro oblast justice a vnitra (mj. otázka vízových režimů nebo spolupráce v boji proti organizovanému zločinu a drogám), společný prostor vnější bezpečnosti (spolupráce při zvládání mezinárodních krizí apod.) a společný prostor pro oblast vědy, vzdělávání a kultury. Tzv. „cestovní mapy“ byly k jednotlivým prostorům schváleny v květnu 2005 na summitu EU-RF v Moskvě.

K Evropské unii se váží hlavní hospodářské zájmy Ruské federace v Evropě, přičemž velké členské státy EU Rusko označuje za své strategické politické a obchodní partnery. Klíčovou roli ve vzájemných vztazích hraje z ruského pohledu energetika, od EU naopak RF „očekává“ technologie a investice, pro které však nevytváří vhodné investiční prostředí. S EU jedná RF pragmaticky, zpomalení integrace EU a nejednota v některých zahraničně-politických tématech je Moskvou využita jako konkurenční výhoda. RF klade důraz na spolupráci s jednotlivými členskými státy. Po summitu EU-RF na podzim 2009 ve Stockholmu se kromě odstranění vízového režimu a dalších „stálíc“ vzájemného dialogu (protekcionalismus, energetika, Gruzie atd.) objevila také „nová náplň“ –tzv. Partnerství pro modernizaci. Naplňování partnerství konkrétními projekty se následně stalo jednou z hlavních priorit kontaktů mezi Bruslem a Moskvou. Zároveň Moskva uzavírala „bilaterální modernizační partnerství“ s jednotlivými členskými státy EU (v prosinci 2011 bylo v průběhu návštěvy prezidenta Medveděva v Praze podepsáno příslušné společné prohlášení).

V rámci politického dialogu je stále větší důraz ruskou stranou kladen na bezvízový styk. Na summitu EU-RF v prosinci 2011 bylo po dlouhém jednání dosaženo shody na seznamu tzv. společných kroků směrem k zavedení bezvízového režimu mezi RF a schengenským prostorem. Po splnění těchto kroků bude otázka bezvízového režimu znovu otevřena a definitivně projednána. Překvapivá iniciativa DE-RF (potažmo DE-FR-RF) z července 2010, která měla za cíl vytvoření nové struktury v rámci existujícího politického dialogu EU-RF k otázkám zahraniční politiky a bezpečnosti zatím nebyla realizována. Lze však očekávat, že RF bude v tomto směru i nadále vyvíjet aktivity a bude se snažit o vytvoření „přímého a praktického“ dialogu s Bruslem, ideálně nad rámec vyjednávané PCA.

Poznámka: další informace je možné nalézt na http://europa.eu.int/comm/external_relations, <http://www.mzv.cz>, <http://www.eur.ru> a <http://www.mid.ru>.

Světová obchodní organizace (WTO) a Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD)

(viz dále – Kapitola 3.2.)

3.2. Účast země na mnohostranných smlouvách a dohodách

Asijsko-pacifické hospodářské společenství

(Asia-Pacific Economic Cooperation – APEC)

APEC má v současné době 21 členů. RF je členem od r. 1998 a aktivně se angažuje zejména v otázkách boje proti terorismu a v sektoru energetiky. Účast RF na konferencích APEC koordinuje vládní komise, v rámci které byl ustaven podnikatelský klub sdružující cca 70 ruských společností.

Lze konstatovat, že RF využívá členství v APEC k prosazování svých ekonomických a politických zájmů v asijsko-pacifickém regionu a Latinské Americe, a to formou hospodářské spolupráce s vybranými státy. Důraz je přitom kladen na spolupráci za účelem rozvoje Dálného východu.

Poslední summit hlav států APEC, kterého se účastnil D. Medveděv, se uskutečnil v listopadu 2010 v Japonsku. 24. summit APEC se bude konat v roce 2012 ve Vladivostoku (www.apec2012.ru). Hlavními tématy předsednictví jsou: liberalizace obchodu a investic, včetně regionální ekonomické integrace,

posílení potravinové bezpečnosti, formování spolehlivých dopravních a logistických tras a intenzivní spolupráce v oblasti inovačního růstu. (www.apec.org)

ASEM (Asia-Europe Meeting)

Ruská federace byla přijata do ASEM po třináctiletém čekání v lednu 2010, přičemž oficiálně vstoupila do fóra ASEM (společně s Austrálií a Novým Zélandem) v říjnu letošního roku na summitu ASEM VIII. Podle MZV RF svědčí vstup RF do formátu ASEM o narůstající mezinárodní autoritě RF.

Mezi hlavní priority RF v ASEM patří: následky finanční krize, boj s terorismem a mezinárodním zločinem, energetika, změny klimatu a ochrana životního prostředí, doprava, vzdělávání. RF se nebrání rozšiřování společných agend. S. Lavrov na summitu promluvil o nutnosti větší koordinace v oblasti boje proti terorismu, pašování drog a mezinárodnímu zločinu v euroasijském prostoru.

(www.aseminfoboard.org)

Černomořské hospodářské společenství

(Black Sea Economic Cooperation – BSEC)

BSEC vzniklo v roce 1992. V současné době má 12 členů, RF je jedním ze zakládajících členů. Na jeho činnosti se podílí dalších 13 států a 4 mezinárodní organizace jako pozorovatelé. Priority BSEC jsou zaměřeny na sektor energetických surovin, rozvoj spolupráce v oblasti ekonomiky, vědy, vzdělání, cestovního ruchu, ekologie, financí, kultury a v poslední době také na spolupráci v oblasti boje proti organizovanému zločinu. V rámci BSEC funguje 18 pracovních skupin pro jednotlivé segmenty spolupráce, RF předsedá PS pro zemědělství a potravinářský průmysl.

V březnu 1995 byl na MZV RF zřízen koordinační pracovní orgán - Ruský národní výbor pro BSEC (NV), který je pověřen zastupováním RF v BSEC. Kromě toho při MZV RF funguje Meziresortní komise pro BSEC. RF předsedalo BSEC ve druhé polovině roku 2011.

(www.bsec-organization.org)

Euroasijské hospodářské společenství

(Eurasian Economic Community - EEC)

Společenství vzniklo 31.5.2001 s cílem organizačně-právního sjednocování ekonomik Běloruska, Kyrgyzstánu, RF a Tádžikistánu. Impulsem k jeho založení byl podpis Dohody o celní unii mezi RF a Běloruskem v r. 1995, ke které se později připojil Kazachstán a Kyrgyzstán. Na podzim 2005 se EEC sloučilo s Organizací středoasijské spolupráce (OSS), jež tvořily Kazachstán, Kyrgyzstán, RF, Uzbekistán a Tádžikistán. Tímto byla vyřešena otázka integrace Uzbekistánu (nebyl členem EEC) a Běloruska (nebylo členem OSS). RF si tímto upevnila své postavení v daném regionu a vystupuje v roli hegemonu

integračních procesů ve Střední Asii. V současné době má EEC 6 členů (Bělorusko, Kazachstán, Kyrgyzstán, RF, Tádžikistán, Uzbekistán) a 3 pozorovatele (Ukrajina, Moldavsko, Arménie).

Mezi nejvýznamnější integrační projekty EEC patří vytvoření Celní unie RF, Kazachstánu a Běloruska (CU), která funguje od 1.1.2010. Tím bylo vytvořeno jednotné celní území, kde je uplatňován jednotný celní sazebník. Od 1.7.2010 nabyl účinnosti celní zákon CU. Jednotný hospodářský prostor byl vytvořen počínaje 2012. Mezi hlavní priority vedení RF nyní patří budování Euro-asijské ekonomické unie.

(www.evrazes.com)

Mezinárodní měnový fond

(International Monetary Fund - IMF)

Spolupráce RF s IMF se datuje od vzniku samostatného státu. V roce 1992 získala RF 1. úvěr ve výši 1 mld. USD (s 5-letou dobou splatnosti). Další úvěry byly RF poskytnuty v následujících 3 letech (1993, 1994 a 1995).

V roce 1996 byl sjednán tříletý program úvěrování s 10-letou dobou splatnosti. V roce 1999 však RF v důsledku finanční krize (default v létě 1998) přestala plnit své závazky, a proto IMF úvěrování pozastavil. V posledních letech RF nečerpala žádné nové úvěry. Koncem ledna 2005 RF díky příznivé ekonomické konjunktuře (vysoké příjmy z prodeje ropy) uhradila 3,5 mld. USD, čímž zcela umořila své dluhy vůči této instituci. K úhradě byla použita část prostředků tzv. stabilizačního fondu (tvoří ho hlavně příjmy z prodeje ropy a plynu).

V roce 2010 dosáhly „rozvojové“ země výrazného úspěchu, když došlo k navýšení jejich podílu v IMF na 42,29 %. Podíl BRIC se zvýšil na 14,18 % a RF na 2,71 % (9. místo). RF prosazuje změnu zaměření a stylu práce této mezinárodní organizace tak, aby lépe reagovala na finanční problémy vznikající v rámci finanční a ekonomické krize v podmínkách globalizace.

(www.imf.org)

Světová banka, Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj

(World Bank, International Bank for Reconstruction and Development – WB, IBRD)

RF je členem skupiny WB od roku 1992. Klíčovou je však pro RF spolupráce s Evropskou bankou pro obnovu a rozvoj (EBRD).

WB je členem Konzultační rady pro zahraniční investice při vládě RF.

(www.worldbank.org, www.ebrd.org)

Londýnský klub věřitelů

(London Club of Creditors - LCC)

RF není členem LCC, nicméně s ním úzce jako dlužník spolupracuje. V říjnu 1997 byla mezi RF a LCC podepsána dohoda o restrukturalizaci ruského dluhu na období 25-ti let. V prosinci 1998 (období defaultu) se RF potýkalo s problémy plnění svých závazků. Počátkem roku 1999 proto většina věřitelů LCC projevila ochotu jednat o další restrukturalizaci ruského dluhu.

V únoru 2000 byla dosažena nová dohoda o restrukturalizaci sovětského dluhu, ze které vyplynulo následující: původní výše dluhu (31,8 mld. USD) byla snížena na 21,2 mld. USD, jeho splácení bylo odloženo do r. 2008. Navíc byl dluh restrukturalizován na dobu 30 let.

V souladu s ujednáním bylo 2,8 mld. USD (úroky po lhůtě splatnosti) převedeno na ruské euroobligace (dluhopisy) s 10-letou splatností. Ve sjednaných podmínkách pro vydání těchto dluhopisů se RF zavázala uhradit 9,5 % dlužné částky (270 mil. USD) v hotovosti při výměně dluhopisů "sovětské dluhy". Úroková sazba dluhopisů činí 8,25 %. Zbytek jistiny sovětského dluhu a úroků z něj byl převeden na 30-leté dluhopisy RF. Splácení jistiny dluhu bylo zahájeno v roce 2008. RF splatilo svůj dluh v plné výši v prosinci 2009.

(www.imf.org)

Pařížský klub věřitelů

(Paris Club of Creditors - PCC)

RF je členem PCC od 17.9.1997. Na základě dohod o restrukturalizaci sovětského dluhu byly během let 1996 - 1997 s některými členy PCC uzavřeny bilaterální dohody. V roce 1999 byla obnovena jednání o restrukturalizaci dluhu, přičemž bylo dosaženo dílčího úspěchu v otázce splácení úroků z dluhu bývalého SSSR v letech 1999 a 2000. V lednu a únoru 2001 byly vyrovnány skluzy ve splácení úroků z tzv. sovětského dluhu a od března 2001 byly dluhy členům PCC hrazeny dle dohodnutého splátkového kalendáře.

V roce 2003 RF uhradila PCC přes 17 mld USD. Koncem roku 2004 díky příznivé ekonomické konjunktuře v zemi (zvýšené příjmy z prodeje ropy) iniciovala RF jednání o možnosti předčasného umoření svého dluhu (k 1.1. 2005 činil dluh RF cca 43 mld. USD). V únoru 2005 byla uhrazena první předčasná splátka ve výši cca 1,5 mld. EUR, další pak v létě 2005 - 15 mld. USD (obě v nominální hodnotě).

V souladu s ujednáními mezi RF a jednotlivými kreditory PCC z června 2006, RF v srpnu 2006 předčasně splatila 22,3 mld. USD, čímž zcela umožnila „sovětský“ dluh vůči PCC. Nutno zmínit, že nešlo o nominální splátku - samotný dluh totiž činil 21,3 mld. USD, zbytek (1 mld. USD) tvořila „prémie“ věřitelům.

(www.clubdeparis.org)

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

(Organisation for Economic Cooperation and Development – OECD)

RF navázala spolupráci s OECD v r.1992 av r. 1996 podala oficiální žádost o členství v OECD. Následovala "diplomatická" odpověď, v níž bylo pouze konstatováno, že „dosažení členství RF v OECD je konečným cílem spolupráce obou stran“ (nebyl specifikován žádný závazek, natož časový horizont přijetí). Důvodem byla skutečnost, že ekonomika RF nedosahovala v té době standardů běžných ve vyspělých státech OECD.

Změna nastala v r. 2007, kdy OECD oficiálně přizvalo RF k přístupovým jednáním. Ta byla oficiálně zahájena v červnu 2009, kdy RF předala Sekretariátu OECD Vstupní memorandum. Jednání však mohou probíhat několik let, pro OECD je rozhodující kvalita přijatých mezinárodních závazků, nikoliv časové hledisko. Jednou z dosud nesplněných důležitých podmínek členství v OECD je formální členství RF ve WTO (pozn. RF se formálně stane členem v polovině roku 2012).

Od konce roku 2010 lze pozorovat aktivnější a otevřenější přístup ruské strany k přístupovému procesu. Členství je pro RF nadále prioritní, zejména poté, co byla formálně přijata za člena do WTO v prosinci 2011. Členství v OECD však nelze očekávat dříve než ve druhé polovině roku 2013.

(www.oecd.org)

Světová obchodní organizace

(World Trade Organization - WTO)

Přístupová jednání k WTO byla zahájena v r. 1993, kdy RF podala oficiální přihlášku do GATT (předchůdkyně WTO) a získala status pozorovatele.

V roce 2010 se jednání dostala (jako již nejednou v minulosti) do téměř finální fáze. Determinantem zvýšené dynamiky byla osobní zainteresovanost US a RU prezidentů, kteří na svém setkání v červnu 2010 požadovali po vyjednávacích pokrok do konce září 2010. Od podzimu 2010 do podzimu 2011 tak byla dokončována potřebná formální jednání a nezbytné procedury tak, aby RF byla formálně přijata do konce roku 2011. Detaily o dokončování vstupního procesu a formálním přijetí RF do WTO v prosinci 2011 viz Kapitola 10.2.

(www.wto.org, www.wto.ru, www.economy.gov.ru)

Podrobné informace o účasti RF v uvedených mezinárodních organizacích a mezinárodních dohodách lze též najít také na internetových stránkách MZV RF (www.mid.ru).

3.3. Přehled bilaterálních smluv s ČR (včetně data vstupu) – mimo smluv dle kap.7.1.

Dnem 2.12.1997 vstoupil v platnost Protokol o inventarizaci smluvní základny. Ve vztazích mezi ČR a RF byla potvrzena platnost 49 smluv, které byly sjednány právními předchůdci ČR a RF.

Politická oblast

Název	Místo a datum podpisu
Smlouva mezi Českou republikou a Ruskou federací o přátelských vztazích a spolupráci	Praha, 26. srpna 1993
Protokol o konzultacích mezi Ministerstvem zahraničních věcí České republiky a Ministerstvem zahraničních věcí Ruské federace	Moskva, 26. března 1993
Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Ruské federace o spolupráci v oblasti kultury, vědy a školství	Moskva, 5. března 1996
Protokol mezi vládou ČR a RF o inventarizaci smluvně-právní základny a platnosti dvoustranných smluv a dohod ve vztazích mezi ČR a RF	Moskva, 18.7. 1997
Dohoda mezi vládou ČR a vládou RF o statutu vojenských hrobů	Moskva, 15. 4. 1999
Dohoda mezi vládou ČR a vládou RF o odvracení nebezpečné vojenské činnosti	Praha, 9.10. 2001
Dohoda mezi vládou ČR a vládou RF o vojensko-technické spolupráci	Praha, 9.10. 2001
Ujednání mezi MŠMT ČR a MŠ RF o spolupráci v oblasti školství a vědy na léta 2001 – 2004	Praha, 9.10. 2001
Program spolupráce mezi MK ČR a MK RF na období 2002 – 2004	Moskva, 16.4 .2002
Ujednání mezi MO ČR a MO RF o spolupráci	Moskva, 16.4. 2002
Program spolupráce mezi MK ČR a Ministerstvem kultury a hromadných sdělovacích prostředků RF	Moskva, 27.4. 2007

na léta 2007 – 2009 (automaticky prodloužena do uzavření nové smlouvy, případně do jejího vypovězení)	
---	--

Konzulární oblast

Pro Ruskou federaci ve vztazích s Českou republikou zůstávají i nadále v platnosti smlouvy a dohody uzavřené mezi ČSSR a SSSR. Z hlediska konzulární agendy jsou to:

	Místo a datum podpisu
Konzulární úmluva mezi ČSSR a SSSR	č.143/1973 Sb.
Smlouva mezi ČSSR a SSSR o právní pomoci a právních vztazích ve věcech občanských, rodinných a trestních	č.95/1983 Sb.

4. Ekonomická charakteristika země

4.1. Zhodnocení hospodářského vývoje za minulý rok, předpověď dalšího vývoje

Ruská ekonomika pokračovala v roce 2011 v ekonomickém růstu a to nehlédě na zvýšenou nejistotu panující na zahraničních trzích a turbulentnost trhů finančních. Dle prvních odhadů Rosstatu HDP v roce 2011 vzrostl o 4,3%, což je obdobná dynamika jako v roce předchozím. Ruská ekonomika si velice pravděpodobně udrží tempo růstu HDP na úrovni 3,5% i v roce 2012.

Hlavním trendem roku 2011 bylo pokračující oživení ekonomické aktivity a hlavně dovršení opětovného nastartování ekonomiky po ekonomické krizi roku 2008 a 2009. Zrychlení dynamiky růstu HDP bylo zaznamenáno od druhé poloviny 2011 abylo vyvoláno zvýšením investiční a spotřební poptávky. Růst v prvním pololetí 2011 byl podpořen příznivou situací na zahraničních surovinových trzích a růstem spotřební poptávky. Je třeba vzít v úvahu, že ceny ropy vzrostly oproti roku 2010 o více než 30%, což vedlo k růstu exportu v hodnotovém vyjádření. Ve druhém pololetí akcelerace HDP byla podmíněna hlavně růstem ve zpracovatelském průmyslu, stavebnictví, a nebývale vysokým tempem růstu v zemědělství (zde se projevil efekt nízké základny minulého období). Z pohledu poptávky byl ekonomický růst spojen s růstem spotřeby, investic a také s růstem zásob. Výsledky roku 2011 v mnoha klíčových ekonomických ukazatelích jako např. index průmyslové výroby, výdaje na spotřebu, export a import překročily maximální předkrizové hodnoty poloviny roku 2008. Zlepšila se situace i na trhu práce, kladnou dynamiku si drží i reálná mzda, která překročila dokrizovou úroveň.

Průmyslová výroba dle předběžných údajů vzrostla v roce 2011 o 4,7% (zpracovatelský průmysl o 6,5%) ve srovnání se stejným obdobím roku 2010. Vysoká tempa růstu zaznamenala odvětví výroby dopravních prostředků a zařízení (24,6%), gumárenský průmysl a průmysl plastů (13,1%), výroba strojů a zařízení (9,5%), ostatních nekovových a minerálních výrobků (9,3%), chemický průmysl (5,2%), výroba elektrických a optických přístrojů (5,1%). Nehledě na relativně pozitivní výsledky růst průmyslové výroby není stabilní a tempa růstu se ve srovnání s rokem 2010 snižují.

Zemědělská výroba v roce 2011 vykazovala stabilně pozitivní dynamiku růstu a celkově vzrostla dle předběžných údajů o 22,1%. Příznivé klimatické podmínky, konjunktura na světových trzích a státní podpora směřovaná do zemědělství umožnily nejen plně kompenzovat propad odvětví v roce 2010 (neúroda v důsledku sucha), ale dokonce byly překonány i výsledky roku 2009. Rostla jak rostlinná výroba (rekordní sklizeň cukrové řepy a olejnin), tak i živočišná výroba (chov prasat a drůbeže).

Růst investic do základního kapitálu v roce 2011 činil dle odhadu Rosstatu 6,2% ve srovnání s rokem 2010 (růst o 6%). Stabilní růst investic je zaznamenáván od července 2011, ke konci roku došlo k akceleraci růstu investic a ve 4. čtvrtletí činil růst 7,3% ve srovnání s 1,7% růstem ve 3. čtvrtletím 2010 (s vyloučením sezónnosti). Investiční činnost podporuje růst objemů úvěrů poskytnutých jak právníkům osobám, tak i individuálním podnikatelům – objem úvěrů se splatností do jednoho roku vzrostl dle údajů CB RF o 11,8%. Mimo to zrychlil i růst akumulovaných zisků společností (nerozdělený zisk). Ve struktuře zdrojů financování investic posiluje tendence k poklesu podílu bankovních úvěrů

na investicích do základního kapitálu a růst odlivu kapitálu signalizuje nezbytnost kardinálních změn v oblasti investičního klimatu. Obnova investiční poptávky probíhá velice pomalu a dosažení předkrizového stavu lze očekávat v roce 2013 za podmínky průměrného ročního růstu na úrovni 6%.

Stabilní růst investic do základního kapitálu má pozitivní vliv i na jedno z krizí nejpostiženějších odvětví – stavebnictví. Objemy prací ve **stavebnictví** v roce 2011 vzrostly o 5,1%. Od 2. pololetí 2011 byla překonána tendence ke snižování předávaných obytných ploch do užívání. Celkem za rok 2011 tak byl zaznamenán růst o 6,6% oproti roku 2010.

Reálné příjmy obyvatelstva v roce 2011 ve srovnání se stejným obdobím předchozího roku vzrostly dle předběžných údajů o pouhých 0,8% (v roce 2010 růst o 5,1%), vzrostla i reálná mzda a to o 3,5% (v roce 2010 růst o 5,2%). Zpomalení růstu reálných příjmů lze vysvětlit tím, že v letech 2009 a 2010 značně rostly důchody (o 24% a 40%), v roce 2011 růst důchodů pouze mírně převýšil inflaci. Reálná mzda rostla zejména ve finančním sektoru a těžebním průmyslu. V rozpočtové sféře reálná mzda stagnovala a dokonce mírně poklesla.

Spotřebitelská poptávka zůstává jedním z klíčových faktorů ekonomického růstu. V roce 2011 dynamika růstu maloobchodního obrátu značně zrychlila ve druhém pololetí 2011 a od srpna tempa přírůstků (ve srovnatelných cenách s odpovídajícím obdobím 2010) stabilně překračují 8%, čemuž napomohlo rychlé snižování inflace ve druhé polovině roku 2011. Celkově za rok maloobchodní obrát vzrostl o 7,2%, což je o 0,9 procentních bodů více než v roce 2010. Objem placených služeb obyvatelstvu vzrostl o 2,9% (v roce 2010 růst o 1,5%). K růstu maloobchodního obrátu došlo hlavně díky poklesu čistých úspor obyvatelstva a rostoucí dostupnosti spotřebitelských úvěrů (nárůst o 35,9%).

Nezaměstnanost v roce 2011 oproti roku 2010 poklesla o 0,5 mil. osob na 5 mil. osob a dosáhla úrovně 6,6% ekonomicky aktivního obyvatelstva (oproti 7,5% v roce 2010). Pokles nezaměstnanosti souvisí s oživením ekonomiky spojeným s růstem poptávky po pracovních silách.

V roce 2011 dosáhl obrát zahraničního obchodu RF dle odhadů 821,3 mld. USD, což znamená 31,2% nárůst oproti roku 2010. Na celkovém obrátu zahraničního obchodu se tak vývoz podílí 62,8% a dovoz 37,1%. Export vzrostl o 30 % a činil 516 mld. USD, import zaznamenal růst o 33,4 % a dosáhl v peněžním vyjádření 305,3 mld. USD. Saldo zahraničního obchodu zůstává i v tomto roce kladné a činí 210,7 mld. USD. Export rostl hlavně díky růstu cen energetických surovin na světových trzích, import naopak rostl hlavně díky růstu fyzických objemů dováženého zboží.

Devizové rezervy Ruska od počátku roku 2011 vzrostly o více než 19,3 mld. USD (o 4%) a k 1.1.2012 dosáhly 498,6 mld. USD. Struktura devizových rezerv se mírně změnila ve prospěch monetárního zlata, které dosáhlo 9% podílu a podíl devizové složky tak poklesl a nyní činí 91%.

Inflace, jeden z nejdůležitějších ekonomických ukazatelů, dosáhla v roce 2011 rekordně nízké úrovně 6,1% (v roce 2010 8,8%), což je nejlepší výsledek za posledních 20 let. Udržet inflaci se podařilo hlavně díky pomalému růstu cen potravin (díky vysoké úrodě) a efektu vysoké základny. Nízké úrovni inflace taktéž napomohl energický odliv kapitálu

ze země ve výši 84,2 mld. USD.

V roce 2011 (z výpočtu prosinec 2011/prosinec2010) došlo k reálnému posílení rublu vůči USD o 1% a vůči EURu o 1,6%. Posílení reálného efektivního kurzu rublu je odhadováno na 3,9%. Ke konci roku oficiální kurz USD k RUB vzrostl o 6,1% a kurz EURO k RUB o 2,9% - k 1.1.2012 činil kurz 32,1961 RUB/USD a 41,6714 RUB/EUR. Posilování kurzu rublu nenahrává domácím výrobcům a snižuje konkurenceschopnost ruských výrobků a to nejen na domácím trhu.

Celkový objem prostředků ve fondech (Rezervním fondu a Fondu národního bohatství) k 1.1.2012 vzrostl na 3 605,95 mld. RUB (Rezervní fond 811,52 mld. RUB, Fond národního bohatství 2 794,43 mld. RUB) z 3 470,73 mld. RUB k 1.1.2011.

Ratingová agentura Standard & Poor's ponechala dlouhodobý rating Ruska na úrovni „BBB“ s výhledem „stabilní“.

Očekávaný vývoj v roce 2012

Ruská ekonomika v uplynulém roce rostla a to hlavně díky vysokým cenám ropy (průměrná roční cena ropy Urals 109,3 USD/barel). Hospodaření státu skončilo s cca 0,8% profitem, což je bezesporu pozitivní zpráva. Surovinový růst se ovšem postupně vyčerpává a stěží lze očekávat, že rostoucí trend bude z dlouhodobého hlediska udržitelný bez strukturálních reforem. Rok 2012 nebude pro ruskou ekonomiku jednoduchý, vzhledem k ekonomické situaci v Evropě, která stále zůstává hlavním ekonomickým partnerem Ruska. Nicméně ruská ekonomika si udrží růst na úrovni 3,5 % HDP.

Ruská ekonomika nadále zůstává surovinově závislou, není diverzifikována a je nekonkurenceschopná - naráží na překážky korupce a nízké efektivity – je stále velice zranitelná a náchylná k výkyvům cen surovin. Státní rozpočet se stává rok od roku více sociálně orientovaným, resp. zdrojově náročným.

Nicméně ceny ropy, devizové rezervy a velice nízký státní dluh (cca 10,4% HDP) dávají šanci na pozitivní vývoj. Je ovšem třeba provést zásadní ekonomické reformy a opravdu modernizovat ekonomiku. Reálně je možné předpokládat, že po březnových prezidentských volbách se situace stabilizuje a bude pokračováno v ekonomických reformách. V takovém případě nemusí být vyhlídky ekonomického vývoje RF v roce 2012 vůbec špatné. Ruskou ekonomiku nehledě na veškerá úskalí čeká v příštím roce nejspíše střídmy růst.

Jednoznačným úkolem ruské vlády v roce 2012 je podpora domácích a přilákání zahraničních investic. Bez soukromých investic není možné vybudovat moderní a fungující ekonomiku. Přes veškeré snahy ruských elit zlepšit investiční prostředí vypovídá o jeho stavu (a nedůvěře jak domácích, tak i zahraničních investorů) fakt, že čistý odliv kapitálu soukromého sektoru dosáhl v roce 2011 podle předběžných odhadů 84,2 mld. USD. Přitom ještě v prvním čtvrtletí očekávala Centrální banka RF zlepšení výsledku z roku 2010 (odtok ve výši 34 mld. USD). K tomu měly napomoci rekordní příjmy z prodeje ropy a zemního plynu, což dříve vždy znamenalo i automatické zvýšení přitažlivosti ruské ekonomiky pro zahraniční investory. Ze statistických údajů vyplývá, že zahraniční kapitál (včetně „offshorového kapitálu“ s ruským původem) považuje i nadále místní investiční klima za nevyhovující a investoři zde nejsou ochotni realizovat dlouhodobé (tedy především přímé a portfoliové) investice. Aby se Rusko stalo investičně přitažlivým je nezbytná diverzifikace, restrukturalizace a opravdová „modernizace“ ekonomiky.

Potírání korupčního prostředí, odstranění administrativních bariér, stimulace malého a středního podnikání je jednoznačným úkolem, jehož vyřešení pomůže vybudování mnohostranně orientované a konkurenceschopné ekonomiky atraktivní jak pro domácí, tak i zahraniční investory.

Jednoznačným úkolem, který stojí před vládou RF je podpora domácích a přilákání zahraničních investic. Bez soukromých investic není možné vybudovat moderní a fungující ekonomiku. Je nutné zlikvidovat rostoucí byrokracii, která neúměrně snižuje efektivitu podnikání a způsobuje odliv kapitálu ze země. Nezbytná je diverzifikace, restrukturalizace a opravdová „modernizace“ ekonomiky.

Základní ukazatele rozvoje ruské ekonomiky

(v % k předcházejícímu roku)

	2009	2010	2010 ¹⁾
HDP	92,2	104,3	104,3
Inflace (spotřební ceny)	108,8	108,8	106,6
Průmyslová výroba	90,7	108,2	104,7
Zemědělství	101,4	88,7	122,1
Stavebnictví	86,8	103,5	105,1
Investice do fixního kapitálu	83,8	106,0	106,2
Reálné mzdy	96,5	105,2	103,5
Maloobchod	95,1	106,3	107,2
Služby (placené)	97,5	101,5	102,9
Export (běžné ceny)	64,3	131,4	130,0
Import (běžné ceny)	66,0	136,8	133,4
Průměrná cena ropy „URAL“, USD/barel	61,1	78,2	109,3

Zdroj: Ministerstvo ekonomického rozvoje RF

1) Předběžné údaje

4.2. Základní makroekonomické ukazatele za posledních 5 let (HDP/obyv., vývoj objemu HDP, podíl odvětví na tvorbě HDP, míra inflace, míra nezaměstnanosti)

Základní makroekonomické ukazatele

	2007	2008	2009	2010	2011 ¹⁾
počet obyvatel (mil. osob)	142,2	142,0	141,9	141,9	142,9
inflace (%)	11,9	13,3	8,8	8,8	6,1
HDP (%)	8,1	5,6	- 7,8	4,3	4,3
investice do zákl.jmění (%)	21,1	9,1	- 6,2	- 6,0	- 6,2 ²⁾
přímé zahr. investice (mld.USD)	27,8	27,0	15,9	13,8	18,4 ²⁾
reálné příjmy obyv. (%)	10,4	2,7	2,1	5,1	0,8
export (mld. USD)	355,2	470,8	303,4	400,4	516
import (mld. USD)	223,1	291,5	191,8	248,7	305,3
nezaměstnanost (mil. osob)	5,8	5,8	6,3	5,6	5,0
HDP v mld. RUB (běžné ceny)	32 988	41 540	38 797	45 166	54 369

HDP na obyvatele v tis.RUB	232	292	275	318	380,5
----------------------------	-----	-----	-----	-----	-------

Rosstat a Ministerstvo ekonomického rozvoje RF, 2010

- 1) Předběžné údaje
- 2) Odhad Rosstatu

Podíl jednotlivých sektorů na tvorbě HDP v roce 2012³⁾ (v %)

HDP	zemědělství	průmysl + stavebnictví	služby
100	4,2	37	58,8

Pramen: Federální služba statistiky, podle systému národních účtů

- 3) Předběžné údaje

Mezi základní neřešené problémy ruské ekonomiky patří:

- sociální nerovnováha; velice pomalu se snižuje diference mezi příjmy horních a dolních 10% obyvatel, mezi pracovníky rozpočtové sféry a podnikatelským sektorem, mezi regiony RF
- krajně nepříznivá demografická situace, která se střednědobě až dlouhodobě, stává faktorem ohrožujícím bezpečnost země
- nízká konkurenceschopnost ruského průmyslu; závislost na importu; nízký růst produktivity práce ve srovnání s tempem růstu mezd
- nedostatečné investice do výrobní infrastruktury;
- nízká diversifikace ekonomiky; vysoká závislost na exportu surovin

4.3. Průmysl – struktura, tempo růstu, nosné obory

V roce 2011 průmyslová výroba zpomalila tempa růstu oproti roku 2010, nicméně si zachovala pozitivní dynamiku a dle předběžných údajů vzrostla o 4,7%, přičemž zpracovatelský průmysl vzrostl o 6,5% ve srovnání se stejným obdobím roku 2010. Vysoká tempa růstu zaznamenala odvětví výroby dopravních prostředků a zařízení (24,6%), gumárenský průmysl a průmysl plastů (13,1%), výroba strojů a zařízení (9,5%), ostatních nekovových a minerálních výrobků (9,3%), chemický průmysl (5,2%), výroba elektrických a optických přístrojů (5,1%). Nehledě na relativně pozitivní výsledky růst průmyslové výroby není stabilní a tempa růstu se ve srovnání s rokem 2010 snižují.

Nejvíce se na růstu průmyslové výroby podílel zpracovatelský průmysl, který vzrostl o 6.5%. Hlavním tahounem růstu bylo strojírenství a hlavně výroba dopravních prostředků, která vzrostla o 24,6%.

Ke konci roku bylo možné pozorovat určité zpomalení tempa růstu průmyslové výroby, které je způsobeno stále nedostatečným růstem vnitřní poptávky a vyčerpaným efektem nízké základny. Na rozvoj průmyslu má také vliv problematická dostupnost dlouhodobých úvěrů a nízká úroveň investic do odvětví.

Tab: Vývoj průmyslové výroby v letech 2007 – 2011 (meziroční přírůstky v %)

	2007	2008	2009	2010	2010 ¹
Průmysl celkem	106,3	102,1	89,2	108,2	104,7
Dobývání nerostných surovin	101,9	100,2	99,4	103,6	102,0
Zpracovatelský průmysl	109,5	103,2	84,8	111,8	106,5
potravinařský průmysl	106,1	101,1	99,4	105,4	101,0
textilní a oděvní průmysl	98,7	95,5	83,8	112,1	102,6
kožedělný průmysl	100,0	101,7	99,9	118,7	108,6
dřevozpracující průmysl	106,2	101,4	79,3	111,4	104,0
papírenský a polygrafický průmysl	109,1	100,8	85,7	105,9	101,8
koksování, raf. a zpracování ropy	102,9	102,7	99,4	105,0	102,9
chemický průmysl	106,0	95,8	93,1	114,6	105,2
gumárenský a plast. průmysl	122,1	112,5	87,4	121,5	113,1

stavební hmoty	109,4	103,1	75,2	110,7	109,3
výroba kovů a kovodělných výrobků	102,0	99,8	85,3	112,4	102,9
výroba strojů a zařízení	119,1	104	68,5	112,2	109,5
výroba elektrických a optických přístrojů	111,8	92,1	67,8	122,8	105,1
výroba dopravních prostředků	115,3	109,5	62,8	132,2	124,6
Výroba elektřiny, plynu a vody	99,8	101,4	96,1	104,1	100,1

Zdroj: Rosstat – Rossijskij statističeskij ježegodnik - 2011, Socialno-ekonomičeskoe položenije Rossii – 2011, Ministerstvo ekonomičeskogo razvitija a Minpromtorg

¹předběžné údaje

Nejdůležitějším souborem odvětví ruského průmyslu je bezesporu palivo energetický komplex (PEK), jehož podíl na přidané hodnotě celého HDP se odhaduje na 30 % (z toho ropný komplex – 18 %, plynový komplex – 9 %, výroba elektrické energie – 2,0 %, uhelný komplex – 1 %).

Podíl PEK na exportu v roce 2011²⁾ vzrostl na 69,2 % (oproti 67,6 % v roce 2010), z toho ropa a ropné produkty 53,1 %, plyn 12,35 %.

²⁾ Údaje MER

4.4. Stavebnictví

Jedním z nejvíce postižených ekonomickou krizí odvětví bylo stavebnictví (pokles o 13,2%). V roce 2011 zaznamenává stavebnictví růst o 5,1% ve srovnání s rokem 2010. Ve 4. čtvrtletí sezóně očištěná dynamika růstu dosáhla 2,4% ve srovnání s předchozím čtvrtletím (ve 3. čtvrtletí 5,2%, ve 2. čtvrtletí 2,2%). Podařilo se tak vyrovnat propad zaznamenaný v 1. čtvrtletí 2011. Pozitivní vliv na rozvoj odvětví měl bezesporu růst investic do základního kapitálu.

V bytové výstavbě, byl též zaznamenán pozitivní růst – o 6,6% ve srovnání s rokem 2010. Obytná plocha předaných do užívání bytů dosáhla 62,3 mln. m². V roce 2011 bylo postaveno 788,2 tis. nových bytových

jednotek, z nich 244,9 tis. (31,3%) bylo předáno do užívání v prosinci 2011. Pozitivní vliv na oblast bytové výstavby má mírné zlepšení podmínek hypotéčního úvěrování. Průměrná sazba hypotéčních úvěrů na byty poklesla o od ledna 2011 o 1,2 procentního bodu a dosáhla 12%. Dle údajů CB RF za 11 měsíců roku 2011 objem poskytnutých hypotéčních úvěrů na bytové účely dosáhl 641,1 mld. rublů.

Dynamika růstu objemu dodavatelských prací ve stavebnictví

(v % oproti minulému roku)

	2007	2008	2009	2010	2011 ¹⁾
stavebnictví (%)	116,4	112,8	86,8	103,5	105,1

¹⁾ Předběžné údaje Rosstatu

4.5. Zemědělství – vývoj, struktura

Podle oficiálních statistických údajů uveřejněných Federální statistickou službou RF (www.gks.ru) se celkový objem zemědělské výroby v r. 2011 zvýšil o více než 20 %, přičemž v roce 2010 se oproti r. 2009 snížil o téměř 12 % (zejména vzhledem k dlouhé zimě a suchým letním měsícům, včetně ničivých požárů). V roce 2011 se RF ztráty z krizového roku 2010 podařilo překonat.

V roce 2011 došlo **v rostlinné výrobě** ke zvýšení osevní plochy oproti r. 2010 o téměř 3 mil. ha. Celková osevní plocha dosáhla úrovně 77 mil. ha, z toho cca 50 mil. ha připadalo na jarní osev (včetně 30 mil. ha pro obilí).

Sklizeň obilí v roce 2011 dosáhla opět téměř úrovně roku 2009 - 94 mil. tun. (V letech 2005-2008 docházelo k trvalému nárůstu produkce obilovin. Rok 2010, po jistém snížení produkce v roce 2009, byl nejhorším za posledních 10 let a objem produkce obilovin činil pouhých 61 mil. tun, což znamenalo propad o více než 37 %.) Výrazně se v roce 2011 zvýšila sklizeň slunečnicových semen (o 80 %) a cukrové řepy (2,1x) – viz tabulka níže. Sklizeň brambor se zvýšila o 54,4 % a sklizeň zeleniny o 21,1 %. Z obilných plodin nedošlo k nárůstu sklizně pouze u rýže, kde došlo v porovnání s rokem 2010 k nepatrnému poklesu. Historického maxima dosáhla úroda sóji.

Objem produkce v mil. tun	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011*
obiloviny z toho:	78,2	78,4	82,0	108,2	97,0	61	93,9
pšenice	47,7	44,9	44,4	63,8	61,7	41,5	56,2
kukuřice	3,2	3,6	4,0	4,1	3,9	3,1	6,7

cukrová řepa	21,4	29,9	29,9	29,8	24,8	22,3	46,3
slunečnice (semena)	6,4	6,7	5,6	7,4	6,4	5,3	9,6
brambory	37,3	38,5	36,6	37,0	31,1	21,1	32,6
zelenina							
15,2	15,6	15,6	15,3	13,4	12,1	14,7	

*/ předběžné údaje Federální statistické služby RF a Ministerstva zemědělství RF

V roce 2011 došlo v živočišné výrobě k nárůstu stavu všech základních druhů skotu (celkem stav ke konci prosince 20,1 mil. kusů) – tendence snižování stavů hovězího dobytka byla zastavena poprvé po 20 letech. Důraz je nadále kladen na zkvalitnění plemen (mléčný a masný skot) – rok 2011 zaznamenal nárůst podílu plemenného skotu v porovnání s rokem 2006 na 60 % (ze 41 %) u masného skotu, u mléčného za stejné období z 6,8 % na 11,3 %. Trvale se zvyšuje produkce drůbežního a vepřového masa.

V r. 2011 vzrostla produkce jatečního skotu a drůbeže o cca 3,7 % (v roce 2012 se očekává produkce na úrovni 11,4 mil. tunu) a vajec o cca 1,1 %, produkce mléka se snížila o 0,3 %.

Objem produkce	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011*/
skot a drůbež (jateční) živá váha v mil. tun	7,6	7,9	8,6	9,5	10,0	10,5	10,9
mléko (mil. tun)	31,1	31,1	32,3	32,4	32,6	32,0	31,7
vejce (mld. kusů)	37,1	38,0	37,8	39,1	39,8	40,7	41

*/ předběžné údaje Federální statistické služby RF a Ministerstva zemědělství RF

Agrární sektor RF se potýká s chronickými a dlouhodobě neřešenými problémy (nízká úrodnost zemědělské půdy, zastaralé technické zařízení, nedostatečné finanční zajištění podniků). Zemědělská výroba není příliš efektivní; produktivita práce je nízká. Ke zlepšení situace v zemědělství měla přispět realizace státního programu „**Rozvoj zemědělství a regulace trhu zemědělskými výrobky a potravinami na léta 2008-2012**“, který navazuje na národní projekt rozvoje zemědělskopotravinářského komplexu z r. 2006. Na jeho zajištění bylo vyčleněno cca 20 % federálních

výdajů určených pro zemědělství. Další finanční prostředky jsou investovány z regionálních rozpočtů, existuje také speciální fond prezidenta RF. Použití těchto finančních prostředků je omezeno pouze na nákup zařízení ruské proveniencí. Státní program má tři základní směry - urychlení rozvoje živočišné výroby (podpora produkce mléka, cukru, drůbežního a vepřového masa, rozšíření počtu chovného skotu), podpora rozvoje malých forem hospodaření (např. rodinné mléčné farmy) a zajištění přijatelného bydlení pro mladé zemědělské odborníky a jejich rodiny. Podle hodnocení MZ RF je implementace pětiletého programu úspěšná. Od roku 2006 do 2011 za celkové zemědělské produkce zvýšila o 28,8 %, živočišná výroba o 22,5 % a rostlinná výroba o 31,9 %.

MZ RF v roce 2011 vypracovalo **navazující program rozvoje zemědělství do roku 2020**, přičemž hlavními prioritami bude rozvoj infrastruktury, zpracování, meliorace, rozvoj malých forem hospodaření a export. V souvislosti se vstupem RF do WTO je hlavním úkolem pro zemědělský průmysl posílení konkurenceschopnosti domácí produkce. RF má za tímto účelem mj. možnost zvýšení státní podpory na úroveň 9 mld. USD. Nový program rozvoje zemědělství obsahuje detailní plány rozvoje za účelem adaptace domácího zemědělství ke vstupu do WTO.

MZ RF pozitivně hodnotí fakt, že v roce 2011 byl obnoven exportní potenciál RF. Poté, co bylo od 1. července t.r. zrušeno embargo na **vývoz obilí** (platné od srpna 2010), bylo v září 2011 dosaženo historického maxima měsíčních vývozu – cca 3,8 mil. tun. V roce 2020 RF plánuje vyvážet cca 40 mil. tun obilí, tedy více než dvojnásobek současných vývozu. RF se poprvé v historii stalo také vývozcem **cukru** (odhad za celý rok se pohybuje na úrovni 200 tis. tun). Došlo též k navýšení vývozu **slunečnicového oleje** o přibližně 25 % - na 500 tis. tun. Mezi další perspektivní oblasti **vývozu patří masná a mléčná produkce a mouka**. V roce 2020 se očekává objem vývozu drůbežního masa na úrovni 170 tis. tun a vepřového masa na úrovni 200 tis. tun.

Dalším důležitým dokumentem, jehož prostřednictvím má být zajištěna podpora agrárnímu sektoru, je „**Doktrína o potravinové bezpečnosti RF**“ podepsaná prezidentem RF v lednu 2010. Jejím cílem je v průběhu 5 let zajistit soběstačnost v produkci základních potravin (maso, mléko, obilí v rozsahu cca 85 – 95 %). Text doktríny je k dispozici na internetových stránkách Ministerstva zemědělství RF www.mcx.ru. V roce 2011 se podařilo vyplnit ukazatele v oblasti obilí, cukru, brambor, zeleniny a drůbeže. RF by měla být soběstačná v oblasti vepřového masa v průběhu 2-3 let, pokud jde o mléčný a masný skot do roku 2020.

4.6. Služby

Ruský sektor služeb v posledních letech nabírá na významu i přes nedávný pokles v důsledku globální ekonomické krize. Jeho podíl na tvorbě HDP již přesáhl 60 %, což RF v tomto smyslu řadí mezi vyspělé země. Rusko je však i nadále netto-importérem služeb.

Zahraničně obchodní obrat se službami se za první tři čtvrtletí roku 2011 vyšplhal na 106 mld. USD. Ve srovnání se stejným obdobím za r. 2010 vzrostl přibližně o 23 %. Současně však vzrostl i deficit bilance – negativní saldo se zvýšilo o 30 % na 26,4 mld. USD.

Ruský export služeb za stejné období činil 40,0 mld. USD, což znamenalo meziroční zvýšení o 22,3 % (v předešlém roce export služeb narostl jen o 6,2 %). Na růstu se podílela především oblast dopravy (20,8 %), různých obchodních služeb (26,1 %), stavebních služeb (19,2 %) a počítačových a informačních služeb (28,9 %).

Pokud se týká struktury vývozu služeb z RF, největší podíl opět připadl na dopravní služby (31,5 %). Jejich příjmy vzrostly o 16,9 % a činily 12,6 mld. USD. Na 2. místě figurovaly různé obchodní služby (28,3 %) a dále služby v oblasti stavebnictví (5,7 %) aj. Z hlediska teritoriální struktury vývozu nejvíce služeb směřovalo do zemí EU (38,9 %), zemí SNS (19,1 %), dále ostatních zemí vzdáleného zahraničí (42,0 %) a APEC (23,7 %).

Ruský import služeb v za první tři čtvrtletí roku 2011 dosáhl 66,2 mld. USD, což znamenalo meziroční růst o 23,7 %. Dominantní postavení měly tradičně služby související s cestami a pobytem občanů RF v zahraničí. Jejich výdaje stouply o 20,6 % a v hodnotovém vyjádření činily 24,4 mld. USD. Jejich podíl dosahoval v uvedeném období asi 36,9 %. Pořadí ostatních sektorů služeb bylo následující – různé obchodní služby (27,9 %), služby v oblasti stavebnictví (25,5 %), doprava (20,6 %) a další.

Největšími zahraničními poskytovateli služeb byly státy EU (44,8 %), ostatní země vzdáleného zahraničí (43,6 %) a SNS (11,1 %). Pokud jde o jednotlivé země, k největším vývozcům služeb do RF patřily: Turecko (6,9 %), Německo (6,4 %) a Velká Británie (5,9 %).

4.7. Infrastruktura (doprava, telekomunikace, energetika – z toho jaderná)

Doprava

Dopravní strategie RF do roku 2030 byla přijata 22. listopadu 2008. Základními úkoly státní politiky v oblasti dopravy je vytvoření jednotného dopravního prostoru a jeho integrace do mezinárodních dopravních systémů, zabezpečení dopravní obslužnosti regionů, zkoordinování rozvoje dopravní infrastruktury, zvýšení bezpečnosti a ekologie dopravy, modernizace dopravních technologií a zvýšení konkurenceschopnosti dopravního sektoru v rámci mezinárodního dopravního trhu.

V roce 2010 začala realizace federálního programu „Rozvoj dopravní infrastruktury RF v letech 2010-2015“, který vychází z výše uvedené Dopravní strategie. Program počítá s výstavbou 14 tisíc km nových silnic, přitom v letech 2010-11 bude na opravy regionálních silnic vyčleněno 50 mld. USD.

Ruský dopravní sektor v sobě zahrnuje cca 600 tis. organizací a 10 mil. dopravních prostředků. Každý den se pro dopravních komunikacích dopravuje 59,7 mil. pasažérů a 28,6 mil. tun nákladů. V mořských a říčních přístavech se každý den přeloží cca 2 mil. tun nákladů. Celková přidaná hodnota vytvářená v dopravním sektoru za posledních 10 let vzrostla 2,5x a tvoří cca 7 % HDP. Vývoz „dopravních“ služeb dosáhl v roce 2011 14 mld. USD, což je přibližně třetina vývozu všech druhů služeb. Investice do dopravy se od roku 2000 prakticky zdvojnásobily a činí 1,2 tril. rublů – tedy asi 11% celkových investic.

Mintrans v roce 2011 zahájil realizaci projektů Novorossijského a Moskevského dopravního uzlu, plánuje se realizace petrohradského. Důraz je v ministerstvu kladen také na bezpečnost v dopravě – byl připraven zákon o povinném pojištění provozovatelů dopravy. Ruská strana také pracuje na zavádění systému GLONASS do dopravy, včetně v rámci systému vybírání poplatků za nákladní přepravu.

Struktura výkonu nákladní přepravy (t/km)

Zdroj: Rosstat; www.gks.ru

Druh dopravy	2007	2008	2009	2010	2011
	mld. t/km	mld. t/km	mld. t/km	mld. t/km	mld. t/km
celkem	4915	4948	4444,8	4751,8	4914,7
z toho:	2090	2116	1865,3	2010,6	2126,6
železnice					
automobilová	206	216	180,1	199,2	222,8
říční	86	64	97,5	54,3	61,0
námořní	65	84	52,6	101,0	77,5
potrubní	2465	2464	2245,8	2382,0	2421,9
letecká	3,4	3,7	3,5	4,7	4,9

Za hlavní negativní momenty roku 2011 Mintrans označuje množství leteckých a jiných dopravních nehod, včetně teroristických útoků na letišti Domodědovo, které ukázaly na nedostatek bezpečnostního zabezpečení dopravní infrastruktury. Nedostatky jsou také v plnění programy rozvoje dopravy RF 2010-2015, projektování, železniční přepravě (nedostatek vagónů) atd.

Výkon nákladní přepravy (bez „potrubní“) v roce 2011 překonal předkrizový rok 2008 apodle prvních odhadů dosáhl více než 2,5 tril. t/km. **Výkon přepravy cestujících** vyrostl oproti roku 2000 o 32,5 %, ve srovnání s rokem předešlým pak o 4,2 % (443,9 mil. pasažér/km). V roce 2011 byl nárůst patrný zejména v letecké přepravě (o 13,2 %), k mírnému poklesu naopak došlo v automobilové (autobusové) přepravě (o 1,7 %).

Železniční doprava je nejvýznamnější druh dopravy v RF. V roce 2011 (stejně jako v předešlých letech) činil její podíl na obrátu nákladní dopravy více než 42 % (bez potrubní dopravy dokonce více než 85 %). Růst objemu výkonu přepravy po železnici v roce 2011 činil více než 7 % a dosáhl 2127 mld. t/km, nakládka vyrostla o téměř 3 % oproti roku 2010. Rozdíl mezi růstem výkonu a nakládky je dán především přepravováním více nákladů na větší vzdálenosti. Co se týče osobní přepravy, zůstal výkon přepravy na úrovni roku 2010, tedy cca 139,7 mld. pasažér/km. Celkem bylo přepraveno cca 995 mil. pasažérů, což je o téměř 5 % více než v roce 2010. Jako úspěšné jsou hodnoceny rychlostní železnice Allegro (Petrohrad-Helsinky), kde bylo od zahájení provozu počátkem roku 2011 přepraveno 300 tis. cestujících. Stejně úspěšná je trasa Moskva – Petrohrad (Sapsan), kde bylo za dva roky přepraveno 5 mil. cestujících. RŽD v prosinci 2011 podepsala s německou společností Siemens dohodu o dodávce dalších 8 vlaků v letech 2014-15.

Celková délka železniční sítě je přibližně 86 tis. km, z čehož více než 20 tis. km potřebuje urychleně generální opravu. Hustota sítě je uspokojivá na jihu, v centrální části a na Urale, ale nedostatečná na Sibiři a na Dálném východě. Vytížení sítě je přitom velmi vysoké – jedna z nejvyšších na světě. V síti se však nachází cca 6 tis. km „úzkých míst“.

Vláda RF schválila realizaci programu strukturální reformy železniční dopravy a její platnost byla prodloužena do roku 2015 (zakončena 3. část reformy). Byl také schválen plán realizace modelu trhu železniční nákladní přepravy do roku 2015 (realizace programu začala právě v roce 2011). Mezi hlavní momenty restrukturalizace roku 2011 patří: 1) dokončení vytvoření „Druhé nákladní společnosti – Vtoraja gruzovaja kompanija“, 2) vytvoření modelu řízení konsolidovaného parku privátních vagónů v tržních podmínkách – klíčová je přitom jejich „dostupnost“ všem hráčům, včetně malých a středních podniků (na konci roku 2011 soukromé vagóny tvořily cca 98 % parku) a 3) vytvoření dceřiných struktur na opravy vagónů.

V roce 2011 vláda prodala 75 % - 2 akcie OAO „První nákladní společnosti“ za rekordních 125,5 mld. rublů. Celkově RŽD prodejem akcií dceřiných společností získala cca 150 mld., které byly převedeny na financování investičního programu společnosti. RŽD, stejně jako ostatní státní společnosti, vypracovala Program pro inovační rozvoj do roku 2015.

Silniční doprava v RF zajišťuje v posledních letech přibližně 4 % obrátu nákladní dopravy (v roce 2011 222,8 mld. t/km). Nárůst v roce 2011 činil cca 15 % a výkon převyšil úroveň z roku 2008.

V roce 2011 byl připraven projekt zákona O silniční automobilové přepravě, který bude v průběhu roku 2012 připomínkován a předán do Dumy ke schválení.

Silniční síť RF dosáhla podle údajů z roku 2009 celkové délky 983 tis. km, z toho 500-506 tis. km federálních a regionálních. Silnice s tvrdým povrchem činí 776 tis. km.

Na mezinárodním investičním fóru v Soči na podzim 2010 se premiér V. Putin vyslovil pro rekonstrukci silnic prostřednictvím vytvoření „Silničního fondu“, který by soustředil potřebné zdroje od roku 2011. Prioritu by přitom měly mít federální silnice, ale v následných etapách se to má týkat i regionálních a místních komunikací. V této souvislosti vyzval premiér V. Putin k účasti soukromé investory. Systém silničních fondů by měl napomoci přejít z fáze projektů k systémové obnově celé silniční sítě. Podle ministra financí RF A. Kudrina dosáhnou ruské silnice díky systému silničních fondů do roku 2020 evropských standardů. Pozn.: Cena na stavbu 1 km silnic je v RF přibližně 3x vyšší než v EU – v roce 2010-2015 se počítá s cenou 17,6 mil. USD na 1 km (v případě Moskvy se jedná o 51,7 mil. USD).

Federální silnice Čita-Chabarovsk měla byla dokončena na podzim 2010. Stavba kontroverzní dálnice z Moskvy do Petrohradu byla prezidentem RF pozastavena na konci srpna 2010 av průběhu dalších měsíců opět obnovena.

Autobusovou dopravou je zajištěna dopravní obslužnost v 951 tis. městech a obcích.

Městská elektrická doprava funguje ve 159 městech (tramvajová doprava v 64, trolejbusová v 88, metro v 7). Celková délka tramvajových linek v roce 2009 činila 2,6 tis. km, trolejbusových 4,9 tis. km, metra 466 km.

Podíl **letecké doprava** v RF na celkovém obratu nákladní dopravy (včetně potrubní) je nepatrný a její objem v roce 2011 dosáhl hodnoty 4,9 mld. t/ km (viz výše). V roce 2011 poprvé v postsovětské historii bylo leteckými společnostmi přepraveno více než 64 mil. cestujících. V porovnání s předkrizovým rokem 2008 se objem přepravy zvýšil o 26 %.

RF stabilizovala síť letišť v RF a realizuje nový model regionálních a místních přeprav na Dálném východu, na Sibiři a v severních oblastech (v roce 2011 vzrostl počet dotovaných linek na 30 a počet cestujících o 16,5 % - cca 370 tis.). Ve vzdušném prostoru RF byl zaveden nový systém členění, díky kterému dochází k velkým úsporám (finančním, časovým i ekologickým); aktuálně se řeší moskevský vzdušný prostor, jehož průchodnost by se měla ve výsledku zvýšit 1,5x.

Námořní doprava. Od roku 2000 do roku 2011 se překládky nákladů v mořských přístavech zvýšili 3x a dosáhly 535 mil. tun. V průběhu posledních tří let byly vybudovány nové kapacity z celkovým objemem 30 mil. tun. Přes ruské přístavy je v dnešní době realizováno cca 85 % nákladů určených pro export, na přístavy v Pobaltí a na Ukrajině tak již připadá jen cca 15 % (v roce 2000 – 50%).

Rok 2011 se stal podle ministra dopravy RF první etapou „boje“ o vliv v Arktidě, včetně otázek mořských dopravních cest a havarijní/záchranářské připravenosti. RF v říjnu 2011 přijala v prvním čtení zákon o státní regulaci mořských obchodních cest v mořských vodách Severní mořské cesty.

V oblasti námořní dopravy byl v roce 2011 zaznamenán pokles objemu přeprav zboží. Ruská námořní plavba zabezpečila přepravní výkon na úrovni 77,5 mld. t/km (oproti 101 mld. t/km v roce 2010), přesto však téměř dosáhla úrovně roku 2008.

Říční doprava. V roce 2011 byla zaznamenána pozitivní tendence růstu přepravního výkonu, který v porovnání s předešlým rokem vzrostl o více než 20 %. V roce 2010 bylo přitom říční dopravou zabezpečen výkon 54,3 mld. t/km zboží, což je pokles o téměř polovinu oproti roku 2009.

Důležitým krokem pro rozvoj říční dopravy v roce 2011 bylo přijetí federálního zákona na podporu domácí lodní dopravy a strojírenství. Zákon také řeší otázku registrací zahraničních plavidel v ruském registru a činí ho více přitažlivým. V listopadu roku 2011 bylo v Ruském mezinárodním registru lodí zaregistrováno cca 340 plavidel, na konci března t.r. již 407 lodí.

Spoje

Celkový objem služeb v oblasti spojů v roce 2011 dosáhl 1423,1 mld. RUB, což představuje meziroční růst ve srovnání s rokem 2010 téměř 5 %. Přibližně tři čtvrtiny celkového objemu tvoří telekomunikační služby, z toho více než polovina připadá na mobilní služby.

Telefonní síť zahrnovala ke konci roku 2011 44,2 mil. pevných účastnických telefonních stanic, z toho bytových stanic bylo 32,4 mil. Oproti předešlému roku došlo k nepatrnému snížení.

V roce 2010 bylo v Rusku 237,7 (oproti 230,5 mil. v roce 2009) účastníků mobilní sítě.

Energetika – z toho jaderná

V listopadu 2009 byla vládou RF schválena nová Energetická strategie do roku 2030. Podle této nové Strategie by se měl do roku 2030 snížit podíl energetického sektoru na HDP RF ze současných 30 % na 18 %. Podíl exportu energetických surovin na HDP by se měl snížit ze současných 19 % na 5 % a podíl energetických vývozů na celkových vývozech ze 61 % na 34 %. V rámci plnění nové Energetické strategie se dále předpokládá snížení podílu plynu na spotřebě primárních energetických zdrojů z více než 50 % na 46-47 %; zvětšení podílu nepalivových energetických zdrojů (z 11 % na 13-14 %); výrazné snížení energetické náročnosti.

V návaznosti na Energetickou strategii RF byly v průběhu let 2010-2011 vypracovány generální plány pro jednotlivá odvětví energetického sektoru – ropa, plyn, uhelný průmysl, zpracovatelský průmysl, jádro atd.

Ropa. V roce 2011 RF vytěžila 511,3 tun ropy, což znamenalo ve srovnání s rokem 2010 nárůst o 1,2 %, zatímco export surové ropy se snížil o 1,3 % na 241,8 mil. tun.

Zemní plyn. V roce 2011 dosáhla těžba plynu v RF téměř 670 mld. m³ (nárůst o přibližně 3 % oproti 2010) – z toho Gazprom 508,4 mld. m³. Vnitřní spotřeba vzrostla o více než 2 % a činila 496,2 mld. m³. Na export směřovalo 204 mld. m³, což je nárůst oproti roku 2011 o přibližně 11 %.

Uhlí. Do roku 2030 má podle Energetické strategie vzrůst na 424-470 mil. tun ročně a počítá se s navýšením vývozu z 60,7 mil. t na 97,5 mil. t. Těžba v roce 2011 vzrostla o více než 4 % na úroveň 335 mil. tun. Došlo zároveň ke zvýšení exportu o 8,5 % na úroveň téměř 105 mil. tun.

Obnovitelné zdroje energie. Objem technicky dostupných zdrojů OZE tvoří méně než 24 mld. tun měrného paliva. Podíl výroby elektrické energie z OZE činil v roce 2008 přibližně 1 % - bez započtení vodních elektráren s kapacitou více než 25 MW (se započtením více než 17 %). Na výrobě tepelné energie se OZE podílely 3 %. V roce 2030 by výroba elektrické energie z OZE měla dosáhnout 80-100 mld. (ze současných 8,5 mld.) kWh. Podíl OZE na výrobě elektřiny má v roce 2020 dosáhnout 4,5 % (nebo až 20 % se započtením vodních elektráren).

Elektřina. Objem výroby elektrické energie v roce 2011 činil 1053 mld. kWh, což znamenalo nárůst o téměř 1,5 %. Podíl tepelných elektráren na výrobě elektrické energie z 65,7 % v roce 2010 na 67,8 % (nárůst o 2,2 % - 699 mld. kWh). Podíl jaderných elektráren na celkové výrobě se mírně (o 1,4%) zvýšil na 173 mld. kWh. Výroba elektrické energie na vodních elektrárnách se snížila o 2 % na 158 mld. kWh, a její podíl se na celkové výrobě nepatrně snížil.

Struktura výroby elektrické energie (mld. kWh)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Výroba elektrické energie celkem	995,8	1015,3	1040,4	978,6	1038	1053
Tepelné elektrárny	664	676	710	579,2	699	713
Vodní elektrárny	175	179	167	165,2	168	165
Jaderné elektrárny	149	160	163	163	171	170

Zdroj: Goskomstat – Rossijskij statističeskij ježegodnik, 2011, statistiky Minenerga, SO JES: Press-release, leden 2012 – předběžné údaje

Jaderná energetika

Provozované reaktory: 33 (na 10 JE)

Odstavené reaktory: 4

Reaktory ve výstavbě: 11 (2 - Leningradská-2, 2 - Novovoronežská-2, 2 - Akademik Lomonosov, 1 - Bělojarská, 2 - Kaliningrad, 2 - Rostovská)

Kapacita: 24,24 GW

Nejvíce jaderných bloků „ruského designu“ je v současné době na Ukrajině (15 bloků). Rosatom prostřednictvím společnosti Atomstrojexport dokončil výstavbu JE Bušér v Íránu, JE byla připojena do sítě v září 2011. Dohodnutá je výstavba 2 nových bloků v Číně (Tianwan), dvou bloků v Turecku a dvou bloků v Bělorusku. V průběhu roku pokračovala složitá jednání o výstavbě dvou bloků v Bulharsku (Belene). Rosatom se dále účastní tendru na dostavbu JE Temelín. Potenciálně největším trhem je pro Rusko Indie, kde je ve finální fázi výstavba dvou bloků (Kudankulam). Do roku 2017 se plánuje dalších 6 a po roce 2017 minimálně další čtyři. Bez indického trhu celková kapacita ve výstavbě, včetně plánované, činí přibližně necelých 15 GW (13 bloků po 1-1,2 GW). Doposud největší část kapacit Rosatomu v zahraničí tvořila Čína (více než 4 GW). Indie se svými 12 plánovanými energetickými bloky (potenciálně až 16), bude v případě realizace záměrů obou zemí jasným zákazníkem č.1. Do roku 2017 by měla kapacita „ruských“ bloků v Indii činit 6,6 GW, celkově pak až 18 GW.

Kromě spuštění JE Bušér v Íránu bylo v roce 2011 největší „domácí“ jadernou událostí spuštění 4. bloku Kalininské JE, jehož průmyslový provoz má být zahájen v dubnu 2012.

V průběhu roku pokračovala restrukturalizace společnosti Rosatom. Zaregistrovány byly společnosti Rusatom Overseas a Rusatom Servis a společnost Atomstrojexport byla sloučena z nižegorodským Atomenergoprojektem, který má ze všech projekčních kanceláří nejrozvinutější inženýring. Na ten se má v budoucnu zaměřit a v jeho portfoliu je nyní výstavba více než 15 bloků doma i v zahraničí.

4.8. Přijímaná a poskytovaná rozvojová pomoc

Problematika rozvojové pomoci není po právní stránce v RF uceleně upravena. Právní definice termínu oficiální rozvojová pomoc (official development assistance, ODA) neexistuje, ačkoliv tento termín je v mezinárodních dohodách a souvisejících dokumentech používán.

Poskytování rozvojové pomoci náleží do působnosti Ministerstva zahraničních věcí RF (www.mid.ru), Ministerstva financí RF (www.minfin.ru) a Ministerstva ekonomického rozvoje RF (www.economy.gov.ru). Záležitosti vnitrostátní i zahraniční humanitární pomoci spravuje Ministerstvo pro civilní obranu, mimořádné situace a likvidaci následků živelných pohrom RF (www.mchs.gov.ru), respektive Agentura EMERKOM (www.emercom.ru).

Základní koncept účasti RF v mezinárodní humanitární pomoci je popsán v materiálu „Concept of Russia`s Participation in International Development Assistance“ z roku 2007 (viz: http://www.minfin.ru/common/img/uploaded/library/2007/06/concept_eng.pdf). Cílem je postupně dosáhnout doporučení OSN – vydělovat na mezinárodní rozvojovou pomoc 0,7 % HDP. RF se podílí prostřednictvím OSN a různých nevládních organizací na financování mnohostranných, ale i dvoustranných rozvojových projektů zejména v nejméně rozvinutých státech.

V roce 2009 poskytla RF na **dvoustrannou a mnohostrannou zahraniční rozvojovou pomoc** celkem 800 mil. USD, což je téměř 4x více než v r. 2008, kdy poskytla 220 mil. USD. RF také přispívá do „**peacekeeping**“ operací UN – v roce 2009 284 vojáků do 11 misí. Za celý rok 2010 činila zahraniční pomoc 470 mil. USD.

RF není členem OECD Development assistance Commettee (DAC) a proto není povinna deklarovat oficiální rozvojovou pomoc. Humanitární pomoc je deklarována na bázi dobrovolnosti skrze OCHA FTS (UN Office for the Coordination of Humanitarian affairs Financial Tracking Service).

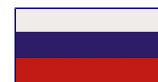
Podle FTS RF od roku 2000 vyčlenila na **humanitární pomoc** 208 mil. USD, s největším příspěvkem v roce 2008 (reakce na humanitární krize v minimálně 9 zemích; nárůst o 41 mil. oproti 2007). Více než 55 % humanitární pomoci RF směřuje do Asie. Největší jednorázový příspěvek směřoval do Číny v souvislosti se zemětřesením v roce 2008. V roce 2010 RF poprvé RF přispěla do 4 zemí – Haiti (11,9 mil. USD), Guinea, Uzbekistán, Jemen. Po Haiti byli dalšími největšími příjemci Afghánistán (5 mil. USD) a Kyrgyzstán (4,7 mil. USD). V roce 2011 ruská vláda v souvislosti s hladomorem v mnoha afrických zemích zvýšila svoji humanitární pomoc v postižených zemích.

V roce 2010 RF poprvé přispěla do CEFR (Central Emergency Response Fund). Hlavními partnery pomoci jsou vlády přijímajících států (od roku 2005 cca polovina pomoci), v rámci OSN jsou pak tradičními partnery pro RF WFP (World Food Programme) a WHO (World Health Organization), méně pak NGOs .

RF je také **příjemcem rozvojové pomoci**. V rámci programu OSN z r. 2006, který se týká naplnění mezinárodních rozvojových cílů (Millennium Development Goals) v RF, budou realizovány projekty v oblasti udržitelného rozvoje (tvorba pracovních míst v zemědělství, sociální bydlení, vzdělávání apod.) – www.unrussia.ru.

Ruská strana přijala humanitární pomoc zejména v souvislosti se Severním Kavkazem (2001 – 88 mil. USD). Po roce 2001 přibližně 60-70 mil. ročně, v roce 2008 pak již jen 21 mil. a v roce 2010 2 mil. USD. Britská vláda počátkem roku 2011 oznámila ukončení poskytování humanitární pomoci některým zemím, včetně RF. Lze očekávat podobné přehodnocení politiky od ostatních donorů.

V polovině roku 2011 vypracovalo Ministerstvo financí RF návrh na vytvoření **Ruské agentury pro mezinárodní rozvoj** (Russian Agency for International Development, zkratka v RJ: RAMR), která má napomáhat ekonomickému rozvoji zemí, jejich boje s chudobou, a poskytovat jim potřebnou pomoc. Má být zaměřena především na sousední země – konkrétně na financování průmyslových zařízení, výstavby výrobních závodů a semináře na kvalifikaci pracovní síly. Agentura měla vzniknout k 1.1. 2012 pod MF RF s tím, že její činnost bude koordinovat zahraniční pomoc RF a bude napomáhat jejímu zefektivnění.

5. Finanční a daňový sektor

5.1. Státní rozpočet – příjmy, výdaje, saldo za posledních 5 let

Rusko v roce 2011 hospodařilo s proficitním státním rozpočtem. Výsledek hospodaření je bezesporu pozitivní a to i vzhledem k tomu, že původně se počítalo s vyrovnaným hospodařením.

V roce 2011 dosáhly příjmy státního rozpočtu dle předběžných údajů MF RF 11 352,2 mld. rublů tedy 20,9 % HDP což je o 2,5 procentních bodů více než v předchozím roce; rozpočtové výdaje dosáhly úrovně 10 935,7 mld. rublů, což je 20,1 % HDP, což je méně o 2,3 procentních bodů HDP. Proficit federálního rozpočtu činil 416,5 mld. rublů čili 0,8 % HDP (v předchozím roce 2010 Rusko hospodařilo s deficitem 1812 mld. rublů, tedy 4% HDP). Příjmová část státního rozpočtu překročila plánované parametry a to hlavně díky růstu příjmů generovaných palivové energetickým komplexem, což byl následek růstu světových cen ropy a plynu.

Vzhledem k tomu, že ruská ekonomika se zotavuje z ekonomické krize postupně a nelze očekávat skokový růst, byl pro roky 2011 – 2013 schválen deficitní rozpočet. Část prostředků státního rozpočtu RF je evidována a spravována odděleně a má sloužit (a v současné době také slouží) k financování výdajů státního rozpočtu v případě, že dojde k výpadku příjmů státního rozpočtu plynoucích z ropy a plnu vlivem významného snížení cen těchto surovin na světových trzích - jedná se o Rezervní fond. Druhým samostatným fondem je Fond národního blahobytu RF, který slouží k spolufinancování dobrovolného penzijního připojištění občanů RF a k zbezpečení vyváženého rozpočtu (k pokrytí eventuelního deficitu) Penzijního fondu RF. Fond národního blahobytu RF akumuluje zdroje z prodeje ropy a plynu, které vzniknou v případě převýšení příjmů ropného a plynového sektoru nad odvody do Rezervního fondu a nad prostředky použité na financování výdajů státního rozpočtu. Objem Rezervního fondu a objem příjmů z ropy a plynu používaný k financování rozpočtových výdajů je zákonem vymezen procentním poměrem k vytvořenému HDP. K 1. 1. 2012 celkový objem prostředků v Rezervním fondu dosáhl výše 811,52 mld. rublů a ve Fondu národního bohatství bylo 2 794,4 mld. rublů.

Pod vlivem ekonomické krize parlament přijal federální zákon (FZ) ze dne 17.12.2009 č. 314 O legislativních změnách v souvislosti s FZ „O státním rozpočtu na rok 2010 a plánovací období 2011 a 2012, který stanoví že v období od 1.1.2010 do 1.1.2013 nebude do Rezervního fondu a Fondu národního blahobytu RF přispíváno a veškeré prostředky plynoucí z ropného a plynového sektoru budou použity na pokrytí výdajů státního rozpočtu. Přímo do státního rozpočtu budou převáděny i prostředky plynoucí ze správy prostředků rozmístěných ve výše zmíněných fondech.

Ruský federální rozpočet

(mld. RUB)

	2007	2008	2009	2010	2011 ¹
příjmy	7 779,1	9 274,1	7 337,8	8 305,4	11 352,2
výdaje	5 983,0	7 566,6	9 660,1	10 117,4	10 935,7

saldo	1 796,1	1 707,5	- 2 322,3	- 1 812,0	416,5
-------	---------	---------	-----------	-----------	-------

1) předběžné údaje Ministerstva financí RF

Nehledě na proficitní rozpočet roku 2011 bude v roce 2012 výsledkem hospodaření opět pravděpodobně deficit. K deficitnímu hospodaření povedou mezirozpočtové transfery, zálohové platby na modernizaci armády a kvartální platby dotací zdravotnickým a vzdělávacím zařízením. Federální rozpočet se navíc stává stále více závislým na příjmech plynoucích z ropy a plynu. Jestliže ještě v roce 2007 by byl rozpočet vyrovnaný při ceně ropy 30 USD, v roce 2011 to bylo při 75 USD za barel a v roce 2012 to již bude muset být 100 USD za barel. V roce 2011 1/2 příjmů federálního rozpočtu činily příjmy z ropy a plynu (v roce 2010 to byly 2/5), je tedy patrné, že země se stává stále surovinově závislejší (a mělo by tomu být právě naopak).

Rozpočet na rok 2012 byl sestaven na základě předpokladu, že tempo růstu HDP bude činit 3,5%, průměrná cena ropy typu Urals dosáhne 100 USD, inflace do 6%. Za těchto předpokladů by rozpočtové příjmy měly činit 11,78 bil. rublů, rozpočtové výdaje 12,66 bil. rublů a deficit 0,88 bil. rublů (1,5% HDP).

5.2. Platební bilance (běžný, kapitálový, finanční účet), devizové rezervy (za posledních 5 let)

Platební bilance (v mld. USD)

	2007	2008	2009	2010 ¹	2011 ¹
Běžný účet	77,7	103,5	48,6	71,0	101,1
Kapitálový účet	- 10,2	0,496	- 11,8	0,073	- 0,12
Finanční účet	- 81,3	- 142,90	- 33,3	- 34,4	- 86,0

¹Odhad Centrální banky RF, dále podrobně na: www.cbr.ru

Devizové rezervy RF (v mil. USD)

	2007	2008	2009	2010	2011
Devizové rezervy	478 762	426 281	439 034	479 379	498 600

Zdroj: Centrální banka RF, dále podrobně na: www.cbr.ru

Stabilita platební bilance RF v roce 2011 byla zabezpečena především díky tradičnímu exportnímu artiklu - výrobky palivo-energetického komplexu. Oživení světové ekonomiky a měkká monetárně-úvěrová politika USA a ES měly za následek růst cen palivo-energetických surovin, jejichž export tak v roce 2011 vzrostl o 33% ve srovnání s rokem 2010. Zároveň odliv kapitálu ze země daleko předčil očekávání ruské vlády a CB RF, což vypovídá o vysokých rizicích investování do ruské ekonomiky a poklesu důvěry investorů k ruskému trhu. Díky kombinaci výše zmíněných faktorů vypadá platební bilance RF celkem stabilně, nicméně ze střednědobého hlediska ji může ohrozit jak rychleji rostoucí tempa importu než exportu, tak i pokračující růst záporného salda kapitálového a finančního účtů.

Dle předběžných údajů CB RF o platební bilanci RF za rok 2011 dosáhlo kladné saldo běžného účtu 101,1 mld. USD, což je o 44% více než v roce předcházejícím. Kladné saldo obchodní bilance vzrostlo o 41,2% (z 149,2 mld. USD na 210,7 mld. USD), přičemž export zboží vzrostl o 30% (z 397 mld. na 516 mld. USD) a import zboží vzrostl o 33,4% (z 228,9 mld. na 305,3 mld. USD). Podíl exportu ropy, ropných produktů a přírodního plynu na celkovém exportu činil 69,2%, což je o 1,6 procentních bodů více než v roce 2010. Tím pádem stejně jako v uplynulých letech základním faktorem určujícím saldo běžného účtu platební bilance je obchodní bilance, jejíž saldo je ve značné míře závislé na vývoji světových cen na energetické suroviny a další artikly ruského exportu.

Devizové rezervy Ruska od počátku roku 2011 vzrostly o více než 19,3 mld. USD (o 4%) a k 1.1.2012 dosáhly 498,6 mld. USD. Struktura devizových rezerv se mírně změnila ve prospěch monetárního zlata, které dosáhlo 9% podílu a podíl devizové složky tak poklesl a nyní činí 91%.

V roce 2011 (z výpočtu prosinec 2011/prosinec2010) došlo k reálnému posílení rublu vůči USD o 1% a vůči EURu o 1,6%. Posílení reálného efektivního kurzu rublu je odhadováno na 3,9%. Ke konci roku oficiální kurz USD k RUB vzrostl o 6,1% a kurz EURO k RUB o 2,9% - k 1.1.2012 činil kurz 32,1961 RUB/USD a 41,6714 RUB/EUR. Posilování kurzu rublu nenahrává domácím výrobcům a snižuje konkurenceschopnost ruských výrobků a to nejen na domácím trhu.

5.3. Zahraniční zadluženost, dluhová služba

Současný státní dluh tvoří dluhy bývalého SSSR a nové dluhy RF. Tzv. sovětský dluh vznikl v letech 1985-1991, kdy postupně docházelo k poklesu výroby téměř ve všech odvětvích ekonomiky a zadluženost země dosáhla téměř 100 mld. USD (96,6 mld.), přičemž 61,8 mld. USD tvořily bankovní úvěry a 34,8 mld. USD komerční závazky. V r. 1991 vyhlásil SSSR moratorium na výplatu svého dluhu. Po rozpadu SSSR Ruská federace na základě dohod s ostatními nástupnickými státy převzala veškeré závazky bývalého SSSR a rovněž všechna aktiva SSSR v zahraničí.

Pokud se týká nového ruského dluhu, tento vznikl převážně z půjček na krytí deficitu federálního rozpočtu RF. V letech 2000-2001 zahájila RF postupné vypořádání svých finančních závazků vůči zahraničí. Poté, co v r. 2000 uzavřela dohodu o restrukturalizaci dluhu s Londýnským klubem věřitelů, přistoupila v r. 2001

ke splácení dluhu členům Pařížského klubu (PK) a ostatním věřitelům. Formou tzv. zbožových splátek hradí RF postupně své dluhové závazky i vůči státům bývalé RVHP včetně ČR.

Struktura státního zahraničního dluhu RF – stav k 1. 1. 2012*

Název	mld. USD
Současný zahraniční dluh RF (vč. dluhů býv. SSSR)	35,80
Dluhy vůči Pařížskému klubu (PK)	0,54
Dluhy vůči zemím, jež nejsou členy PK	1,44
Dluhy vůči býv. zemím RVHP	1
Komerční zadluženost býv. SSSR	0,05
Dluhy vůči mezinárodním finančním organizacím	2,5
Půjčky ve formě euroobligací (dluhopisů)	29,18
OVGVZ ^{xxx}	0,024
Garance RF poskytnuté v devizách	1

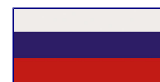
^{xxx} OVGZ (obligacii vnutrenného gosudarstven. valjutnogo zajma) – státní dluhopisy.

* údaje MF RF (www.minfin.ru)

Vněšekombank 21. srpna 2006 převedl 17 věřitelským zemím celkově 3,7 mld. USD. Rusko se tak vyrovnalo s členy Pařížského klubu věřitelů s předstihem 14 let, neboť poslední splátka měla být po poslední restrukturalizaci zaplácena v roce 2020.

Splácení dluhu RF vůči ČR

Pohledávky ČR vůči RF vznikly převážně ze zbožové výměny uskutečňované na přelomu 80. a 90 let uplynulého století. Tyto pohledávky původně vedené v převoditelných rublech, resp. v clearingových dolarech, byly v roce 1991 přepočteny na USD.

Problematika ruského dluhu byla smluvně vyřešena sjednáním mezivládní Dohody vypořádání zadluženosti bývalého SSSR a RF vůči ČR (Moskva, 17. 6. 1994, dále Dohoda). Dohoda vycházela z podmínek Dohody mezi RF a členy Pařížského klubu věřitelů (PK), kterou se RF zavázala neposkytovat výhodnější zacházení ani ostatním věřitelům nesdruženým v PK.

V celkovém původním objemu činily pohledávky ČR vůči RF 3,6 mld. USD, z toho tzv. státní 3,24 mld. USD.

Na základě požadavku RF byl dne 21. 4. 1997 sjednán Dodatek č. 1 k Dohodě, kterým byla dohodnuta restrukturalizace dluhu a odklad jeho splácení (splátkový kalendář na období let 2002 - 2020).

V zájmu urychlení splacení ruského dluhu byl dne 9. 10. 2001 uzavřen Dodatek č. 2 k Dohodě, čímž byla vyřešena podstatná část (71 %) ruského dluhu (deblokace 2,5 mld. USD společností Falcon Capital). V následujících letech byly pohledávky spláceny zejména zbožovými dodávkami, a to v souladu s Dodatkem č. 3 (uzavřen 16. 4. 2002) a Dodatkem č. 4 (uzavřen 4. 3. 2004).

V roce 2007 byly ruskou stranou zaslány finanční prostředky ve výši 2 mil. USD na rekonstrukci Českého domu v Moskvě.

5.4. Bankovní systém (hlavní banky a pojišťovny)

Top 20 největších bank RF (dle objemu aktiv - stav k 1. 3. 2012)

	Název	Sídlo	čistá aktiva v mil.rublů
1	Sběrbank Rossii	Moskva	11 275 965
2	VTB Bank	Sankt Peterburg	3 869 103
3	Gazprombank	Moskva	2 397 893
4	Rosselchozbank	Moskva	1 419 038
5	Bank Moskvyy	Moskva	1 237 048
6	VTB-24	Moskva	1 171 647
7	Alfa Bank	Moskva	948 465

8	UniCredit Bank	Moskva	856 074
9	Rosbank	Moskva	637 176
10	ZAO Raiffeisenbank	Moskva	564 625
11	Promsvjazbank	Moskva	558 313
12	TransCreditBank	Moskva	495 329
13	Nomos-bank	Moskva	476 324
14	Uralsib	Novosibirsk	437 237
15	MDM - Bank	Moskva	354 626
16	Bank „Sankt-Peterburg“	Sankt Peterburg	334 193
17	ZAO Citibank	Moskva	304 874
18	AK Bars	Tatarstán	300 761
19	Rossiya	Sankt Peterburg	297 890
20	Nordea Bank	Sankt Peterburg	262 363

Pramen: www.allbanks.ru

Poznámka:

V tabulce není uveden Vněšekonombank, neboť se jedná o banku, ale o státní korporaci;

Home Credit and Finance Bank, Moskva, je na 30. místě.

Současný stav bankovního sektoru je možné charakterizovat jako zotavování po krizi 2008-2009. Bylo by ovšem předčasné hovořit o tom, že veškeré problémy byly překonány – stále ještě se projevuje značná nevyváženost v tomto sektoru ekonomiky. Dle předběžných údajů v roce 2011 bankovní soustava RF rostla, což se projevilo přírůstkem aktiv o 23,1% (v roce 2010 byl růst 14,9%) a celková hodnota aktiv tak dosáhla 41 627,5 mld. rublů. Vlastní kapitál úvěrových organizací vzrostl o 10,8 % na úroveň 5 242,1 mld. rublů.

K 1. lednu 2011 působilo na území RF 978 úvěrových organizací (oproti roku 2010 je to o 34 méně).

230 úvěrových organizací bylo se zahraniční kapitálovou účastí, z nichž 77 bylo se 100% zahraničním kapitálem a 36 bank a úvěrových organizací s více než 50 % podílem zahraničního kapitálu.

Základní charakteristiky bankovního sektoru k 1.1. 2012**v mld. RUB**

	Absolutní hodnota	Přírůstek v roce 2011, v %
Bankovní aktiva	41 627,5	23,1
Vlastní kapitál bank	5 242,1	10,8
Úvěry právnickým osobám	17 715,3	26,0
Úvěry fyzickým osobám	5550,9	35,9
Vklady obyvatelstva	11 871,4	20,9
Vklady organizací	13 995,7	25,8
Zisk běžného roku	848,2	
Průměrná úroveň kapitálové přiměřenosti	14,7%	

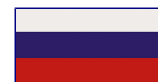
Zdroj: Asociace ruských bank - www.arb.ru

Pro RF je stále charakteristická velká koncentrace v bankovním sektoru. K 1.1.2011 se 200 největších bank (měřeno objemem aktiv) podílelo na celkových aktivech bankovního sektoru 93,9%, přičemž podíl 5 největších bank na celkových aktivech činil 47,7%.

V posledních letech dochází k růstu ruského bankovního sektoru. Přes řadu i kvalitativních změn však ruská bankovní soustava není motorem ekonomického růstu, zaostává zejména v roli jeho financování (úvěrování). Úvěry zůstávají stále drahé, refinanční sazba CB RF je 8%. Poměr aktiv všech ruských bank k HDP Ruské federace dosáhl k počátku roku 2012 83,8 %.

Nejsou rozvinuty pensijní fondy a pojišťovnictví, které v tržních ekonomikách zajišťují tzv. dlouhé peníze na investice do infrastrukturálních projektů a ruské bankovníctví, přes rychlý růst po ruské finanční krizi v roce 1998 není schopno dostatečně plnit úlohu finančního zázemí pro nezbytné investice.

V poskytovaných úvěrech dominují úvěry s dobou splatnosti nad 1 rok, jejichž podíl činí cca 66%, z toho podíl úvěrů na dobu delší než 3 roky je ale pouze 36 %. Podíl úvěrů ruských bank na investicích do

fixního kapitálu nepřevyšuje 10 %. Údaje jsou srovnatelné s nízkou rozvinutými ekonomikami. Většinu úvěrů poskytovaných finančním institucím realizují banky se státním kapitálem – cca 48%.

Dostupnost bank v regionech je nízká, problémem může být i požadavek na navýšení základního kapitálu bank, což bude mít za následek zrušení malých regionálních bank, v lepším případě jejich fúzování.

Pojišťovnictví se v posledních letech rychle rozvíjí a zároveň dochází v tomto sektoru ke koncentraci, která bude zřejmě pokračovat i nadále. K 1.1. 2011 působilo na ruském trhu 618 pojišťovacích společností. Objem přijatého pojistného v roce 2010 činil 1044,15 mld. RUB, což je o 6,8 % více než v předchozím roce. Objem pojistných plnění dosáhl 771,14 mld. RUB, což je o 4,7 % více než v roce 2009.

Největší pojišťovny (podle přijatého pojistného v tis. rublů – za rok 2010)

	Název	Přijaté pojistné v tis. Rublů
1	Rosgosstrach	80 847 257
2	SOGAZ	49 138 699
3	Ingosstrach	42 628 917
4	RESO-Garantia	35 893 570
5	Allianz ROSNO	28 679 932
6	Vojenno-strachovaja kompanija	25 305 346
7	AlfaStrachovanie	23 374 173
8	MSK	19 066 763
9	Soglasie	15 925 481
10	Renaissance strachovanie	12 630 778

Zdroj: www.minfin.ru

Zahraniční společnosti jsou v posledních letech velmi aktivní na ruském pojistném trhu. V roce 2010 pokračoval růst podílu zahraničního kapitálu na celkovém kapitálu ruského pojišťovnictví a dosáhl 22,2 %.

Podle ruské legislativy nesmí podíl zahraničního kapitálu v tomto sektoru přesáhnout 25 % z celkového kapitálu, toto omezení se netýká jednotlivých společností. V souvislosti se vstupem RF do WTO bude toto pravidlo postupně uvolňováno.

Pozn.:

podrobné informace o sektoru pojišťovnictví v RF lze najít na:

www.allinsurance.ru, www.insur-today.ru, www.ins-union.ru

5.5. Daňový systém

V rámci probíhající daňové reformy došlo již v roce 2004 k zásadním změnám v daňové a rozpočtové legislativě RF. Celý daňový systém byl zjednodušen, sazby sníženy, některé daně zrušeny a byly odstraněny individuální slevy a speciální daňové smlouvy mezi státem a plátcí daní. Především vedly tyto změny ke snížení daňové zátěže ekonomiky. Zde je třeba zdůraznit jednotnou (rovnou) sazbu daně z příjmů fyzických osob (13 %) a zrušení dědické daně.

Rovněž snížení daně ze zisku z 35 % nejdříve na 24 % a od 1.1.2009 na 20 %, společně se zrušením početných výjimek se projevily příznivě na vývoji ekonomiky. Byla snížena základní sazba daně z přidané hodnoty z 20 % na 18 % (snížená sazba je 10 %) a princip jejího výběru se přiblížil mezinárodním zvyklostem. Praxe jejího používání však často omezuje podnikatelskou činnost v důsledku nadměrně složitých procedur při oprávněném nároku na její vrácení či dochází ke zneužití nejednoznačného systému administrace této daně.

V rámci boje s ekonomickou krizí je se zpětnou platností od 1. 1. 2008 umožněn občanům dvojnásobný daňový odpočet při pořízení bytu – úspora až 260 tis. RUB. Od 1. 1. 2009 platí snížení federální části daně ze zisku z 24 na 20%, zvýšení odpisové sazby z 10% na 30% a regionálním vládním je umožněno snížit drobným podnikatelům se zjednodušenou daňovou procedurou jednotnou daň ze zisku z 15% na 5%.

Hlavní směry daňové politiky.

25. května 2009 schválila ruská vláda dokument „Základní směry daňové politiky na rok 2010 a plánované období 2011 a 2012“. Úplné znění tohoto dokumentu je k dispozici na www.minfin.ru. Priority ruské vlády zůstávají stále stejné – vytvoření efektivně fungující daňové soustavy se zachováním současné úrovně daňové zátěže. Daňová politika by měla vytvářet komfortní podmínky pro rozvoj ekonomické činnosti a přechodu ekonomiky na inovační typ rozvoje.

Daňová politika bude směřovat k překonání následků negativních vlivů ekonomické krize, z druhé strany bude zaměřena na vytvoření podmínek pro znovunastartování kladných temp ekonomického růstu. V této souvislosti je jedním z hlavních úkolů daňové politiky zajištění vyváženého rozpočtu. Důraz tedy bude kladen i na zefektivnění výběru daní.

Změny v daňovém zatížení fondu mezd jsou spojeny s reformou sociálního a penzijního pojištění. Od 1.1.2010 byla zrušena jednotná sociální daň, kterou ovšem nahradily povinné platby na zdravotní a sociální pojištění. Tyto platby jsou odváděny přímo do Penzijního fondu RF, který je také administrátorem těchto plateb. Od 1.1.2011 byly tyto odvody zvýšeny z 26% na 34%.

Zavedení jednotné 13% sazby daně z příjmu fyzických osob prokázalo svoji efektivnost a v budoucnu bude zachováno. Zároveň bude v této souvislosti účelné dále zdokonalovat systém odpočtů z daňového základu zejména s ohledem na vývoj demografické situace.

Dále budou probíhat práce související se zavedením daně z nemovitosti (místo pozemkové daně a daně z majetku) pro fyzické osoby. Problémem je, že doposud nefunguje jednotný registr nemovitostí.

V nejbližší době mají být řešeny problémy zdanění nekomerčních organizací tak, aby mohly být více zapojeny do aktivit v sociální oblasti. Rovněž má být dořešena daňová stimulace vědecké a inovační činnosti.

V zájmu zvýšení spravedlivého rozdělení prostředků mezi subjekty Ruské federace má být zaveden institut konsolidované daňové evidence v Ruské federaci. Vyřešit je rovněž třeba zdokonalení daňové kontroly využití tzv. transferových (vnitropodnikových) cen s cílem minimalizovat daně. Toto zpřísnění by se nemělo dotknout odvětví vytvářejících vysokou přidanou hodnotu.

Dále pokračují práce na reformě používání nepřímých daní (akcízů) s cílem stimulovat spotřebu kvalitnějších výrobků. Například vysoce kvalitní benzín by měl být zatížen méně než benzín nekvalitní. To bohužel zatím zavedeno není, ale od 1.1.2011 byla zvýšena spotřební daň na paliva a cigarety a do budoucna se uvažuje o dalším zvyšování spotřební daně u alkoholu a cigaret.

Změny v celních tarifech byly způsobeny hlavně vytvořením Celní unie Rusko – Bělorusko – Kazachstán a mají být podřízeny stimulování technologické modernizace ruské ekonomiky a rozšiřování výroby vysokého stupně zpracování.

Zdokonalení mezirozpočtových vztahů

Je nezbytné dokončit a uzavřít proces rozdělení rozpočtových kompetencí mezi veřejně – právními osobami Ruské federace. Prezident podporuje návrhy vlády týkající se stimulování subjektů Ruské federace a municipalit ke snižování úrovně dotování z federálního rozpočtu. Je třeba pokračovat v předávání investičních projektů ve vlastnictví subjektů RF a municipalit k financování z regionálních a místních rozpočtů.

Stávající daňový systém RF tvoří daně federální, regionální a místní. Jeho legislativní podoba je publikována v Daňovém kodexu RF [\[1\]](#).

Federální daně a poplatky

- Daň z přidané hodnoty
- Akcízy (spotřební daně)
- Daň z příjmu fyzických osob
- Daň ze zisků organizací
- Daň z těžby nerostných surovin
- Vodní daň
- Platby za právo využívat přírodní bohatství a za využívání vodních biologických zdrojů
- Státní clo

Regionální daně a poplatky

- Daň z majetku organizací
- Dopravní daň
- Daň z hazardních her

Místní daně a poplatky

- Pozemková daň
- Daň z majetku fyzických osob

Ke speciálním daňovým režimům patří např. zjednodušený systém zdanění, účetnictví a výkaznictví pro subjekty malého podnikání, daňové režimy zón volného obchodu a uzavřených administrativních jednotek a režimy koncesních smluv a smluv o dělení produkce.

[1] Jedná se o dva federální zákony – Daňový zákoník (kodex), část první ze dne 31. července 1998, č. 146-FZ a Daňový zákoník (kodex), část druhá ze dne 5. srpna 2000, č. 117-FZ – v platném znění.

6. Zahraniční obchod země

6.1. Obchodní bilance za posledních 5 let – vývoz, dovoz, saldo – tabulka

Oživení světové ekonomiky a zlepšení podmínek obchodování přispěly k růstu ruského exportu; růst dovozů lze vysvětlit postupným zotavováním ruské ekonomiky, růstem reálných příjmů obyvatelstva a reálným posílením kurzu rublu a tím zlevněním dovozů. Dovozy i vývozy rostly jak ve fyzických objemech, tak v hodnotovém vyjádření.

Kladné saldo zahraničního obchodu dosáhlo 210,7 mld. USD, což znamenalo růst o cca 31,2% oproti loňskému výsledku.

Ruský vývoz meziročně vzrostl o 30,0 %, což v hodnotovém vyjádření představuje 516 mld. USD. Růst exportu byl způsoben hlavně stabilně vysokými světovými cenami na hlavní exportní artikl – energetické suroviny. Ve struktuře exportu vzrostl podíl palivo-energetických výrobků, podíl potravinových výrobků a surovin určených k jejich výrobě, poklesl podíl kovů a výrobků z nich, kulatiny a papírenských výrobků a výrobků chemického průmyslu.

Průměrná cena ropy typu URAL v roce 2011 vzrostla na 109,3 USD za barel (o 39,8 %) oproti roku 2010, průměrná kontraktační cena přírodního plynu též vzrostla (o 28,9 %) oproti roku 2010. Ceny barevných kovů postupně v roce 2011 rostly, průmyslové kovy klesaly.

V dovozu byl zaznamenán také růst a to o 33,4%, tj. v hodnotovém vyjádření dovoz dosáhl 305,3 mld. USD. Růst dovozů byl způsoben posílením rublu, růstem spotřebitelské a investiční poptávky a v neposlední řadě růstem cen na dovážené zboží.

Vývoj ZO RF v uplynulých pěti letech dokumentuje následující tabulka:

Obchodní bilance - vývoz, dovoz, saldo

(údaje v mld. USD)

	2007	2008	2009	2010	2011 ¹
OBRAT	577,9	763,5	468,9	649,2	821,3
Index	123,5	132,1	65,0	131,3	131,2
VÝVOZ	354,4	471,6	301,6	400,4	516,0
Index	116,8	133,1	64,3	132	130,0

DOVOZ	223,5	291,9	167,3	248,7	305,3
Index	136	130,6	66,0	129,7	133,4
SALDO	130,9	179,7	134,3	151,7	210,7

¹předběžné údaje MER

6.2. Teritoriální struktura – postavení v (k) EU

Největším zahraničně-obchodním partnerem RF nadále zůstávají země EU, jejichž podíl na obratu zahraničního obchodu v roce 2011 činil 48 %, což znamená nepatrný pokles oproti předchozímu období (49% v roce 2010). Podíl zemí SNS zůstal na úrovni předchozího roku, resp. nepatrně vzrostl a dosáhl 14,9% (14,6% i v roce 2010). Podíl zemí APEC vzrostl též nepatrně o 0,7 procentních bodů – na 23,9%. Podíl ostatních zemí na obratu zahraničního obchodu RF zůstal stejný jako v roce minulém na 13,2%. Podrobnější údaje o teritoriální struktuře za rok 2011 prozatím nejsou k dispozici. Největšími obchodními partnery RF z hlediska podílu na obratu byly Čína (s 10,2%), Německo (8,7%), Holandsko (8,3%), Itálie (5,6%), Ukrajina (6,2%), Bělorusko (4,7%), Turecko (3,9%), USA (3,8%), Francie (3,4%), Polsko (3,4%).

Obchodní obrat RF se zeměmi EU vzrostl o 28,3%, export do tohoto teritoria zaznamenal růst o 26%, import z těchto zemí vzrostl o 33,5%. Co se týče zemí APEC – tak obrat vzrostl o 35,3% a předstihl tak tempa růstu obratu ZO se zeměmi ES; rostl jak export o 38,3%, tak i import o 34,7%. Obchodní obrat se zeměmi SNS vzrostl o 34,2%, export o 31,3% a dovoz o 39,6%.

Vedoucí pozice mezi obchodními partnery RF ze zemí EU – 27 stále zaujímají Holandsko, Německo, a Itálie na které připadá 47,3% obchodního obratu s touto skupinou zemí.

Nejdůležitějšími obchodními partnery ze zemí APEC jsou Čína, USA, Japonsko a Korejská republika na které připadá více než 86,2% zahraničního obratu s touto skupinou zemí.

2010
2011¹

	Obrat	Vývoz	Dovoz	Obrat	Vývoz	Dovoz

Celkem v mld. USD	625,9	397,1	228,9	821,3	516,0	305,3
z toho:						
Země vzdáleného zahraničí	534,6	337,5	197,2	698,8	437,8	197,4
podíl v %	85,4	85	86,1	85,1	84,8	85,5
SNS	91,3	59,6	31,7	122,5	78,2	44,3
podíl v %	14,6	15	13,9	14,9	15,2	14,5

Zdroj: celní statistika, ¹předběžné údaje celní statistiky, www.customs.ru

Hlavní obchodní partneři RF v roce 2011 (top 10)

(země vzdáleného zahraničí)

Export (v mld. USD) dle celní statistiky

- Nizozemí 62
- Čína 35
- Německo 34
- Itálie 32
- Turecko 25
- Polsko 21
- USA 17
- Francie 15
- Japonsko 15
- UK 14

Import (v mld. USD) dle celní statistiky

- Čína 48
- Německo 38
- Japonsko 15
- USA 15
- Itálie 13
- Francie 13
- Korea 11
- UK 7

- Polsko 7
- Turecko 6
- Nizozemí 6

6.3. Komoditní struktura

V roce 2011 v ruském vývozu stále tradičně dominovaly palivově-energetické suroviny, jejichž podíl na celkovém exportu vzrostl o 1,6 procentních bodů a dosáhl 69,2% (v roce 2010 – 67,6 %). Vzrostl také podíl potravinářských výrobků a surovin určených k jejich výrobě. Podíly ostatních komodit - strojů a zařízení, dopravních prostředků, kovů a výrobků z nich, kulatiny a papírenských výrobků, chemických výrobků poklesl. Vývoz průmyslových výrobků byl nadále limitován přetrvávající nižší kvalitou a nedostatečnou technickou úrovní, podmíněnou zastaralými technologickými postupy ve výrobě. Podíl výrobků chemického průmyslu se významně nezměnil.

Ruský vývoz

Vysoký podíl palivově-energetických surovin na ruském exportu předurčuje silnou závislost na konjunktuře surovinových trhů. Růst exportu palivově-energetických surovin v hodnotovém vyjádření byl způsobem jednoznačně cenovou konjunkturou trhu. Fyzické objemy exportu ropy poklesly o 4%. Fyzické objemy dodávek ropných produktů poklesly o 1,5%, přičemž dodávky do zemí vzdáleného zahraničí poklesly o 5,4% a do zemí SNS vzrostly o 86,5%; v hodnotovém vyjádření export ropných produktů vzrostl o 35%. Zároveň vzrostl export plynu ve fyzických objemech o 4,3% (růst byl zapříčiněn zvýšením poptávky na ruský plyn v EU) a v hodnotovém vyjádření o 32,7%. Hodnota vývozu palivově-energetických surovin v roce 2011 vzrostla ve srovnání s rokem 2010 o 33%.

Ropa a ropné produkty se podílely více než 69 % na hodnotě celého ruského exportu a cca 76,6% na exportu energetických surovin. Oproti roku 2010 export ropy v hodnotové vyjádření vzrostl o 32,9% ovšem ve fyzickém objemu poklesl o 4%. Obdobná byla situace i s ropnými produkty, jejichž export v hodnotovém vyjádření vzrostl o 35% a ve fyzickém vyjádření poklesl o 1,5%. Růst exportu přírodního plynu byl způsoben jak růstem cen, tak i růstem fyzických objemů. Přírodní plyn se na celkové hodnotě exportu podílel v roce 2011 12,4 % oproti roku předchozímu, kdy jeho podíl činil 12,1%.

Export železných a barevných kovů a výrobků z nich vzrostl v hodnotovém vyjádření o 10,9% ve srovnání s rokem 2010. Export železných kovů vzrostl v hodnotovém vyjádření o 15,9% při poklesu fyzických objemů o 8,3%. Značně poklesl objem dodávek rafinované mědi ve fyzickém vyjádření – o 60% a niklu – o 18,6%, naopak rostly fyzické objemy exportu hliníku o 3,7%.

Podíl strojů, zařízení a dopravních prostředků na vývozu v hodnotovém vyjádření v roce 2011 poklesl na 4,5% (v roce 2010 podíl 5,4%). V hodnotovém vyjádření objem vývozu této skupiny zboží vzrostl o 8,4%.

Pokračuje nárůst vývozu potravinářských výrobků a surovin určených k jejich výrobě. V roce 2011 byl zaznamenán nárůst této skupiny zboží o 36,7% a podíl na celkovém vývozu činil 2,3% (v roce 2010 2,2%). Vývoz rostl jak díky růstu exportních cen, tak i fyzických objemů.

Růst kontraktačních cen na většinu chemických výrobků vedl k růstu exportu v hodnotovém vyjádření této zbožové skupiny a to o 26,2% oproti minulému roku; taktéž došlo ke zvýšení fyzických objemů vývozu čpavku (o 47%), minerálních hnojiv (o 4%) a syntetického kaučuku (o 7,6%).

Růst exportu dřeva a papírenských výrobků v hodnotovém vyjádření o 12,1% byl způsoben jak růstem cen na neopracované dřevo, lepenou překližku, celulózu a novinový papír, tak i fyzických objemů opracovaného dřeva, celulózy, lepené překližky .

Zvýšení poptávky na ruské zboží v zahraničí podpořilo růst exportu i výroby v proexportně orientovaných odvětvích. V roce 2011 ve srovnání s rokem 2010 tempa růstu fyzických objemů exportu vybraných komodit předstihovala tempa růstu výroby.

Ruský dovoz

Růst dovozů (dle údajů celní statistiky) v roce 2011 dosáhl hodnoty 305,3 mld. USD a vzrostl ve srovnání s rokem 2010 o 33,4%. K růstu dovozů vedlo zvýšení vnitřní poptávky po zahraničním zboží a též růst cen na dovážené zboží. Podíl zemí vzdáleného zahraničí na hodnotě dovozů poklesl o 0,6 procentní body a činil 85,5%, podíl zemí SNS adekvátně vzrostl o 14,5%. Důvoz ze zemí SNS vzrostl o 39,6%, ze zemí vzdáleného zahraničí o 32,4%.

V komoditní struktuře ruských dovozů v roce 2011 nadále rostl podíl strojů, zařízení a dopravních prostředků; podíl ostatních zbožových skupin naopak klesal.

Značnou část dovozů tradičně tvořily stroje, zařízení a dopravní prostředky. V roce 2011 import strojů, zařízení a dopravních prostředků v hodnotovém vyjádření vzrostl o 44,1% ve srovnání s rokem 2010 a dosáhl tak podílu na celkových dovozech ve výši 48%. Důvoz strojů, zařízení a dopravních prostředků rostl jak díky značnému nárůstu fyzických objemů, tak i díky růstu průměrných kontraktačních cen. Důvozy osobních automobilů v hodnotovém vyjádření vzrostly o 67,2% (ve fyzickém vyjádření o 48,4%) a nákladních automobilů o 91,2% (ve fyzickém vyjádření o 84,3%).

Růst dovozů potravin a zemědělských surovin v roce 2010 ve srovnání s předchozím rokem vzrostl o 16,7%, což bylo zapříčiněno jak růstem fyzických objemů dovozů, tak i růstem cen na v podstatě veškeré položky této zbožové skupiny. Důvoz potravin ze zemí SNS vzrostl o 6,1%, ze zemí vzdáleného zahraničí o 18,9%. Zároveň však poklesly důvozy drůbežního masa (jak chlazeného, tak mraženého), ryb, mléka a smetany.

Vzrostla tempa dovozu textilu, textilních výrobků a obuvi - import vzrostl oproti roku 2010 o 17,6%, což je dáno růstem průměrných kontraktačních cen na koženou obuv, bavlněných látek, bavlněných a oděvů.

Důvozy chemických výrobků vzrostly v hodnotovém vyjádření o 22,8% ve srovnání s rokem 2010; rostly hlavně důvozy léků (o 17,3%) a přírodního a syntetického kaučuku (1,6 krát) a to jak díky růstu cen, tak i růstu fyzických objemů.

6.4. Dovošní podmínky a dokumenty (po vstupu do EU), celní systém, kontrola vývozu

Dovošní podmínky jsou určeny celním zákoníkem^[1] a dalšími normativními akty vydávanými Federální celní službu (FTS). Vzhledem k vytvoření Celní unie Rusko – Bělorusko – Kazachstán začal od 1.7.2010 na území těchto tří států platit společný celní zákoník (Celní kodex). Oblasti, které neupravuje tento „velký“ celní zákoník jsou upraveny národním Celním zákoníkem, který nabyl účinnosti 29.12.2010 (FZ č. 311 „O celní regulaci v RF“ -úplné znění celního zákona je zveřejněno na <http://www.tsk.ru/news/law/2010/11/29/0003>). Od 1.1. 2010 na území států Celní unie již platí jednotný celní sazebník a společná netarifní omezení dovozů.

Nový celní zákon RF uvádí do souladu národní právní úpravu v celní oblasti s legislativou CU. Zákon stanovuje zásady organizace činnosti celních orgánů, jejich funkce a povinnosti, sídla celních úřadů, úřední hodiny, definuje odpovědnost celních orgánů a úředních osob. V novém zákoně jsou popsány základní principy pohybu zboží při dovozu a vývozu do (z) RF, při přepravě zboží po území RF pod celním dohledem. Zákon definuje pravidla určení země původu zboží a způsob aplikace celních postupů v podmínkách fungování CU. Nová zákonná úprava také stanovuje požadavky na celní přepravce, celní zástupce, vlastníky dočasných a celních skladů, bezcelních obchodů a ostatní účastníky zahraničně-obchodní činnosti.

Zákon zkracuje dobu celního odbavení - propuštění zboží – dříve 3 dny od data registrace celního prohlášení, nyní 2 dny a u zboží, na které se neaplikuje vývozní clo, musí být propuštěno v průběhu 4 hodin. Zároveň však zákon prodlužuje dobu, po kterou může být provedena následná kontrola po propuštění (dovozu) zboží, a to z jednoho roku na roky tři.

Nikdo nemůže být pohnán k zodpovědnosti za porušení celních pravidel v případě, že toto narušení vzniklo vinou nejasnosti právních norem, regulujících celní problematiku (čl. 6/5 celního zákoníku). Veškerá zamítavá rozhodnutí celníka musí být provedena písemně, aby přepravce měl možnost v případných důkazních řízeních operovat jasně definovanými kroky celnice. Pro podobné případy celní zákoník předpokládá i procedury stížností, a to včetně nově zavedené ústní stížnosti – přepravce, který si stěžuje na rozhodnutí celníka u jeho nadřízeného, byť i ústně, může požadovat a musí dostat – v případě, že rozhodnutí nebude nadřízeným změněno – písemné potvrzení této stížnosti spolu s vysvětlením, proč bylo rozhodnutí uplatněno.

Zákon stanovuje zjednodušené celní postupy při vývozu high-tech zařízení a dovozu komponent určených pro výrobu takovýchto zařízení. Nově je zaveden i institut zplnomocněného ekonomického operátora, který se bude týkat výrobních podniků. Tento institut by měl umožnit minimalizovat administrativní zátěž spojenou s celními procedurami při zachování kvality a efektivity celních kontrol. Zjednodušení by se mělo dotknout také oblasti mezinárodní výměny obchodních a vědeckých vzorků a dovozu náhradních dílů na opravy dopravních prostředků zahraniční výroby.

Zákon předpokládá, že subjekty RF, orgány místní samosprávy nebudou mít možnost zasahovat do činnosti celních orgánů. Federální celní služba bude naopak povinna konzultovat se zástupci podnikatelské sféry navrhované nové rezortních předpisy.

Rozhodovat o uzavírání a zřizování celních pracovišť bude vláda RF a ne Federální celní služba, jak tomu bylo doposud. Tímto opatřením chce vláda předejít neočekávanému uzavírání celních pracovišť a následným logistickým problémům, což se v minulosti stávalo a mělo neblahé následky na podnikatelskou sféru, resp. účastníky zahraničně-obchodní činnosti.

Dále se rozšiřují pravomoci celních orgánů v rámci boje s padělaným zbožím – na 7 dní může být pozastaven dovoz jakéhokoliv zboží označeného ochrannou známkou, která není zanesena do celního registru „duševního vlastnictví“ (režim ex officio).

Federální celní služba se chystá radikálně změnit koncepci celní kontroly. Současně uplatňovaná totální kontrola, resp. snaha o ni, by měla být nahrazena cílenou kontrolou, zaměřenou na specifické zboží a na významné objemy. Ze stejného hlediska je formována i trestní a správní regulace, která má zaměřit celníci právě na závažné ekonomické případy.

Dopravní prostředky musí být pouštěny na teritorium celnice během celého dne. Tím by se mělo předejít dosavadní praxi, kdy přepravci jsou nuceni využívat komerční parkoviště u terminálů.

Užitečné informace je možno získat na: www.customs.ru (ruská a anglická verze) a www.tsouz.ru

Celní zákoník RF dovoluje aplikovat následující celní režimy:

základní celní režimy:

- propuštění do volného oběhu,
- export,
- mezinárodní celní tranzit,

ekonomické celní režimy:

- zpracování na celním území,
- zpracování pro vnitřní potřebu,
- zpracování mimo celní území,
- dočasný dovoz,
- celní sklad,
- volná celní zóna (svobodný sklad),

dokončující celní režimy:

- reimport,

- reexport,
- zničení,
- zřeknutí se ve prospěch státu,

zvláštní celní režimy:

- dočasný vývoz,
- bezcelní prodej,
- jiné zvláštní celní režimy.

Dokumentace:

Při celním odbavení dováženého zboží je nutno vedle základních dokladů (dodací list a faktura – zajišťuje odesílatel a celní deklarace - zajišťuje příjemce) předložit celnímu úřadu další doklady:

- obchodní smlouvu
- průvodní list obchodního případu, tzv. "pasport sdělki" – nástroj kontroly státu proti nelegálnímu vývozu peněz
- certifikát shody, potvrzuje soulad produkce a služeb s požadavky státních standardů. Certifikáty vydává Gosstandart RF, v ČR vydávají tento certifikát orgány akreditované v systému GOST R – organizace GOST v Evropě. Informačně-certifikační středisko Gosstandartu v Praze, Za Mototechnou 971, 155 00 Praha 5, tel. +420 226 510 159, fax: +420 226 510 164.
- další certifikáty, jako fyto-certifikát – u některých druhů zboží živočišného a rostlinného původu, hygienický certifikát – pro všechny výrobky určené pro děti (obuv, oděvy, kočárky, hračky, dětský nábytek), bezpečnostní certifikát u některých druhů elektroniky apod.

Pro zdárné zajištění celního odbavení zboží se doporučuje každý obchodní případ detailně projednat s příjemcem zboží a s příslušným celním úřadem, resp. celním brokerem.

Informaci o clech podává organizace "Rostamožinform", tel. +7 499 975 44 54, fax +7 495 265 99 51.

Další poplatky a opatření při dovozu zboží:

- poplatky za vydání licencí
- poplatky za vydání kvalifikačního osvědčení odborníka pro celní řízení
- celní poplatky za celní řízení – za celní řízení v souvislosti se zbožím se vybírají celní poplatky v měně RF ve výši 0,1% celní hodnoty
- celní poplatky za uskladnění zboží
- celní poplatky za celní doprovod zboží
- poplatky za informace a konzultace
- poplatek za předběžné rozhodnutí

- dovozní depozita
- zálohové platby
- markování zboží - vztahuje se především na alkoholické nápoje (kromě piva), které musí být povinně opatřeny speciálními akcizními známkami
- popis v ruském jazyce, v souladu se "Zákonem o ochraně práv spotřebitelů je povinný pro všechny potravinářské i nepotravinářské výrobky
- čárový kód.

[1] Federální zákon ze dne 27. listopadu 2010, č. 311-FZ v platném znění

6.5. Ochrana domácího trhu

V zájmu ochrany domácího trhu je RF aplikována následující celní ochrana:

dovozní clo - sazba se stanoví

- v % z celní hodnoty dováženého zboží
- taxativně na měrnou jednotku zboží
- kombinací obou variant

zvláštní clo

- speciální clo
- antidumpingové clo
- kompenzační clo

sezónní clo - slouží k operativní regulaci dovozu či vývozu (max. na 6 měsíců).

Kromě toho jsou aplikovány další nástroje:

- daň z přidané hodnoty (DPH);
- spotřební daň, tzv. "akcíz", je stanoven v procentech z celní hodnoty, nebo v závislosti na množství, obsahu čistého lihu, popř. podle obsahu válců u osobních automobilů. Touto daní je zatíženo 10 druhů zboží (líh, alkoholické výrobky, pivo, produkce tabákového průmyslu, klenoty, automobily, nafta, motorový benzín, motorové oleje), suroviny (ropa, plyn) a některé obchodní operace (Daňový kodex);
- dovozní kvóty;
- dovozní licence.

Od 1.1. 2010 začal na území RF, Běloruska a Kazachstánu (Celní unie - CU) platit jednotný celní sazebník a společná netarifní omezení dovozu vybraného zboží. Od 1.7. 2010 (resp. 5.7. 2010) na území těchto tří států vznikl jednotný celní prostor a začal platit Celní kodex CU. Doposud však stále zůstává v platnosti pravidlo, že propouštění zboží do volného oběhu je možné pouze v zemi dovozce. Poté se však zboží může již volně pohybovat po území těchto tří států.

Koncem roku 2011 RF ukončila vyjednávání a podepsala přístupové dokumenty k WTO. V souvislosti s předpokládanou ratifikací těchto dokumentů v létě 2012 lze z pohledu několika následujících let očekávat liberalizace přístupu na ruský trh.

Poznámka:

Podrobnější informace – viz internetové stránky Federální celní služby a Celní unie – www.customs.ru a www.tsouz.ru

6.6. Zóny volného obchodu

Zóny volného obchodu (ZVO) se v RF začaly objevovat po roce 1990. Většinou šlo nikoliv o výrobní, ale o obchodní zóny. K původnímu záměru – nalákání zahraničních investic – nebyly mimo ustavujícího právního dokumentu v mnoha případech vytvářeny další podmínky pro jejich řádné fungování (absence slibovaných celních úlev). Z tohoto důvodu jsou dnes ZVO prakticky nefunkční.

Ruská vláda s cílem podpory rozvoje zpracovatelských odvětví ekonomiky a dopravní infrastruktury, zdokonalování vysokých technologií, vývoje nových druhů výrobků, rozvoje rekreace a turismu přijala koncem roku 2005 sérii usnesení vytvářejících předpoklady pro zakládání tzv. zvláštních ekonomických zón (ZEZ), tj. území se zvláštním režimem pro podnikatelskou činnost.

Za účelem faktického zabezpečení realizace nařízení vlády RF o vytvoření ZEZ (výstavba infrastruktury a jiných objektů nezbytných pro fungování ZEZ) byla na základě Nařízení vlády RF č. 211 z 12.4.2006 vytvořena veřejná akciová společnost OAO „Zvláštní ekonomické zóny“, kterou řídí RosZEZ. Tato společnost je ve 100%-ním vlastnictví ruského státu.

Základní cíle ZEZ definuje federální zákon č. 116 – FZ „O zvláštních ekonomických zónách“ z 22.06.2005. Podle tohoto zákona byla řízením ZEZ pověřena Federální agentura RosZEZ. Tento model se však neukázal dostatečně pružným. Proto bylo 5.10.2009 Nařízením vlády č. 117 rozhodnuto o zjednodušení systému řízení a přechodu z trojúrovňového na dvojúrovňový (OAO „OEZ“ – Ministerstvo ekonomického rozvoje RF). Zmíněná agentura byla zrušena a její funkce byly fakticky předány Ministerstvu ekonomického rozvoje, odboru ZEZ a projektového financování, který byl na ministerstvu

pro tyto účely vytvořen. Odbor odpovídá za další rozvoj ZEZ a řada pravomocí přejde na regionální úroveň.

V roce 2009 se ukázalo, že ZEZ nejsou ve stávající podobě pro investory dostatečně atraktivní. Došlo proto k dalším změnám ve zmíněném federálním zákoně, při kterých byly vzaty v úvahu názory dosavadních i potenciálních rezidentů ZEZ.

V souladu se zmíněným federálním zákonem č. 116 – FZ, včetně následných změn z 3.6.2006, se v RF mohou zřizovat 4 typy ZEZ: 1/ průmyslově-výrobní (PVZ), 2/ technicko-aplikační (TAZ), 3/ turisticko-rekreační (TRZ) a 4/ přístavní (PZ).

1) PVZ (4 k březnu 2012) - Alabuga (Tatarstán) - výroba automobilových komponentů a speciální petrochemické produkce; Kazinka (Lipecká oblast) – výroba spotřební elektrotechniky, pravděpodobně i nábytku atd; Probíhá výstavba Togliatti (Samarská oblast) – automobilový průmysl, stavební materiály, spotřební zboží a Titanové doliny (Sverdlovská oblast) – aerokosmický průmysl, letecká technika, mikroelektronika a robotika.

- umístění objektů průmyslového charakteru
- plocha zóny – maximálně 20 km²
- investiční projekt musí obsahovat kapitálový vklad v RUB v částce odpovídající min. 3 mil. EUR (v průběhu roku od data podpisu dohody – min.1 mil. EUR) dle aktuálního kurzu CB RF.

2) TAZ (4 k březnu 2012) - Dubna (Moskevská oblast) - vývoj jaderných a fyzikálních technologií; Zelenograd (Moskva) - vývoj mikroelektroniky; Sankt Peterburg (Petrohrad) - vývoj informačních technologií; Tomsk (Tomská oblast) - vývoj nových materiálů.

- provádění technicko-aplikační (inovační) činnosti
- možnost provozování sofistikované a technicky náročné výroby založené na aplikaci nejnovějších vědecko-výzkumných poznatků
- vytváří se maximálně na 2 částech administrativního celku, s celkovou plochou nepřevyšující 3 km²

Základní legislativní a ekonomicko-provozní aspekty nově zřizovaných PVZ a TAZ:

- ZEZ se zřizují na dobu 20 let;
- importované výrobní zařízení není zatěžováno dovozním clem ani DPH (úspora cca 30 %);
- osvobození od majetkové (2,2%) a pozemkové (5 - 10%) daně;
- až dvojnásobně rychlejší odpisy výrobního zařízení;
- možnost v následujícím roce odepsat 100 % ztráty z hospodaření v předchozím roce;
- náklady na výzkum a vývoj mohou být odepsány i v případě neúspěšného výsledku;
- úlevy z daně ze zisku (cca 4 %).

Navíc, v případě TAZ se snižuje úhrada tzv. jednotné sociální daně, a to z 22 % na 14 %. Nicméně tyto nemají ze zákona nárok na daňové a celní preference.

3) TRZ (13 k březnu 2012)– vznikají na základě Rozhodnutí Vlády RF z 18.1.2007, a to v následujících regionech: Severní Kavkaz (6 lyžařských středisek v rámci severokavkazských republik), Stavropolský kraj, Altajský kraj, Republika Altaj, Republika Burjatija, Irkutská oblast, Kaliningradská oblast a Primorskij kraj. Hlavním cílem TRZ je stimulace cestovního ruchu a zkvalitnění pohybu osob a zboží.

4) PZ (3 k březnu 2012)- se zřizují na základě Federálního zákona č. 240-FZ z 30.10.2007 O změnách Federálního zákona „O zvláštních ekonomických zónách v RF“ s cílem podpory a rozvoje přístavního hospodářství a služeb. S ohledem na dlouhou návratnost vložených investic budou fungovat po dobu 49 let.

PZ mohou být zřizovány u námořních a říčních přístavů a letišť. Na základě zvláštních nařízení vlády byly zřízeny 3 PZ na letišti v Uljanovsku a v námořních přístavech Sovětskaja Gavaň (Chabarovský kraj) a Murmansk. Výše minimálního kapitálového vkladu činí na základě stávajícího znění zákona 3–10 mil. EUR podle předmětu činnosti rezidentů.

Kromě výše uvedených zón v RF existují také ZEZ vytvořené na základě samostatných federálních zákonů. Týká se to ZEZ v Magadanské oblasti a ZEZ v Kaliningradské oblasti.

Pozn.: Zřízení ZEZ v Kaliningradské oblasti vyplynulo z federálního zákona č. 16-FZ z 10.1.2006 „O zvláštní ekonomické zóně v Kaliningradské oblasti...“. Tento zákon, jenž vstoupil v platnost 1.4.2006, poskytuje zvláštní právní status právnickým osobám na území Kaliningradské oblasti – „Rezident ZEZ“. V zóně platí zvláštní pravidla plateb daní ze zisku a majetku organizace rezidenta. Rezidenti mají rovněž výhody při získávání pozemků, úlevy v celním režimu atd. Podobný status má i ZEZ v Magadanské oblasti.

Podrobně o jednotlivých ZEZ na www.oao-oez.ru.

K uvedenému je třeba dodat, že aktivní regiony RF v poslední době zakládají desítky vlastních OEZ, ve kterých rezidentům poskytují různé výhody na základě regionální legislativy. Tyto zóny nejsou řízeny MER RF, ale přímo regionálními orgány. Mezi neaktivnější regiony v tomto smyslu patří Kalužská oblast, dále pak např. Republika Tatarstán, Novosibirská oblast a další.

7. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR

7.1. Smluvní základna

Název dokumentu	Místo a datum podpisu
Smlouva mezi vládou ČR a vládou RF o zamezení dvojího zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmu a z majetku	Praha, 17.11.1995, vstoupila v platnost 18.7.1997 Moskva, 27.4. 2007, vstoupil v platnost 17.4.2009
Protokol k této smlouvě	
Dohoda mezi vládou ČR a vládou RF o ochraně duševního vlastnictví během vojensko-technické spolupráce	Moskva, 27.4. 2007, vstoupila v platnost dnem podpisu
Dohoda mezi vládou ČR a vládou RF o organizaci oprav vrtulníků a jejich modernizace na území ČR	Moskva, 27.4. 2007
Dohoda mezi vládou ČR a vládou RF o hospodářské, průmyslové a vědeckotechnické spolupráci	Moskva, 26.5. 2005, vstoupila v platnost 18.7. 2005
Dohoda mezi vládou ČR a vládou RF o podpoře a vzájemné ochraně investic	Moskva, 5.4. 1994, vstoupila v platnost 6.6.1996
Smlouva mezi vládou ČR a vládou RF o zamezení dvojího zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmu a z majetku	Praha, 17.11.1995, vstoupila v platnost od 1.1.1998
Dohoda mezi vládou ČR a vládou RF o hospodářské a vědeckotechnické spolupráci v oblasti zemědělsko- průmyslového komplexu	Moskva, 13.8. 1993
Dohoda mezi vládou RF a vládou ČR o spolupráci v oblasti veterinární péče	Praha, 13.6. 1994
Dohoda mezi vládou RF a vládou ČR o vypořádání zadluženosti bývalého SSSR a RF vůči ČR	Moskva, 17.6. 1994 Praha, 21.4. 1997
Dodatek č. 1 k této Dohodě	Praha, 10.10. 2001
Dodatek č. 2	Moskva, 16.4. 2002
Dodatek č. 3	Praha, 4.3. 2004
Dodatek č. 4	
Dohoda mezi vládou ČR a vládou RF o spolupráci v oblasti jaderné energetiky.	Moskva, 4.12. 1994, notifikována 4.4. 1995
Dodatek k této Dohodě	Moskva, 15.4. 1999 Moskva, 16.4. 2002

Protokol o jednání o dodávkách paliva	
Protokol mezi vládou ČR a vládou RF k otázkám realizace "Jamburské dohody z 16.12.1985"	Praha, 3.5. 1996 Moskva, 6.6. 1996 Praha, 10.10. 2001
Dodatek k Dohodě ze 16.12.1985	
Dohoda mezi GŘ Českých drah a Ministerstvem železnic RF	Moskva, 24.1.1997
Dohoda mezi Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže ČR a Státním výborem RF pro antimonopolní politiku a podporu nových hospodářských struktur	Moskva, 24.1.1997
Dohoda mezi vládou ČR a vládou RF o spolupráci v celních otázkách	Praha, 17.10. 1997
Dohoda o spolupráci mezi MPO ČR a Ministerstvem vnějších ekonom. vztahů a obchodu RF	Praha, 13.3. 1998
Dohoda mezi vládou ČR a vládou RF o mezinárodní silniční dopravě	Praha, 13.3. 1998
Dohoda mezi vládou ČR, RF, SR a Ukrajiny o spolupráci v oblasti přepravy jaderných materiálů mezi RF a ČR přes území SR a Ukrajiny	Praha, 14.3. 1998
Dohoda mezi vládou ČR a vládou RF o přechodné pracovní činnosti občanů	Moskva, 25.6.1998
Dohoda mezi Úřadem pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví ČR a Výborem RF pro normalizaci, metrologii a certifikaci o uznávání výsledků zkoušek výrobků vzájemně dodávaných mezi výrobními a obchodními podniky ČR a RF	Moskva, 15.4.1999 (novelizace)
Dohoda o spolupráci mezi českou pojišťovací společností EGAP a Českou exportní bankou a ruskou pojišťovací společností "Ingosstrach" a ruskou "AvtoBank"	Moskva, 15.4. 1999
Rámcová mezibankovní úvěrová dohoda mezi Československou obchodní bankou a Vněštorgbankou.	Praha, 9.10. 2001
Dohoda o spolupráci mezi Českou exportní bankou a Vněštorgabankou	Moskva, 16.4. 2002
Dohoda o dodávkách vojenského určení v rámci částečné úhrady zadluženosti bývalého SSSR a Ruské federace	Moskva, 16.4. 2002
Memorandum o ekonomické, průmyslové a vědeckotechnické	Moskva, 27.5. 2005

 spolupráci mezi MPO ČR a Vládou
 Moskvy

7.2. Bilance vzájemné obchodní výměny za posledních 5 let – tabulka

Vývoj obchodní výměny mezi ČR a RF v uplynulých letech dokumentuje níže uvedená tabulka (údaje dle celní statistiky ČR v mil. USD):

	2007	2008	2009	2010	2011	2011/2010 (+/-)
Vývoz ČR	2 870,4	3 988,1	2 621, 2	3 535,4	5 219,8	47,6 %
Dovoz ČR	5 626,0	9 141,0	5 399,9	6 822,0	8 099,2	18,7 %
Obrat	8 499,5	13 129,1	8 021,2	10 357,4	13 319,0	28,6 %
Saldo OB	-2 758,7	-5 152,9	-2 778,8	-3286,6	-2 879,4	87,6%

Zdroj: Český Statistický úřad

Zahraniční obchod ČR-RF zaznamenal v posledních dvou letech výrazné oživení. Ve srovnání s rokem 2010 (10,4 mld. USD) se zvýšil o 28,6 % (13,3 mld. USD). Český dovoz z RF se zvýšil o 18,7 %, (z 6,8 na 8 mld. USD). Výrazně se zvýšil český vývoz, a to o 47,6 % (z 3,5 mld. USD v roce 2010 na 5,2 mld. USD v roce 2011).

Pozn.: V korunovém vyjádření byl meziroční růst o něco méně výrazný – v obratu o 19,2 %, ve vývozu o 37,6 %, v dovozu o 9,6 %.

Vedle růstu vzájemné obchodní výměny došlo i k snížení dlouhodobě záporného salda pro ČR. Pasivum obchodní bilance (OB) dosáhlo téměř 2,9 mld. USD a oproti roku 2010 (-3,3 mld. USD) se snížilo o 12,4 %. Tento trend nezvrátil ani růst cen energetických surovin (ropy a plynu), na něž připadalo 77,7 % ruského importu. Dodávky ropy vzrostly hodnotově o 15,3 %, z hlediska fyzických objemů se ovšem naopak snížily o 17,8 %. Dodávky plynu se hodnotově zvýšily o 8,8 %, nicméně jeho fyzické objemy klesly o 15,8 %.

RF si stále upevňuje pozici klíčového obchodního partnera ČR. Z hlediska dosaženého objemu obchodního obratu se posunula z 8. na 6. příčku s podílem 4,2 %. Ve vývozu si RF udržela 9. pozici (s podílem 3,2 %); v dovozu pak klesla na 5. místo s podílem 5,4 %. Ve všech případech jde o podíly z korunových hodnot.

Meziroční růst vzájemného obchodu byl vzhledem k poměrně úspěšnému roku 2010 příjemným překvapením.

7.3. Komoditní struktura českého vývozu/dovozu

Český **export** v r. 2011 (klasifikace zboží dle SITC x/):

5 219 845 000,- USD*/

Třída	Zbožová skupina	tis. USD	Podíl (%)
0	Potraviny a živá zvířata	67 094	1,28
1	Nápoje a tabák	26 469	0,51
2	Surové materiály, nepoživatelné, vyjma paliv	16 848	0,32
3	Minerální paliva, maziva a příbuzné materiály	9 975	0,19
4	Živočišné a rostlinné oleje, tuky a vosky	51	0,00
5	Chemikálie a příbuzné výrobky	536 758	10,28
6	Tržní výrobky tříděné hlavně dle materiálu	527 609	10,10
7	Stroje a dopravní prostředky	3 578 096	68,50
8	Průmyslové spotřební zboží	456 944	8,75
9	Komodity a předměty obchodu	0	0,00

Český **import** v r. 2011 (klasifikace zboží dle SITC x/):

8 099 173 000,- USD*/

Třída	Zbožová skupina	tis. USD	Podíl (%)
0	Potraviny a živá zvířata	5 848	0,07
1	Nápoje a tabák	2 504	0,03
2	Surové materiály, nepoživatelné, vyjma paliv	539 059	6,66
3	Minerální paliva, maziva a příbuzné materiály	6 335 281	78,22
4	Živočišné a rostlinné oleje, tuky a vosky	124	0,00
5	Chemikálie a příbuzné výrobky	298 283	3,68
6	Tržní výrobky tříděné hlavně dle materiálu	598 206	7,39
7	Stroje a dopravní prostředky	297 505	3,67
8	Průmyslové spotřební zboží	22 363	0,28
9	Komodity a předměty obchodu	20	0,00

x/ SITC = Standard International Trade Classification

*/ revidované údaje celní statistiky ČR – březen 2012

V českém vývozu převládaly ve sledovaném období následující položky podle nomenklatury SITC (2): silniční vozidla (23,0 % celkového vývozu), stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu (10,9 %), kancelářské stroje a zařízení k automatickému zpracování dat (10,1 %) a elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče (7,6 %).

V dovozu dominovala ropa (40,1 % celkového dovozu) a zemní plyn (37,6 %); z ostatních položek pak zejména rudy kovů a kovový odpad (3,9 %) a železo a ocel (3,0 %). Ve všech případech jde o podíly z dolarových hodnot.

7.4. Perspektivní položky českého exportu (velikost trhu, podíl domácí výroby a dovozu)

Ruská federace představuje pro exportéry obrovský trh (rozloha 17 mil. km², přes 140 mil. obyvatel), který z pohledu realizace českého exportu představuje značné možnosti pro většinu českého zboží.

Vzhledem k měnícím se podmínkám a mezinárodní konkurenci na ruském trhu dochází k posunu od trhu prosté realizace zboží k trhu investic. Je zájem o přenesení moderní výroby na vysoké technické úrovni, o kooperace a zakládání společných podniků, a to prakticky ve všech odvětvích ruské ekonomiky. Tyto nabízené formy spolupráce nejsou již tolik motivovány nižší cenou vstupních nákladů na výrobu dané produkce (ceny energie, surovin, relativně levné pracovní síly a dopravy), které navíc díky inflaci a rostoucím tarifům rychle dohánějí náklady na výrobu ve vyspělých zemích, jako spíše snahou obejít dovozní bariéry a vytěžít další výhody plynoucí z lokalizace výrobků. V oblasti přímých dodávek jsou preferovány převážně takové, které jsou kryty úvěrově.

Pro české exportéry jsou perspektivní zejména následující sektory: strojírenství, zpracovatelský, chemický a elektrotechnický průmysl, energetika, komunální služby, zemědělství, potravinářství, veřejná doprava, sklářství (obalové sklo), pivovarnictví, sladovnictví, stavebnictví (včetně rekonstrukce starších obytných budov), textilní průmysl (obnova strojního vybavení). Jako perspektivní se nadále jeví i dodávky balicích strojů, sanitárních výrobků, spotřebního zboží. Stále více českých vývozců spojuje svůj produkt s komplexními a doplňkovými službami (zpracování projektové dokumentace, zákaznický servis), což pomáhá udržet konkurenceschopnost a zvyšuje předanou hodnotu.

V rámci rozvoje obchodně ekonomických vztahů mezi ČR a RF z teritoriálního hlediska se jeví jako prioritní orientace nikoli na „federální Moskvu“ (i když je sídlem federálních orgánů výkonné moci), ale na jednotlivé subjekty Ruska.

Ústřední orgány i regionální administrace obecně aktivity zahraničních investorů podporují. Úroveň a hlavně efektivita podpory je však velmi rozdílná.

V této souvislosti lze nastínit 2 pohledy do Ruské federace – centrální a regionální.

a) pohled **centrální**

V jeho rámci působí Mezivládní komise pro obchodně-ekonomickou a vědeckotechnickou spolupráci mezi ČR a RF. Tato komise při svých jednáních označila perspektivní směry spolupráce a rozvíjí je v rámci setkání expertů a podnikatelských subjektů.

b) pohled **regionální**

Tento pohled otevírá spolupráci v rámci samostatných subjektů RF (republik, oblastí, krajů a měst), které v rámci své právní subjektivity mohou provádět mezinárodní obchod samostatně a nezávisle na federální

vládě. Nicméně je nutné mít na zřeteli, že tato samostatnost není homogenní, má místní specifika, a proto vyžaduje práci "v terénu".

V uplynulých letech bylo dohodnuto, že v rámci činnosti mezivládní česko-ruské komise (MVK) budou obě smluvní strany podporovat aktivity v těchto regionech RF: Moskva, Sankt Peterburg (Petrohrad), Republika Tatarstán, Republika Baškortostán, Republika Komi, Sverdlovská, Samarská, Leningradská, Moskevská, Tjumeňská, Orenburská, Krasnojarská, Nižgorodská, Rostovská, Kaliningradská, Kamčatská oblast a město Omsk, se kterými již byla podepsána příslušná memoranda o spolupráci (v případě Tatarstánu dokonce mezivládní dohoda).

Nehledě na výše uvedené, nic nebrání tomu, aby české podnikatelské subjekty vyvíjely aktivity i v ostatních regionech RF v souladu se svými obchodními a ekonomickými zájmy.

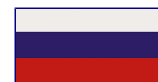
ZÚ Moskva, konkrétně EÚ, v rámci svých možností poskytne informace o jednotlivých regionech RF. Business centrum Českého centra-Českého domu Moskva navazuje na aktivity ZÚ Moskva v teritoriu, popularizuje v obecné rovině ČR v RF a nabízí českým podnikatelům a organizacím bezplatné služby zaměřené na podporu jejich exportních aktivit (vyhledávání kontaktů, informace o výstavách a veletrzích v RF, zázemí pro obchodní jednání). Nicméně, ZÚ Moskva ani ČČ-ČD Moskva nejsou schopny poskytovat a vypracovávat odborné marketingové studie, které v ČR i v RF vypracovávají specializované poradenské firmy. Tento druh služeb však v teritoriu zabezpečují zastoupení CzechTrade (státní agentura pro podporu čs. exportu), a to v rámci tzv. placených služeb.

Prvotní informace lze získat v agentuře CzechTrade, v Komoře SNS, dále ve Smíšené obchodní komoře "Východ", ve Svazu průmyslu a dopravy ČR, v ústředí Českých center a též na Ministerstvu průmyslu a obchodu v odboru evropských zemí, oddělení zemí SNS (telefon: 224 852 006).

Obdobně pro oblast zemědělství v odboru zahraničně obchodní spolupráce MZe (telefon: 221 812 736).

Slibně se rozvíjí i oblast turistiky, bližší informace lze získat ve státní agentuře CzechTourism v Praze (tel. 221 580 111), resp. na jejím zastoupení v Moskvě (tel.: +7 499 978 5205) – podrobněji viz kapitola 1.16.

7.5. Firmy a joint-ventures ve vzájemném obchodu a v ostatních oblastech ekonomické spolupráce

V návaznosti na literu českých i ruských zákonů nemají české firmy povinnost sdělovat informace o svém působení na ruském trhu. Podle "Zákona o liberalizaci zahraničního obchodu" české firmy podnikají v RF zcela samostatně, ZÚ tyto firmy neřídí, o jejich činnosti se dozvídá na základě spolupráce s Českým klubem podnikatelů v Ruské federaci nebo náhodně. Z tohoto důvodu nelze vyčerpávajícím způsobem vyjmenovat veškeré aktivity jednotlivých firem a uvést všechny případy založení společných podniků, neboť jsou ZÚ často neznámy a tvoří vlastní strategii podniků. Přehled nejvýznamnějších exportérů z ČR do RF uvádí celní statistika, jež je k dispozici v ČR.

Příslušné ruské orgány, které ze zákona akreditují zahraniční právní subjekty (Jednotný státní registr právních osob RF) též informace neposkytují. Podle neoficiálních informací (odborného odhadu) v Ruské federaci působí v kategorii komerční subjekty se 100% českým kapitálem přes 100 společností, v kategorii komerční subjekty s podílovou účastí českého kapitálu cca 250 společností, v kategorii filiálek českých společností cca 100 subjektů a v kategorii zastoupení českých společností cca 200 představitelů firem. Tento přehled však je z pohledu skutečné obchodně ekonomické činnosti orientační, neboť mnohé z registrovaných subjektů vůbec nevyvíjejí činnost, některé již své aktivity na území RF z ekonomických důvodů ukončily a naopak nové subjekty postupně přibýly

Při ZÚ působí Český klub podnikatelů v Ruské federaci se sídlem v Českém domě Moskva.

ZÚ ČR v Moskvě má informace o českých firmách a joint-ventures nebo dceřinných společnostích (vytvořených v předcházejícím období), které působí na ruském trhu zejména v následujících oborech:

- strojírenství – dodávky technologií pro různé průmyslové podniky, zejména z oblasti obrábění a tváření kovů, energetiky, zpracování dřeva, výroba dopravních prostředků a jejich komponentů, těžba a zpracování rud, nerostů a energetických surovin, zemědělství, potravinářský a spotřební průmysl
- dodávky investičních celků zejména v oblasti metalurgie, energetiky a zemědělství
- výroba dopravních prostředků a jejich komponentů
- finanční služby (poskytování úvěrů, bankovníctví a pojišťovnictví)
- zařízení na úpravu vody a čištění odpadních vod
- dodávky, montáž a servis kotlů a souvisejících zařízení
- potravinářský průmysl
- spotřební zboží
- telekomunikace

7.6. Vyhodnocení poptávek v teritoriu po českém zboží, výrobní kooperaci

Na základě předchozích dohod s MPO ČR jsou odpovědi na jednotlivé dotazy směřované na EÚ ZÚ Moskva zpracovávány ve spolupráci s Business centrem ČC-ČD Moskva, agenturami CzechTrade a CzechTourism a zastoupením Komory pro spolupráci se zeměmi SNS.

Poptávky jsou zveřejňovány na www.businessinfo.cz a www.export.cz.

Nejčastější jsou poptávky po zboží, zařízení a náhradních dílech (na dřívě zakoupené stroje a zařízení), výrazně menší je poptávka po službách a výrobní kooperaci, je zájem i o české investice. Časté jsou z ruské strany nabídky volných výrobních kapacit. Z analýzy poptávek ruských firem po českém zboží vyplývá, že největší zájem je o české stroje a zařízení. Jedná se především o:

- náhradní díly na dřívě dodávané stroje,
- kovoobráběcí, dřevoobráběcí stroje a zařízení pro povrchovou úpravu materiálů
- technologické linky na zpracování odpadu,
- stroje na výrobu obalů,
- zařízení pro chemický, naftový a plynárenský průmysl,
- zařízení pro těžební průmysl
- stroje na výrobu stavebních materiálů,
- zařízení pro potravinářský průmysl (hlavně výroba piva)

- zařízení na úpravu vody a čištění odpadních vod

Další poptávky se týkají především následujících komodit:

- zařízení pro živočišnou výrobu
- potravinářství (potravinářské přísady, škrob, speciální produkty)
- obalové materiály
- stavební materiály (svítidla, stavební sklo, suché stavební směsi, plastové potrubí, keramické zboží, sanitární keramika)
- textil (různé druhy speciálních textilních materiálů, doplňky)
- spotřební zboží
- léky a zdravotnické zařízení
- díly a součásti pro výrobu dopravních prostředků (automobily)
- služby realitních kanceláří (zájem o nákup nemovitostí v ČR) a projekčních kanceláří, certifikační služby

7.7. Zahraniční rozvojová spolupráce

Ruská federace nepatří podle platné Koncepce ZRS ČR 2010-2017 mezi prioritní země zahraniční rozvojové spolupráce ČR. V roce 2011 tak nebyla v RF realizována žádná rozvojová pomoc.

Pozn.: V roce 2010 poskytla ČR 1,482 mil. Kč na projekt v Čečensku: „Podpora rozvoje místního svépomocného centra“.

7.8. Vzájemná výměna v oblasti služeb

Bilance vzájemné výměny služeb

Vývoj výměny služeb mezi ČR a RF v posledních letech dokumentují následující údaje Centrální banky RF /CBR/:

v mil. USD

Rok	Dovoz ČR	Vývoz ČR	OBRAT	Saldo
2004	99,9	439,9	539,8	340,0
2005	133,0	472,2	605,2	339,2
2006	164,1	463,5	627,6	299,4
2007	246,2	624,2	870,4	378,0
2008	287,8	875,7	1163,5	587,9
2009	242,2	699,6	941,8	457,4

2010	497,4	969,1	1466,5	471,6
1-9/2011*	450,1	957,9	1408,0	507,7

* - předběžné údaje za první 3 čtvrtletí CBR (březen 2012)

ČR patří mezi aktivní obchodní partnery RF v sektoru služeb. Jak vyplývá z uvedených statistických údajů CBR, vzájemný obchodní obrat soustavně roste s výjimkou roku 2009, kdy zaznamenal stejně jako obchod zboží v souvislosti s ekonomickou krizí značný propad v řádech desítek procent. Na rozdíl od zbožové výměny zůstává vzájemná bilance obchodu službami výrazně aktivní ve prospěch ČR (objem ruských služeb vyvezených do ČR je nižší než objem služeb dovezených z ČR).

Podíl ČR v obchodním obratu RF se službami za první tři čtvrtletí roku 2011 se dle ruských statistických údajů zvýšil na 1,3 % oproti 1,24 % za analogické období v předchozím roce, z toho ve vývozu do ČR dosáhl podílu 1,13 % (1,12 % za 1-9/2010) a v dovozu 1,31 % (1,45 % za 1/9/2010).

Struktura exportu a importu služeb, nejvíce vyvážené a dovážené služby

Z hlediska struktury vzájemné výměny služeb mají dlouhodobě největší význam služby spojené s cestovním ruchem a služby dopravní. Mezi ostatní přijímané a poskytované služby patří služby z oblasti spojů, stavebnictví, IT, služby pojišťovací a finanční, ostatní služby obchodní povahy a další.

České firmy působící v oblasti služeb, vyhodnocení zájmu českých poskytovatelů služeb o teritorium.

ZÚ Moskva nemá k dispozici přesný seznam českých operátorů působících na ruském trhu služeb. Dle sdělení CBR nejsou tyto údaje běžně přístupné (v souladu s mezinárodní praxí mají důvěrný charakter).

Převážná část českých poskytovatelů služeb operuje na zdejším trhu samostatně, resp. prostřednictvím místních partnerů (fy v oblasti stavebnictví, cestovního ruchu, dopravy, IT a atd.). Se žádostí o radu se na ZÚ Moskva obracejí zpravidla „nováčci“, kteří na ruském trhu teprve začínají a neznají veškerá specifika této relace. V poslední letech lze pozorovat zvýšený zájem českých operátorů o poskytování finančních a právních služeb, či služeb v oblasti IT.

Vyhodnocení poptávky po českých službách *

Překážky a bariéry bránící českým poskytovatelům služeb proniknout na trh

Největší překážkou na trhu služeb RF jsou zejména existující administrativní bariéry, kam lze zařadit:

- zdlouhavost a neprůhlednost procedur pro zakládání filiálek, dceřinných společností atd.;
- měnící se legislativa upravující pravidla podnikání a působení zahraničních firem v zemi;
- nutnost pracovních povolení pro cizince; certifikace řady činností a produktů;
- průtahy při vyřizování certifikátů;
- používání pololegálních či přímo nelegálních schémat činnosti místními firmami;
- omezení přístupu zahraničních subjektů do vybraných odvětví ruské ekonomiky (tzv. strategické obory);
- vypisování tendrů „na míru“, oficiální i neoficiální preference místním dodavatelům;
- nedostatek spolehlivých zástupců z řad občanů RF, vysoká fluktuace místních manažerů (hlavně v Moskvě), kteří často vykazují nízkou efektivitu práce a mají navíc přehnané finanční požadavky;
- nutnost trvalého (dlouhodobého) působení na ruském trhu;
- obvykle nezbytná fyzická přítomnost českého zástupce na místě (nelze řídit telefonem, resp. faxem), což je velmi nákladné.

Na druhou stranu je třeba bohužel konstatovat, že někteří čeští manažeři nemají dostatečné znalosti „specifik“ ruského trhu, podceňují jeho odlišnosti, mají tendence „učit“ klienty, jak jednat a podnikat, a mnohdy ani neskrývají své předsudky vůči této zemi. V takových případech jsou vyhlídky na úspěšné etablování se na ruském trhu zcela mizivé.

Perspektivy českých firem v oblasti služeb

S ohledem na stávající a očekávaný vývoj ekonomiky RF a s přihlédnutím ke struktuře exportních možností ČR se jako nejperspektivnější pro české exportéry jeví tyto sektory služeb:

- Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody (výroba a rozvod elektřiny, plynu a tepelné energie; shromažďování, úprava a rozvod vody)
- Stavebnictví
- Maloobchod, velkoobchod a opravárenství (obchod, opravy a údržba motorových vozidel)
- IT a telekomunikace
- Podnikatelské činnosti (pronájem strojů a přístrojů bez obsluhy; pronájem výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost; výzkum a vývoj; poradenství v oblasti podnikání a řízení; činnosti v oblasti řízení holdingových společností)
- Ostatní veřejné, sociální a osobní služby (odstraňování odpadních vod a odpadů).

* EÚ ZÚ Moskva nedisponuje relevantními informacemi.

7.9. Podmínky pro zaměstnávání občanů z ČR

Uvedeno v kapitole 8.2.

8. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

8.1. Distribuční a prodejní kanály, využívání místních zástupců, další faktory ovlivňující prodej

Způsob využití distribučních a prodejních kanálů závisí na komoditě, strategii firmy a na délce jejího působení na ruském trhu. Distribuční síť v RF se zásadně neliší od evropských zvyklostí. Na ruském trhu fungují velká distribuční centra, sítě velkoobchodů, supermarketů apod.

V mnoha sektorech, např. ve strojírenství, se obchody realizují často na základě tradičních a osobních vazeb. Hodně zástupců českých firem pracuje s klienty z dob svého předchozího působení (náhradní díly k již dříve prodaným strojům a nové kontrakty získané na základě dobrých zkušeností s českým zbožím). Přesto je nutno počítat s velkou konkurencí, zejména ze strany čínského a německého strojírenského průmyslu.

Nejobvyklejší způsob vstupu na ruský trh je vyhledání zájemce o zboží či služby, resp. zájemce o zastupování, distribuci (výhradní / nevýhradní), obecně o spolupráci, od které však on často očekává jednostranné výhody. Místní trh se dá jen obtížně zpracovávat na dálku. Kvůli nutnosti poskytovat nezbytný rozsah služeb, které lze těžko zajistit ze zahraničí, je tudíž téměř nezbytné mít silné vlastní (dceřinou společnost nebo reprezentaci), resp. zprostředkované zastoupení (ruská fyzická nebo právnická osoba), které plnohodnotně prosazuje firmu na trhu a jedná aktivně dle požadavků trhu a aktuální situace.

K prosazování českého zboží v regionech pomáhají mj. proexportní akce MPO ČR (oficiální účasti ČR na výstavách a veletrzích v RF, samostatné výstavy v regionech – podrobněji [zde](#)), resp. Hospodářské komory ČR a státní agentury CzechTrade (podrobněji [zde](#)), umožňující efektivní ekonomickou prezentaci se státní podporou na vybraných výstavních akcích nezařazených do kategorie oficiálních účastí. Rovněž podnikatelské mise do ruských regionů pořádané ZÚ Moskva v součinnosti s Komorou SNS či dalšími institucemi (SPD, asociace apod.) mají své nezastupitelné místo při rozvíjení regionální spolupráce („otevírání dveří“ českým výrobcům a exportérům).

Kromě toho ZÚ Moskva společně s Business Centrem ČC-ČD Moskva organizuje prezentace českých i ruských firem a regionů ČR i RF, umožňující českým podnikatelům získat aktuální informace o podnikatelském prostředí a investičních plánech v jednotlivých regionech, vč. navázání přímých pracovních kontaktů se zástupci exekutivy a podnikatelských kruhů těchto regionů.

V Moskvě, St.Petěrburgu a Jekatěrinburgu působí zastoupení státní agentury pro podporu exportu CzechTrade, www.czechtrade.cz, www.czechtrade.ru, jejíž zástupci poskytují na základě konkrétních požadavků firem asistenční služby, konzultace v oblasti podnikání, založení firmy, případně provádějí marketingový výzkum, dále mohou vyhledat vhodné obchodní partnery a případně ověřit jejich zájem o nabízený produkt.

8.2. Podmínky zaměstnávání cizinců a místních sil

Zaměstnávání cizinců upravuje federální zákon RF č. 115 z 25. července 2002 „O právním postavení cizinců v Ruské federaci“, na tento zákon navazují pozdější úpravy - viz Federální zákon č. 86 z 30.6.2003, Federální zákon č. 141 z 11.11.2003 a Federální zákon č. 122 z 22.8.2004. Podle tohoto zákona vláda Ruské federace každý rok stanoví na návrh státních orgánů kvótu počtu cizinců, kteří budou moci v RF vykonávat pracovní činnost. Kvóty se stanoví podle demografické situace v jednotlivých oblastech a možností zaměstnavatelů zajistit pro cizince práci a mezi jednotlivými regiony, oblastmi, kraji a republikami nejsou převoditelné. V některých teritoriálních oblastech, popř. sférách činnosti je zaměstnávání cizinců přímo zakázáno. Jedná se např. o oblasti se zvláštním pobytovým režimem, se složitou politickou situací, v zařízeních vojenského a strategického průmyslu apod.

Zájem je zejména o vysoce kvalifikované pracovníky, o odborníky v oblasti výpočetní techniky, strojírenství, chemie, zdravotnictví. Naproti tomu nemohou být cizinci zaměstnáni v profesích spadajících pod maloobchodní síť.

Zaměstnavatelé musí nejdříve získat povolení na zaměstnání cizinců, které vydávají orgány Federální migrační služby. Pokud ho mají, obrací se svou žádostí o zaměstnání konkrétního cizince na místní pracovní úřad, který žádost posoudí a v případě svého souhlasu ji postoupí teritoriálnímu orgánu Federální migrační služby, která vystaví pozvání na vjezd do RF za účelem pracovní činnosti.

Zájemce o práci v Ruské federaci, který ještě nevstoupil do žádného kontaktu s ruským zaměstnavatelem, by se proto měl nejdříve obrátit na pracovní úřad v místě, kde by chtěl pracovat a informovat se o tom, zda se ve zvoleném místě připouští zaměstnání cizinců a zda mají místní podnikatelé zájem o práci, kterou cizinec nabízí. V kladném případě má cizinec za sebou první krok k realizaci jeho zájmu o pracovní činnost v RF. Další, podstatně složitější, je etapa dojednání pracovních podmínek, zajištění ubytování, obstarání dokumentů k vydání pracovního víza, apod. Je proto snazší hledat práci v českých firmách již působících na území RF. Bližší informace o jejich působení na ruském trhu lze získat na zastoupení Czechtrade v Moskvě.

Platy se v Moskvě pohybují přibližně na stejné úrovni jako v České republice, platy specialistů (vedoucí, hlavní účetní apod.) jsou vyšší než platy v ČR. České firmy zaměstnávají místní síly především jako pomocné administrativní síly ve svých kancelářích a jako představitele svých zastoupení v teritoriu a snižují tak náklady, které by pro ně znamenalo vyslání českého občana. Jedná se zejména o firmy, které jsou na ruském trhu aktivní delší dobu, důvěřují svým partnerům nebo si postupně vybudovaly dealerskou síť. Z finančního hlediska je zaměstnávání místních sil pro české firmy výhodné, i když musí postoupit administrativně náročné procedury. Firma, která místní síly zaměstnává, za ně hradí veškeré poplatky do penzijního a sociálního fondu, zdravotní pojištění a poplatky do fondu zaměstnanosti.

Poznámka:

Problematika pracovních víz a dlouhodobých pobytů občanů EU v RF je dlouhodobě předmětem zvýšeného zájmu EU vzhledem k nereciprocitě vzájemných vztahů v této oblasti. Za poslední dobu nedošlo k žádnému výraznému zlepšení v této záležitosti.

8.3. Podmínky pro zřízení kanceláře, reprezentace, společného podniku

Zahraniční firma může v RF podnikat jako zastoupení firmy („představitelstvo“ – representative office) nebo může zvolit formu založení ruské právnické osoby, a to:

- společnost s ručením omezeným (OOO – obščestvo s ograničenoj otvěstvennostju)
- uzavřená akciová společnost (ZAO – zakrytoje akcioněrhoje obščestvo)
- otevřená akciová společnost (OAO – otkrytoje akcioněrhoje obščestvo)

Jednotlivým aspektům fungování na ruském trhu se věnuje studie „**Nejčastěji kladené otázky vztahu k podnikání v Ruské federaci**“, kterou na zakázku ZÚ Moskva vypracovala právnická firma BBH Legal LLC (www.bbhlegal.ru). Tato studie je zveřejněna na internetových stránkách ZÚ Moskva (www.mzv.cz/moscow, kapitola „Obchod a ekonomika“, dále pak „Aktuality EÚ“) a rovněž i na portálu BusinessInfo (www.businessinfo.cz/cz/rubrika/rusko/1000580).

Při založení firmy v RF se rozhodně doporučuje využít služeb právních kanceláří, resp. Obchodně a průmyslové komory RF (www.tpp.ru) nebo Státní registrační komory (SRK) při Ministerstvu spravedlnosti RF (www.palata.ru). Tyto služby jsou zpoplatněny.

Firmy jsou dále registrovány v jednotném státním registru daňových poplatníků, který je zveřejněn na internetových stránkách Federální daňové správy (www.nalog.ru). V registru je možné vyhledávat podle názvu firmy nebo podle registračního čísla. Ve srovnání s internetovou verzí českého rejstříku jsou však tyto informace velmi omezené.

8.4. Požadavky na propagaci, marketing, reklamu (využití HSP)

Náklady na reklamu v ruských hromadných sdělovacích prostředcích jsou vysoké, proto české firmy tento způsob propagace příliš nevyužívají. Vzhledem k profilu českých obchodních zastoupení (převážně strojírenské firmy) není ani reklama v HSP pro tento druh zboží typická. Na moskevských ulicích lze vidět billboardy propagující česká piva (piva dovezená, piva vyráběná v RF v rámci české licence, ale často bohužel i čistě ruská piva, která se za česká jen vydávají) či automobily Škoda, dále pak některé druhy potravin s českou značkou rovněž licenčně vyráběné v RF. Některé firmy využívají služeb odborných periodik, které jsou zaměřeny na konkrétní segment trhu a umožňují oslovit konkrétní skupinu potenciálních zákazníků a partnerů přímo v oboru.

Efektivní reklamou je účast českých firem na specializovaných mezinárodních a regionálních výstavách i veletrzích, která je vnímána jako indikátor zájmu o ruský trh. Místní výstavy a veletrhy pořádané s mezinárodní účastí dosáhly v posledních letech poměrně vysoké úrovně - na renomovaných výstavních akcích lze vidět nejnovější výrobky a technologie firem z celého světa. Je však žádoucí akceptovat místní zvyklosti, tj. komunikace s potenciálními místními zákazníky v ruském jazyce, katalogy a další propagační materiály rovněž v ruštině.

Dobrou příležitostí k propagaci českého zboží a služeb je účast firem na výstavách či veletrzích v rámci tzv. oficiální účasti ČR (akce pod záštitou MPO ČR, kdy je zúčastněným firmám poskytován příspěvek na výstavní plochu atd.). Přehled těchto propagačních akcí na příslušný rok je publikován na internetových stránkách MPO (www.mpo.cz).

Agentura CzechTrade a Hospodářská komora ČR umožňují efektivní prezentaci se státní podporou na vybraných výstavách (veletrzích) nezařazených mezi oficiální účasti (viz - kapitola 8.1)

České firmy, které mají zájem o provedení průzkumu trhu na území RF, se mohou obrátit se svými požadavky na CzechTrade, případně na některou z mnoha soukromých marketingových a poradenských agentur realizujících projekty na zakázku dle přání zákazníka. Kvalitu této průzkumné práce může, podobně jako i v ostatních zemích světa, garantovat členství agentury v ESOMAR (členem je např. Marketingovyj Informacionnyj Centr, www.tns-global.ru).

Významné projekty koordinuje „Ruská asociace marketingu“ www.ram.ru – tel. +7 495 973 7077, email: info@ram.ru. K neznámějším agenturám patří např. „Mosvněšinform“ (www.mosinf.ru) – tel. +7 495 663 9681, e-mail mosinf@mosinf.ru, „Russian Public Relations Group“ (www.rprg.ru) – tel. +7 495 775 6935, e-mail rprg@rprg.ru, „Agentstvo dělovoj informacii Bizněs karta“ (www.biznes-karta.ru, www.planetinform.com) – tel./fax +7 495 956 3384, email: postmaster@biznes-karta.ru.

8.5. Způsoby řešení obchodních sporů

I když je třeba konstatovat, že úroveň ruského soudnictví se postupně zlepšuje, praxe ukazuje, že spory, které se české firmy pokoušely řešit soudní cestou, častokrát nedopadly v jejich prospěch. Ruští partneři maří soudní jednání, způsobují administrativní obstrukce a soudy ve většině případů přijímají rozhodnutí ve prospěch ruské strany. I v případě verdiktu ve prospěch české strany není zdaleka vyhráno, neboť výkon rozhodnutí je rovněž velmi složitou a někdy doslova nekonečnou procedurou. Z tohoto důvodu mnohé z českých firem působících na ruském trhu vkládají do kontraktu klauzuli o řešení sporu u nestranného soudu v třetí zemi. Před uzavřením kontraktu doporučujeme konzultovat použité právo nebo arbitrážní doložku se specializovanou právní kanceláří, případně s financující bankou.

V tomto smyslu nabízí své služby a možnost řešení sporů v České republice český **Arbitrážní soud při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR**, stejně tak při Obchodně-průmyslové komoře (www.tpprf.ru) RF funguje [ruský arbitrážní soud](http://rusky.arbitrazni.soud).

8.6. Režim zadávání veřejných zakázek

Pro zadávání zakázek financovaných z veřejných prostředků platí v RF oficiálně zhruba stejná pravidla jako v ČR. Podstatnou odlišností je však cenová preference pro domácí dodavatele ve výši 15%, což většinou zahraniční zájemce efektivně vylučuje. Ze zkušeností některých českých firem navíc vyplývá, že většina tendrů pořádaných v RF nemá regulérní průběh, i když se situace postupně zlepšuje. V současné době probíhá debata nad změnami v příslušné legislativě, neboť se ukazuje, že ani realizace tendrů prostřednictvím elektronických aukcí příliš neřeší neúměrně vysoké částky, které veřejný sektor každoročně vynakládá v souvislosti s veřejnými zakázkami.

Problematika veřejných zakázek spadá do kompetence Ministerstva ekonomického rozvoje RF (MER RF). Konkrétně se jimi zabývá „Děpartament gosudarstvennogo regulirovaniya v ekonomike /odbor státní regulace v ekonomice/ – viz www.economy.gov.ru.

Veřejné zakázky a s tím související aspekty upravuje federální **zákon č. 94-FZ** z 21.7.2005 ve znění pozdějších předpisů. Oficiální název zákona – **«О размещении заказов на поставки товаров, выполнение работ, оказание услуг для государственных и муниципальных нужд»**. Podrobněji o posledních změnách tohoto zákona – viz www.goszakaz.ru/concurs/changes.

Od 1.1.2010 funguje tzv. **Federální portál státních zakázek** (www.zakupki.gov.ru), na kterém jsou soustředěny veškeré federální zakázky. Portál spravuje MER RF, nicméně kontrolní činnost

(objednavatelů zakázek) zajišťuje Federální antimonopolní služba (FAS). Pro získávání aktuálních informací o možných příležitostech je třeba se na tomto portále zaregistrovat.

Na ruském internetu existují **placené portály tendrů**, a to tzv. Elektronaja gazeta „Konkursnyje torgi“ (www.gostorgi.ru) a tzv. Informacionnaja sistema „Konkursnyje torgi“ (www.bob.ru).

Soutěže bývají často vypisovány přímo administrativami jednotlivých federálních subjektů (celkem 83) a zpravidla i zveřejňovány na jejich internetových stránkách. Odkazy na jednotlivé regiony - viz www.regions.ru.

V případě, že EÚ získá informaci o vypsání soutěže, je tato zaslána agentuře CzechTrade, komorám a věcně příslušným resortům v ČR. Informace jsou následně zveřejňovány na www.czechtrade.ru, www.export.cz, www.businessinfo.cz.

8.7. Problémy a rizika místního trhu

- nízká vymahatelnost práva;
- tarifní i netarifní překážky, nestandardnost a mnohdy i neprůhlednost procesu proclívání zboží;
- korupce na všech úrovních a téměř ve všech sférách;
- vysoká nákladovost průniku na trh, většina českých firem si nemůže dovolit zpravidla předraženou reklamu
- ruské firmy mají tendence klást českým firmám často náročné podmínky pro dodávky (např. odkladů plateb, proclívání zboží, certifikace apod.), které finančně silní západní obchodní partneři mnohdy akceptují;
- obchody v Rusku nelze dělat „na dálku“, osobní přítomnost a osobní jednání s partnery jsou nutností;
- nízká dostupnost místních zdrojů financování, resp. obtížně splnitelné podmínky ruských bank při poskytování úvěrů; vítězí tak zpravidla ten, kdo může současně s dodávkou nabídnout partnerovi výhodné financování;
- mnohé české firmy nevládnou dostatečně velký kapitál, aby mohly ruským partnerům dodávat zboží s odkladem platby, na leasing, na úvěr, popř. s odkladem splátek, jak je to běžné u západních firem.

(další aspekty viz kapitola 10.3.)

8.8. Problematika ochrany duševního vlastnictví

V RF je zřízena Federální služba duševního vlastnictví, patentů a ochranných známek (oficiální zkratka „Rospatent“ (www.fips.ru), která je podřízena Ministerstvu školství a vědy RF.

Rospatent provádí kontrolu a dohled ve sféře právní ochrany a využívání objektů duševního vlastnictví, patentů a obchodních značek a výsledků duševní činnosti které, se stanou předmětem ekonomického a občansko-právního oběhu. Hájí zájmy RF, ruských fyzických a právnických osob při nakládání právy na výsledky duševní činnosti včetně těch, která vznikají v rámci mezinárodní vědecko-technické spolupráce. Rospatent je zastoupen ve Světové organizaci duševního vlastnictví (www.wipo.org).

RF se připojila ke „Smlouvě o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví“, která byla přijata WTO v Uruguayském kole v dubnu 1994.

1. ledna 2008 nabyla účinnosti 4. část ruského občanského zákoníku (OZ) týkající se zejména práv duševního vlastnictví. Státní Duma tento zákon schválila již v listopadu 2006. Do ruského právního řádu se tak poprvé dostal zákon, který uceleně stanoví podmínky ochrany práv duševního vlastnictví a sankce za jejich porušení. Za opakované nebo závažné porušení práv duševního vlastnictví může soud rozhodnout o ukončení nebo pozastavení činnosti firmy nebo jednotlivého podnikatele. Využívání cizích autorských práv bez souhlasu autora může skončit až uložením trestu odnětí svobody.

4. část OZ slučuje 6 původních zákonů upravujících oblast práv duševního vlastnictví. Obsahuje nejen tradiční právní instituty, ale i např. know-how, název firmy apod., kde dosud jednotná právní úprava chyběla. Nově upravuje např. ochranu patentů, autorských děl v oblasti vědy, literatury a umění, ochranných známek, obchodního tajemství atd. Další novinkou je státní akreditace institucí zabývajících

se ochranou práv duševního vlastnictví. Ve Státní Dumě se projednává další návrh novely 4. části OZ, zejména v souvislosti s aktuálním vstupem RF do WTO.

RF formálně uznává všechny hlavní mezinárodní dohody a úmluvy o ochraně duševního vlastnictví, v praxi se však často setkáváme s jejich porušováním. Jde zejména o autorská práva k audio a video nosičům, oděvům apod. Místní úřady s tímto jevem bojují se střídavým zápallem a úspěchy.

8.9. Obvyklé platební podmínky, platební morálka

Všeobecně lze konstatovat, že v RF fungují analogické platební podmínky jako jinde v západním světě. Významní ruští partneři si v zásadě mohou vždy vybírat z více nabídek a stále méně akceptují podmínku platby předem, která je navíc komplikovaná nutností složit 100% částku platby v rublovém ekvivalentu na depozitní účet banky do okamžiku úplného zakončení (tj. věcného plnění) kontraktu. Tento problém lze řešit s pomocí zahraničního obchodního partnera (exportéra), získáním záruky zahraniční banky ruskému importérovi za splnění závazku dodávky nebo vrácení platby (zálohy) předem. (Akceptovány jsou však jen některé banky). Kromě toho každý ruský podnikatelský subjekt pro operaci se zahraničním partnerem (import/export) musí kromě platného kontraktu získat tzv. "pasport sdělky" vydávaný pouze státem pověřenou bankou a důsledně kontrolovaný jak samotnou touto bankou, tak celní správou. Bez platného kontraktu a "pasportu sdělky" nelze provést oficiálně žádnou platbu do zahraničí.

Poměrně běžná je praxe využívání v zahraničně-obchodní činnosti tzv. off-shore firem, pomocí kterých se obchází některá omezení.

V RF jsou stále běžnější obecně používané způsoby plateb pomocí akreditivů. V této situaci je velmi důležité s jakou bankou pracuje ruský partner. Zjednodušeně lze říci, že i když je v RF více než 1000 bank i pro ruské oficiální orgány (v souvislosti se zahraničně-obchodní činností) jsou akceptovatelné banky max. do 50 místa, (výjimečně do 100), např. banky se zahraniční účastí).

Z tohoto hlediska je velmi pozitivním faktorem vysoká angažovanost většiny významných českých bank a nárůst jejich zkušeností s řešením standardních i nestandardních obchodních případů na ruském trhu. Aktivně se na ruský trh zapojuje i Česká exportní banka, která zajišťuje především financování rozsáhlejších investičních celků. Své služby financování na ruském trhu poskytuje i Komerční banka, ČSOB a další banky se sídlem v ČR. S výše uváděnými bankami je v těsném pracovním kontaktu Exportní garanční pojišťovací společnost (EGAP) s bohatými zkušenostmi z financování a pojišťování českého exportu a investic v Rusku.

Platební morálka je ovlivňována řadou faktorů (komodita, konjunktura, velikost, síla a druh partnera) a je velmi kolísavá. Obecné doporučení může být jen jedno – maximální obezřetnost.

8.10. Významné veletrhy a výstavy v teritoriu

Bližší informace k účastem na výstavách a veletrzích v RF (se státním příspěvkem) jsou zveřejňovány na informačním portálu MPO - www.mpo.cz - odkaz „[Kalendář událostí](#)“.

Začátkem roku 2010 byla rozšířena možnost státem dotované účasti českých firem na specializovaných výstavách v RF díky projektu „Zajištění společné účasti na specializovaných zahraničních výstavách a veletrzích v období 2010 – 2012“. Realizátorem projektu je Hospodářská komora ČR. České firmy a oborové asociace mohou získat dotaci ve výši až 120 000 Kč na přímé náklady spojené s veletržní expozicí. Bližší informace lze nalézt na stránkách Hospodářské komory ČR, pod sekci „Podpora exportu a zahraniční vztahy“ (www.komora.cz).

Přehled výstav a veletrhů pořádaných v RF, vč. podrobných informací o jejich věcném zaměření lze najít na ruském internetu, např. na: www.allexpo.ru, www.informexpo.ru, www.exponet.ru, resp. na informačních portálech jednotlivých ruských výstavních společností nebo firem – organizátorů výstav.

Přehled výstavišť v Moskvě:

Výstaviště	internet
CVK Expocentrum (na Krasnoj Presně)	www.expocentr.ru
MVK Sokolniki	www.exposokol.ru
Všeruské výstavní centrum (bývalé VDNCH)	www.vvcentre.ru
MVC Krokus Expo	www.crocus-expo.ru

Na ruském trhu má stále zastoupení výstavní firma Veletrhy Brno (www.bvv.cz, www.bvv-moscow.ru).

9. Investiční klima

9.1. Podmínky vstupu zahraničního kapitálu (omezení, pobídky pro investory)

Mezi kladné stránky ruského investičního klimatu (IK) patří:

- rozsáhlost trhu
- tempo růstu ekonomiky (resp. obnovení dynamiky po propadu v roce 2009)
- levná a kvalifikovaná pracovní síla
- makroekonomická stabilita

naopak, mezi slabiny IK patří:

- administrativní a byrokratické překážky
- korupce na všech úrovních státní správy
- nerozvinutost infrastruktury všeho druhu

Obecně bychom ke slabinám mohli dodat bankovní systém a finanční instituty vůbec, které nestačí ekonomickému rozvoji Ruské federace (viz kap. 5.4). Rovněž vysoký podíl netržního sektoru v ruské ekonomice, kdy z celkového počtu 70 mil. zaměstnaných pracuje v oblasti přirozených nebo regionálních monopolů (zejména plyn, energie, železnice, komunální hospodářství) 5,5 mil. osob a dalších cca 15 mil. je zaměstnáno v rozpočtové sféře.

Rozporuplná je rovněž snaha o posílení vlivu státu ve všech tzv. strategických podnicích. V této souvislosti byl dne 29. 4. 2008 přijat Federální zákon č. 57 – FZ „**O pravidlech uskutečnění zahraničních investic v hospodářských oblastech majících strategický význam pro zabezpečení obrany země a bezpečnosti státu**“. V současné době nicméně dochází k revizi seznamu strategických podniků a snižování jejich počtu v souvislosti s připravovanou privatizací (viz níže), což opět rozšíří možnosti pro zahraniční investory. V každém případě ruská vláda láká, přinejmenším verbálně, zahraniční kapitál do ruské ekonomiky.

Ruská vláda v této souvislosti přijímá opatření, která mají, pokud možno, eliminovat jak administrativní překážky tak příležitosti ke korupci. Jedním z posledních opatření bylo vytvoření institutu investičního zmocněnce prezidenta RF pro každý federální okruh RF. Tito investiční zmocněnci zahájili činnost v létě 2011 a jejich úkolem je v rámci svých federálních okruhů dohlížet na stav investičního prostředí, komunikovat s investory a pokud možno jim pomáhat s řešením jejich problémů. Ze své činnosti se zodpovídají přímo prezidentu RF. Ruské vedení si rovněž uvědomuje nutnost zlepšit úroveň infrastruktury.

Výše uvedené skutečnosti byly mj. motivem k přijetí nových nástrojů k přilákání zahraničního kapitálu k investicím v RF. Rusko se podle některých expertů pokouší o tzv. asijský model rozvoje jak prostřednictvím rozsáhlé státní podpory tak i za pomoci zahraničního kapitálu (Japonsko v 50. letech, Korea v 60. letech a Čína v současné době). V současné době se utváří nový investiční mechanismus, který má následující součásti:

Zvláštní ekonomické zóny (ZEZ), které mají vytvořit pro investory příznivé klima, omezit byrokratické překážky, zajistit příznivé ekonomické podmínky a, pokud možno, vyloučit nebezpečí korupce. Kromě dvou typů dnes již fungujících zón (výrobní a vědecko-technologická) byl v roce 2007 schválen status přístavních a turisticko-rekreačních ZEZ (viz kap. 6.6.).

Investiční fond (IF) státního rozpočtu RF, jehož činnost řídí Ministerstvo regionálního rozvoje (MRR). IF by měl podporovat investice zejména do infrastruktury, s využitím mechanismu PPP, tedy formou poskytnutí státních garancí, spolufinancování nebo vkladem do základního kapitálu společného podniku. Bližší informace o činnosti IF lze nalézt na [stránkách MRR](#).

Koncese, jejichž poskytování je upraveno zákonem z července 2005 platným od 1.1. 2006, mají zabezpečit přilákání soukromých společností, které by podnikaly ve sféře infrastruktury a služeb. Mohlo by jít např. o budování resp. rekonstrukci objektu s jeho následným využíváním (silnice s mýtným, rozvodná síť apod.). Rozsáhlejší využití této formy v praxi však zatím není známo.

Další institucí je státní společnost „**Banka rozvoje a vnější ekonomické činnosti**“, (Vněšekonombank - www.veb.ru). Smyslem banky je stimulovat investice a ekonomický růst včetně podpory zahraničních investic do ruské ekonomiky a podpory ruských investic a vývozu do zahraničí. Do skupiny Vněšekonombank patří i Ruská exportní pojišťovací agentura – EKSAR, jakási obdoba našeho EGAP, která vznikla koncem roku 2011 (www.exiar.ru).

Kromě výše zmíněných nástrojů v Rusku existují ještě tzv. Národní projekty, Federální investiční programy a Rizikový fond (Venčurnyj fond).

Privatizace významných ruských státních podniků dostala nový impuls koncem roku 2009, kdy byl přijat prováděcí předpis k federálnímu zákonu č. 178-FZ „o privatizaci státního a obecního majetku“. Na základě tohoto prováděcího předpisu bylo vyčleněno asi 700 společností s majetkovou účastí státu, jejichž privatizace měla být zahájena v roce 2010. Přípravy, jejichž garantem je Ministerstvo ekonomického rozvoje a Ministerstvo financí RF, však probíhají velmi pomalu. Podle posledních plánů má být do roku 2015 prodána více než polovina akcií druhé největší ruské banky – Vněštorgbanky (VTB). Dále se např. počítá s prodejem menších podílů Sberbanky (spořitelny), RusGidro (provozovatel vodních elektráren), RŽD (Ruských železných drah), naftařské společnosti Rosněft a další.

Výše uváděné formy nového investičního mechanismu jsou součástí snahy ruské exekutivy urychlit vstup zahraničního kapitálu do ruské ekonomiky, který by se měl stát jedním z nástrojů jejích strukturálních přeměn, bez nichž je dlouhodobý rozvoj ekonomiky nemožný.

9.2. Přímé zahraniční investice v teritoriu (odvětvová a teritoriální struktura)

V roce 2011 činil objem zahraničních investic vložených do ruské ekonomiky asi 190,6 mld. USD což je o 66,2 % více než v roce předchozím. Největší objemy zahraničních investic směřovaly do finančního sektoru (45,6 %), zpracovatelského průmyslu (21,6 %), do velkoobchodu a maloobchodu (11,6 %) a do těžebního průmyslu (9,8 %).

Tab: druh investic (mld. USD)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
přímé	13,0	13,7	27,8	27,0	15,9	13,8	18,4
portfoliové	0,5	3,1	4,2	1,4	0,9	1,1	0,8
ostatní	40,0	38,2	89,0	75,3	65,1	99,9	171,4
celkem	53,6	55,1	120,9	103,8	81,9	114,7	190,6

Pramen: Rosstat

Největší část zahraničního kapitálu plynula jako obvykle do tzv. ostatních investic, kde se skrývají obchodní úvěry, úvěry mezinárodních úvěrových organizací, vládní úvěry jiných zemí garantované ruskou vládou a další finanční zdroje včetně krátkodobých spekulativních vkladů peněz.

Pokud jde o bilanci příchodu a odchodu kapitálu z Ruska v posledních letech, kladného výsledku se podařilo dosáhnout pouze v roce 2006 a 2007. V roce 2011 zaznamenala ruská ekonomika čistý odtok kapitálu ve výši 84,2 mld. USD.

Kumulovaný zahraniční kapitál v Rusku dosáhl ke konci září roku 2011 323,2 mld. USD, což je meziročně téměř o 7,7 % více. Mezi rozhodující zahraniční investory patří (v uvedeném pořadí) Kypr, Nizozemí, Lucembursko, Německo, Čína, Velká Británie, Irsko, Britské Panenské ostrovy, Japonsko a Francie. Na tyto země připadá více než 84 % všech nakumulovaných zahraničních investic v Rusku. Příčinou významného místa Lucemburska, Kypru a Britských panenských ostrovů mezi zahraničními investory je repatriace ruského kapitálu dříve nakumulovaného v off-shore zónách. Odhaduje se, že zhruba polovina zahraničního kapitálu je ve skutečnosti ruského původu.

Na druhou stranu rostou ruské investice v zahraničí. Aktiva ruských firem činila k 31. září 2011 více než 94 mld. USD. Mezi nejaktivnější ruské společnosti v zahraničí patří Lukoil, Gazprom, Severstal, Norilskij Nikel, AFK Systéma, Sovkomflot, Vimpelkom, TNK-BP.

9.3. České investice v teritoriu

Podle ruských zdrojů (údaje Rosstatu - analogie ČSÚ – www.gks.ru) činil k 30. září 2011 kumulovaný objem českých investic v RF více než 1,2 mld. USD, z toho 186,7 mil. USD (15,6 %) tvořily přímé zahraniční investice. Zbytek připadl na ostatní investice – více než 1 mld. USD (83,3 %) a portfoliové investice – 3,5 mil. USD (0,9 %).

Pokud jde o skladbu, největší kumulovaný objem představovaly investice mj. do zpracovatelských odvětví průmyslu – 818,7 mil. USD (68,2 %) a finančního sektoru – 240,1 mil. USD (20 %).

V roce 2011 činil objem investic z ČR do RF celkem 300,2 mil. USD, z toho přímé zahraniční investice 1,9 mil. USD, portfoliové 1 mil. USD a ostatní 297,3 mil. USD. Nejvíce českých investic opět směřovalo do zpracovatelských odvětví průmyslu – 237,7 mil. USD (79,2 %). Významnější investice směřovaly rovněž do velkoobchodu a maloobchodu – 40,6 mil. USD (13,5%).

Pozn.: V ČR lze získat informace o českých investicích v zahraničí, včetně RF, na internetových stránkách ČNB (www.cnb.cz) – v rubrice „publikace“.

9.4. Nejperspektivnější odvětví pro investice, privatizační a rozvojové projekty

Aktuální investiční programy rozvoje jednotlivých subjektů RF, rozvojové a privatizační programy zpracované jak centrálními orgány RF, tak administrativami jednotlivých oblastí, které získává ZU, jsou operativně zasílány na CzechTrade a hospodářské komory.

Informace o investičních programech jednotlivých subjektů RF je možno nalézt na internetové adrese: www.regions.ru nebo na internetových stránkách jednotlivých oblastí. Nejaktivnější v tomto smyslu jsou administrativy Centrálního a Povolžského federálního okruhu (Moskva, Moskevská, Vladimírská, Kalužská a Smolenská oblast, Tatarstán, Baškortostán).

Na federální úrovni zatím **neexistuje** jednotný program podpory potenciálních investorů. Případné úlevy pro investory jsou tak prozatím čistě regionální záležitostí, mnohdy nejsou legislativně podloženy a tudíž existuje značné riziko jejich nedodržení při případné personální výměně ve vedení těchto regionů.

V červenci 2005 byl přijat federální zákon č. 116-FZ o tzv. zvláštních ekonomických zónách (ZEZ), který vstoupil v platnost od 1.1.2006. Na jeho základě byl v Rusku zahájen proces budování zvláštních ekonomických zón (ZEZ), ve kterých jsou investorům poskytovány výrazné úlevy, převážně daňové, podrobněji - viz kapitola **6.6**.

Bližší informace o této problematice – viz portál Ministerstva ekonomického rozvoje RF (MER RF) – www.economy.gov.ru a dále portál www.rosuez.ru. Ministerstvo ekonomického rozvoje též vytváří speciální investiční portál, který však dosud nebyl uveden do provozu.

Mezi nejperspektivnější obory pro investice patří kromě tradičních palivo-energetických a dřevozpracujících odvětví finanční sektor, stavebnictví, sektor služeb, obalový průmysl, cestovní ruch, masová výroba spotřebního a potravinářského zboží.

9.5. Rizika investování v teritoriu

Rizikem při samostatném investování (bez ruského partnera) je neznalost místních poměrů, tj. reálných cen, místních zvyklostí, absence vazeb na místní politickou garnituru a administrativu, podcenění nákladů na řešení organizačních, provozních, daňových, bezpečnostních a dalších specifik.

Při společném investování se zkušeným místním partnerem bývají mnohé výše uvedené záležitosti řešeny rychleji a efektivněji. Existuje však nebezpečí jiných potenciálních rizik. Místní partner může mít tendenci k jednostrannému vyvádění zisku ze společného podniku, resp. k převzetí úplné kontroly nad ním.

V zájmu minimalizace rizik je žádoucí mít renomovaného investičního a právního poradce, resp. místního nebo českého pracovníka, který se již investiční činností na území RF zabýval a dokáže tudíž předvídat potenciální administrativní překážky či jiné komplikace.

Kromě rizik v oblasti vlastnických vztahů existují další rizika vyplývající z neprůhlednosti místní ekonomiky, např. z rozdělení pravomocí mezi federální a regionální administrativou, „křehkou“ bankovní sférou (bankovní krize v létě 2004, hrozba kolapsu bankovního sektoru na přelomu let 2008-2009 v důsledku globální finanční krize), nedokonalosti institutů finančního zprostředkování a investičních pobídek.

Ruský trh i přes veškeré existující nedostatky přitahuje zahraniční investory zejména svou velikostí a tudíž i absorpční schopností. Hospodářská situace v zemi se po r. 2000 citelně zlepšovala především díky příznivé konjunktúře na světových trzích surovin, zejména na trhu ropy a plynu. Ruská ekonomika vykazovala po většinu uplynulé dekády (až do vypuknutí globální finanční a ekonomické krize) velmi dobré makroekonomické parametry. Díky tomu OECD postupně přeřadila Rusko ze **7. rizikové kategorie** v roce 1999 (země s nejvyšším podnikatelským rizikem) až do 3. kategorie, ve které se nachází v současnosti.

Přes negativní dopady globální finanční a ekonomické krize zůstává RF i nadále přitažlivým teritoriem pro zahraniční investory.

10. Očekávaný vývoj v teritoriu

10.1. Významné události v následujícím roce a jejich dopady na ekonomickou sféru země

V únoru 2011 byly Vládou RF a „vládních“ expertů vytvořeny pracovní skupiny, které se v průběhu roku zabývaly „modernizací“ **Koncepce dlouhodobého ekonomického a sociálního rozvoje RF do r. 2020**, která byla ruskou vládou schválena ještě před světovou finanční krizí v roce 2008 (text k dispozici na portálu Ministerstva ekonomického rozvoje RF – www.economy.gov.ru/minrec/activity/sections/strategicPlanning/concept – nařízení Vlády RF č. 1662-r z 17.11. 2008). Experti zveřejnili závěrečný více než 800-ti stránkový dokument počátkem března 2012 (viz: <http://2020strategy.ru/documents/32710234.html>) a jednotlivé rezorty se k němu v nadcházejících měsících mají vyjádřit, včetně nových šéfů těchto rezortů.

Od konce roku 2010 probíhá příprava „**nové**“ vlny privatizace několika vládních aktiv (asi 10-15). Prodej převážně minoritních podílů ve vybraných společnostech má být uskutečněn do roku 2015 (viz též Kapitola 9.1.). V roce 2012 bude v RF pokračovat vnitroresortní diskuse o tom, kdy přesně (či zda vůbec) v rámci privatizace prodávat aktiva ruských energetických gigantů.

V průběhu r. 2012 lze v rámci integračních tendencí na bázi **Celní unie** (RF, Bělorusko, Kazachstán - www.tsouz.ru), resp. JHP, očekávat další integrační kroky a zahájení budování Euroasijské ekonomické unie, která je pro nově zvoleného ruského prezidenta prioritou. Již v roce 2011 byla utvořena **Euroasijská ekonomická komise (EEK)**, která bude hlavním motorem těchto procesů a která od listopadu 2011 funguje jako nadnárodní orgán pro JHP. Šéfem EEK byl na konci roku 2011 jmenován V. Christěnko, nyní již bývalý ministr průmyslu a obchodu RF.

Pro další ekonomické směřování RF a její zapojení do světových „struktur“ bude povolební rok 2012 klíčový, zejména pak první pololetí t.r., kdy bude zformována nová vláda RF. Ta mj. zaujme stanovisko k výše uvedené „Strategii-2020“ a od toho by se měl odvíjet další vývoj ekonomické politiky RF.

RF v roce 2012 žije předsednictvím v APEC (již jako téměř plnocenný člen WTO) a **aktivně dotahuje přípravy na pořádání summitu APEC-2012 v září t.r. ve Vladivostoku** (www.apec2012.ru), připravuje **předsednictví v G-20 v roce 2013 a Zimní olympijské hry 2014 v Soči** (www.sochi2014.com).

Problematika **vstupu RF do WTO a OECD** viz následující kapitola (10.2.).

10.2. Trendy, vstup země do mezinárodních uskupení, přijetí nových zákonů, daní apod.

Přístupová jednání RF k WTO, která byla zahájena v r. 1993, se v r. 2011 dostala do finální fáze. **RF byla formálně přijata do WTO 16.12. 2011 a formálně vstoupit by měla do srpna roku 2012 poté, co budou v RF ratifikovány příslušné dokumenty.** Determinantem zvýšené dynamiky a úspěšného zakončení jednání byla mj. osobní zainteresovanost US a RU prezidentů, kteří v polovině roku 2010 deklarovali na nejvyšší úrovni zájem o „dotažení celého procesu“. Po sjednání nové Dohody START se jednalo o jednu z nejvyšších priorit ve vzájemných vztazích.

OECD pozvala RF k přístupovým jednáním v roce 2007. Tato jednání byla oficiálně zahájena v červnu 2009, kdy RF předala Sekretariátu OECD Vstupní memorandum. Přístupový proces může probíhat několik let, pro OECD je přitom rozhodující kvalita přijatých mezinárodních závazků, nikoliv časové hledisko. **Za reálný termín vstupu RF do OECD je nyní označován podzim 2013**, kdy bude RF předsedat G-20. RF zatím stále formálně nespĺňuje jednu z důležitých podmínek vstupu, tj. členství ve WTO.

Dne 12.12. 2011 Moskvu navštívil GT OECD A. Gurría. Tentokrát, na rozdíl od předešlé návštěvy v dubnu 2011, již nebyl „nejasný“ vstup RF do WTO (o kterém bylo v době návštěvy již de facto rozhodnuto) a proto byla obecně cítit zvýšená relevance návštěvy GT v RF. Právě vstup do OECD by měl být pro RF nyní prioritní, což v průběhu jednání potvrdil i vicepremiér I. Šuvalov. Oproti návštěvě GT Gurríi v dubnu nedošlo však ve vyjednávání k výraznému pokroku. Obě strany upírají své naděje na období „po formálním vstupu do WTO“, tedy počínaje podzimem t.r., kdy budou klíčoví experti „přesměrování“ na agendu OECD. Nadále nicméně RF hodlá **soustředit své síly také na integrační tendence v rámci euroasijského prostoru (viz myšlenka na vytvoření Euroasijské ekonomické unie – viz výše Kapitola 10.1.)**.

Za pozitivní vývoj počátku roku 2012 v agendě „OECD“ lze považovat dlouho očekávanou ratifikaci přístupových dokumentů k „protiúplatkářské“ konvenci – k Úmluvě o boji s korupcí zahraničních veřejných činitelů v mezinárodních podnikatelských transakcích. V dubnu 2012 bude důležité zasedání Řídícího výboru Agentury pro jadernou energii (NEA), na kterém se má rozhodovat o přijetí RF.

Vztahy RF a mezinárodních uskupení jsou popsány v Kapitole 3.1.

10.3. Nové možnosti pro český export či jinou ekonomickou spolupráci s ČR

Jak již bylo zmíněno, ruský trh lze stále více charakterizovat jako trh investic nežli trh prostého zboží. Větší naději zde uspět má tedy exportér, který je připraven k přenosu výroby (či jiné aktivity) do RF.

Z poznatků ZÚ se ukazuje, že je zájem o spolupráci s českými podnikatelskými subjekty ve všech regionech RF. Předpoklady k upevnění pozice na místním trhu se odlišují v návaznosti na realizaci konkrétního podnikatelského záměru. Není třeba začínat vždy v Moskvě nebo ve velkých centrech. Rozvody vody pomocí plastových vedení, měření a regulaci tepla, kanalizaci, čističky odpadních vod, třídění a spalování komunálního odpadu, jeho sběr, svoz a zpracování, kogenerační jednotky pro produkci

tepla a elektřiny různých velikostí, rekonstrukce obytných budov s docílením evropského standardu izolací vnějšího pláště, chmelařství, sladovnictví, pivovarnictví se svými technologiemi, sběr a konzervace ekologicky čistých lesních a polních plodů a pitné vody v oblastech dosud ekologicky nedeformovaných a mnohé další je možné organizovat stejnou metodou a tedy plánovitě ve spolupráci s místními orgány v mnohých městech, okresech či oblastech. Dále je v regionech zájem o výrobu skla (obalového), výstavbu pivovarů apod. Rychle se rozvíjejí i technologicky vyspělá odvětví a služby s vysokou přidanou hodnotou, jako jsou telekomunikace, IT, nanotechnologie.

Počátkem roku 2012 byla českou vládou přijata Exportní strategie ČR pro období 2012-2020, která navázala na starší exportní strategie. RF je vnímána jako jedna z 12 prioritních zemí pro její implementaci.

Silné a slabé stránky exportní pozice a možností ČR vůči RF lze charakterizovat na základě následující analýzy SWOT:

Interní faktory (hodnoceno z pohledu ČR jako vývozce):

Silné stránky

- zájem na rozvoji vzájemných hospodářských vztahů a tomu odpovídající tvorba, využívání a zdokonalování souboru finančních a nefinančních nástrojů na podporu vývozu;
- výhodná výchozí pozice opírající se o dlouholetou tradici vývozu, znalost ruského trhu (včetně schopnosti komunikace v ruském jazyce) a znalost potřeb ruských partnerů;
- dobré renomé ČR v očích ruské veřejnosti a dobrá reputace českého zboží z tradičních odvětví mezi ruskými spotřebiteli;
- v relativním pojetí moderní a efektivní průmyslová výroba, schopná technologicky reagovat na požadavky ruského trhu;
- existence nabídky výrobků s optimálním poměrem ceny ke kvalitě;
- schopnost kombinovat vývoz s vyššími formami spolupráce, včetně výrobní a technologické kooperace a zakládání společných podniků;
- schopnost předávat a využívat zkušenosti z restrukturalizace českého průmyslu a zkušenosti ze získávání zahraničních investorů;
- dobrá pozice ve vybraných regionech Ruska (kromě regionů Centrálního a Severozápadního federálního okruhu zejména Sverdlovská, Uljanovská a Čeljabinská oblast, Republika Tatarstán a Baškortostán a další).

Slabé stránky

- nedostatečná kapitálová vybavenost českých podniků;
- nedostatečné povědomí o možnostech a realitách ruského trhu (důraz na potřebu zkvalitnění a rozšíření spektra poskytovaných informačních služeb);
- přetrvávající předsudky při zpracovávání trhu, v některých případech spojené s dřívějšími negativními zkušenostmi;
- nižší inovační úroveň v některých oborech související s absencí aplikovaného výzkumu a vývoje;
- stále ještě nedostatečná spolupráce při seskupování firem pro účely pronikání na vzdálenější teritoria RF;
- rezervy ve využití potenciálu upevnování vztahů v politické oblasti;

- nevyvážený obraz Ruska v médiích.

Externí faktory (z pohledu ruského trhu):

Příležitosti

- dynamický růst ekonomiky a zlepšený stav veřejných financí po roce 2000 (s výjimkou krizového roku 2009);
- podpora procesu strukturálních reforem a nejvyššími místy;
- postupné otevírání trhu;
- modernizace zastaralé výrobní základny a zavádění nových technologií v celé řadě průmyslových odvětví (energetika, těžba surovin, hutnictví a kovovýroba, těžké strojírenství, chemický průmysl, zemědělství a výroba potravin);
- postupný rozvoj dopravní a telekomunikační infrastruktury;
- nenasycenost trhu (zejména v některých vzdálenějších regionech) a s tím související významný podíl importovaného zboží;
- růst reálných příjmů obyvatelstva a tomu odpovídající zvyšování výdajů na spotřebu – vznik nové spotřebitelské poptávky po dováženém zboží;
- zlepšená platební a investiční schopnost ruských partnerů.

Rizika

- kolísání dynamiky růstu ekonomiky v důsledku dozívající globální ekonomické krize;
- vysoká míra zasahování státu do ekonomiky, četné administrativní překážky v podnikání a zahraničně obchodních operacích, včetně veterinárních a fytosanitárních omezení;
- monopolní struktury a vysoká koncentrace trhu v řadě sektorů ekonomiky;
- strukturální nerovnováhy plynoucí z nedostatečné diverzifikace ekonomiky, silné závislosti na surovinách a poddimenzované dopravní, telekomunikační, distribuční, logistické a energetické infrastruktury;
- rizika neočekávaných prostojů a nemožnosti včas plnit požadavky partnera vzhledem k obrovským vzdálenostem v rámci teritoria RF a zastaralé a nepružné infrastruktury;
- zvýšené riziko technogenních katastrof zejména z důvodu všeobecného podceňování bezpečnostních pravidel;
- zdlouhavé, ne vždy dostatečně transparentní, zato poměrně finančně nákladné procedury v obchodě;
- nedodržování principu národního zacházení v některých sektorech služeb (dvojití ceny energie, dvojití ceny v železniční dopravě apod.);
- regionální odlišnosti v legislativě, nedostatečné exekutivní mechanismy a s tím související problémy s vymahatelností práva;
- nedostatečná ochrana práv k duševnímu vlastnictví;
- nízké kapitálové zázemí a celková nerozvinutost bankovního sektoru.